

Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) İşleyiş Esasları Genelgesi

Genelge No : 433

Çıkarıldığı Tarih : 19.07.2013

Yürürlük Tarihi : 05.08.2013

Yapılan Değişiklikler : 30.09.2013 tarihli ve 438 No'lu Genelge ile değiştirilmiştir.
14.02.2014 tarihli ve 442 No'lu Genelge ile değiştirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. DAYANAK	1
2. KAPSAM	1
3. KISALTMALAR	1
4. İŞLEM ESASLARI	2
4.1 PAZARLAR	2
4.1.1 Ana Pazar.....	2
4.1.2 Özel Emir ve Özel Emir İlan Pazarları	2
4.2 GÜNLÜK İŞ AKIŞI VE SEANS SAATLERİ	2
4.2.1 İşlem Yapılmayan Dönem	3
4.2.2 Normal Seans.....	3
4.2.3 Fiyat Sabitleme Seansları.....	4
4.2.4 Uzlaşma Fiyatlarının İlanı	4
4.3 İŞLEM YÖNTEMLERİ	4
4.3.1 Çok Fiyat Sürekli Müzayede Yöntemi.....	4
4.3.2 Tek Fiyat Yöntemi	4
4.4 İŞLEMLERİN DURDURULMASI	5
4.4.1 Piyasada İşlemlerin Durdurulması	5
4.4.2 Sözleşmelerde İşlemlerin Durdurulması	5
4.5 EMİRLER.....	5
4.5.1 Emirlerin Piyasaya İletilmesi	5
4.5.2 Emirlerde Hesap Numarası Girme Zorunluluğu	5
4.5.3 Toplu Emir Dosyası.....	6
4.5.4 Emirlerin Eşleşmesinde Öncelik Kuralları	6
4.5.5 Emir Yöntemleri	6
4.5.5.1 Limit (LMT)	6
4.5.5.2 Piyasa (PYS)	6
4.5.5.3 Kapanış Fiyatından (KAP).....	7
4.5.6 Emir Türleri	7
4.5.6.1 Kalanı Pasife Yaz (KPY).....	7
4.5.6.2 Gerçekleşmezse İptal Et (GİE).....	7
4.5.6.3 Kalanı İptal Et (KİE)	7
4.5.6.4 Şarta Bağlı (SAR)	7
4.5.6.5 Strateji Emirleri	7
4.5.7 Emir Süreleri.....	8
4.5.7.1 Seans Emri (SNS)	8
4.5.7.2 Günlük Emir (GUN)	8
4.5.7.3 İptale Kadar Geçerli Emir (IKG)	8
4.5.7.4 Tarihli Emir (TAR).....	8
4.5.8 Maksimum Emir Büyüklükleri	8
4.5.9 Emir Düzeltme	9
4.5.10 Emir İptali	9
4.6 İŞLEMLER.....	10
4.7 HATALI İŞLEM DÜZELTMELERİ	10
4.8 POZİSYON LİMİTLERİ	11
4.8.1 Sicil Bazında Pozisyon Limiti	11
4.8.2 Piyasa Bazında Pozisyon Limiti	11
4.8.3 Pozisyon Limit Aşırımları	12
4.8.4 Pozisyon Azaltıcı İşlem Esasları	12
4.9 UZLAŞMA FİYATLARI VE UZLAŞMA FİYATI KOMİTESİ	13
4.9.1 Uzlaşma Fiyatı Komitesinin Oluşturulması	13
4.9.2 Uzlaşma Fiyatı Komitesinin Çalışma Usul ve Esasları.....	13
4.9.3 Günlük Uzlaşma Fiyatının Komite Tarafından Tespiti	13
4.9.4 Vade Sonu Uzlaşma Fiyatının Komite Tarafından Tespiti	14

4.9.5	Komite Üyelerinin Yükümlülükleri.....	14
4.10	ÖZSERMAYE HALLERİ KOMİTESİ	14
4.10.1	Özsermaye Halleri Komitesinin Oluşturulması	14
4.10.2	Özsermaye Halleri Komitesinin Çalışma Usul ve Esasları	14
4.10.3	Özsermaye Halleri Sonrasında Yapılan Değişikliklerin Komite Tarafından Tespiti	14
4.10.4	Komite Üyelerinin Yükümlülükleri	15
4.11	OLAĞANÜSTÜ DURUMLAR VE DEĞİŞİKLİKLER	15
4.12	DİĞER HUSUSLAR.....	16
4.12.1	Veri Yayını.....	16
4.12.2	Borsanın Yetkileri.....	16
4.12.3	Borsa Payı.....	16
4.12.4	Ödeme Süreleri.....	16
4.12.5	Borsa Bülteni	17
5.	ÜYELER VE ÜYELİK ESASLARI	17
5.1	PIYASA ÜYELİĞİ İÇİN BAŞVURUDA VERİLECEK BİLGİ VE BELGELER	17
5.2	TAKAS ÜYELİĞİ ŞARTLARI	17
5.3	TAKAS ÜYELİĞİ İÇİN BAŞVURUDA VERİLECEK BİLGİ VE BELGELER	18
5.4	ÜYENİN PİYASADA FAALİYETE BAŞLAMASI	18
6.	PİYASA YAPICILIĞI	18
6.1	PIYASA YAPICILIĞI GENEL ESASLARI.....	18
6.2	PIYASA YAPICILIĞI ÜYELİK ŞARTLARI	19
6.2.1	Pamuk ve Altın Sözleşmeleri İçin.....	19
6.2.2	Döviz Sözleşmeleri İçin	19
6.2.3	Pay Senedi Sözleşmeleri ve Pay Senedi Endeksine Dayalı Opsiyon Sözleşmeleri İçin	19
6.3	PIYASA YAPICILIĞI BAŞVURUSUNDA BULUNURKEN BORSA'YA VERİLECEK BELGELER	19
6.4	PIYASA YAPICI ÜYENİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ	19
6.4.1	Pamuk Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılarının Yükümlülükleri	19
6.5	ALTIN VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ PİYASA YAPICILARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	20
6.5.1	Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri	20
6.5.2	Dolar/Ons Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri	20
6.6	DÖVİZ VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİNDE PİYASA YAPICILARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	20
6.6.1	TL/Dolar Vadeli İşlem Sözleşmeleri	20
6.6.2	TL/Euro Vadeli İşlem Sözleşmeleri	21
6.6.3	EUR/USD Vadeli İşlem Sözleşmeleri	21
6.7	PAY SENEDİ VADELİ İŞLEM VE OPSİYON SÖZLEŞMELERİNDE PİYASA YAPICILARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	21
6.8	PAY SENEDİ ENDEKSİ OPSİYON SÖZLEŞMELERİNDE PİYASA YAPICILARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	21
6.9	PIYASA YAPICI ÜYENİN HAKLARI.....	22
6.9.1	Pamuk Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları	22
6.9.2	Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları.....	22
6.9.3	Döviz Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları	22
6.9.4	Pay Senedi Vadeli ve Opsiyon Sözleşmeleri ve Endeks Opsiyon Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları	23
6.10	PERFORMANS DEĞERLENDİRME	23
6.11	PIYASA YAPICILIĞINDAN GEÇİCİ VEYA SÜREKLİ AYRILMA, YETKİLERİN KALDIRILMASI.....	23
7.	SÖZLEŞMELER VE SÖZLEŞME UNSURLARI	23
7.1	PAY OPSİYON SÖZLEŞMELERİ.....	24
7.2	PAY VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	26
7.3	BIST 30 ENDEKS OPSİYON SÖZLEŞMELERİ	28
7.4	BIST 30 ENDEKS VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	30
7.5	TLDOLAR VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	31
7.6	TLEURO VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ.....	33
7.7	EUR/USD ÇAPRAZ KURU VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	34
7.8	TLDOLAR OPSİYON SÖZLEŞMELERİ	36

7.9	ALTIN VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	37
7.10	DOLAR/ONS ALTIN VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	39
7.11	EGEPAMUK VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	41
7.12	ANADOLU KIRMIZI BUĞDAY VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	42
7.13	BAZ YÜK ELEKTRİK VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ	45
8.	RİSK YÖNETİMİ VE TEMİNATLANDIRMA ESASLARI	47
8.1	EMİR ÖNCESİ RİSK YÖNETİMİ	48
8.2	TEMİNATLANDIRMA YÖNTEMİ	48
8.2.1	Ürün Grubu Risk Analizi	49
8.2.1.1	Tarama Riski (Scan Risk)	49
8.2.1.2	Vadeler Arası Yayılma Pozisyonu Riski (Intra-Commodity Spread Charge)	50
8.2.2	Ürün Grupları Arası Risk Analizi (Inter-Commodity Spread Credit)	51
8.2.3	SPAN Risk Değerinin Hesaplanması	51
8.2.4	Başlangıç Teminatı Hesaplanması	51
8.2.5	Bulunması Gereken Teminatın Hesaplanması	51
8.2.6	Sürdürme Teminatının Hesaplanması	52
8.3	TEMİNAT VE KAR/ZARAR ÇARPANI	52
8.4	İŞLEM TEMİNATI OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK KIYMETLER	52
8.5	İŞLEM TEMİNATI KOMPOZİSYONU VE DEĞERLEME KATSAYILARI	53
8.6	İŞLEM TEMİNATLARININ DEĞERLERİNİN GÜNCELLENMESİ	54
8.7	NAKİT TEMİNATLARIN NEMALANDIRILMASI	54
8.8	KAR/ZARAR HESAPLAMALARI	55
8.9	TEMİNAT TAMAMLAMA ÇAĞRISININ YAPILMA ŞEKLİ	57
9.	TAKAS VE TEMERRÜT ESASLARI	58
9.1	TAKAS MERKEZİ	58
9.2	GENEL TAKAS ESASLARI	58
9.3	HESAP TÜRLERİ	61
9.3.1	İşlem Hesabı	61
9.3.2	Saklama Hesabı	61
9.3.3	İşlem ve Saklama Hesabı	61
9.4	HESAP TIPLERİ	61
9.5	HESAPLARIN AÇILMASI	62
9.6	TEMİNAT YATIRMA/ÇEKME İŞLEMLERİ	62
9.7	HESAP GÜNCELLEME İŞLEMLERİ	63
9.8	VADELİ İŞLEM SÖZLEŞMELERİ VADE SONU FİZİKİ TESLİMAT ESASLARI	64
9.9	OPSİYON KULLANIM ESASLARI	64
9.9.1	Kullanım Talimatlarının Alınması	64
9.9.2	Kullanım Eşleme Yöntemi	65
9.9.3	Vade Sonu Kullanım Esasları	65
9.10	TEMERRÜT ESASLARI	65
9.11	TEMERRÜDE DÜŞEN ÜYE İÇİN UYGULANACAK KANUNİ TAKİP	67
9.12	HESAP AKTARIMI	67
9.13	POZİSYON TRANSFERİ	68
10.	GARANTİ FONU	68
10.1	GARANTİ FONU KATKI PAYLARI	68
10.2	GARANTİ FONUNA KATKI PAYI OLARAK KABUL EDİLEBİLECEK KIYMETLER	69
10.3	GARANTİ FONU KULLANIM ESASLARI	70
10.4	GARANTİ FONU KATKI PAYI TAMAMLAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ ESASLARI	71
10.5	GARANTİ FONUNDAKİ NAKİT KATKI PAYLARININ NEMALANDIRILMA ESASLARI	72
EK-1:	HATALI İŞLEM DÜZELTMESİ BAŞVURU FORMU	73
EK-2:	VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI (VİOP) ÜYELİK TAAHHÜTNAMESİ	74

EK-3: VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI (VİOP) ELEKTRONİK RAPOR DAĞITIMI TAAHHÜTNAMESİ.....	77
EK-4 : BORSA İSTANBUL VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI PİYASA YAPICILIK TAAHHÜTNAMESİ	78

ŞEKİLLER

ŞEKİL 1: GÜNLÜK İŞ AKIŞI VE SEANS SAATLERİ	3
--	---

TABLolar

TABLO 1: SÖZLEŞME BAZINDA NORMAL SEANS SAATLERİ.....	3
TABLO 2: PAY SENEDİ SÖZLEŞMELERİNDE EMİR BÜYÜKLÜKLERİ	8
TABLO 3: EMİR DÜZELTMEDE YAPILABİLECEK DEĞİŞİKLİKLER VE ZAMAN ÖNCELİĞİ.....	9
TABLO 4: RİSK SEVİYELERİ.....	48
TABLO 5: SPAN SENARYOLARI	50
TABLO 6: NAKİT VE NAKİT DIŞI TEMİNAT ÇEŞİTLERİ.....	52
TABLO 7: İŞLEM TEMİNATI KOMPOZİSYONU VE DEĞERLEME KATSAYILARI.....	54
TABLO 8: İŞLEM TEMİNATI DEĞERLEMESİ	54
TABLO 9:TAKAS SÜRECİNE İLİŞKİN ZAMANLAMALAR.....	61
TABLO 10: İŞLEM TEMİNATI YATIRMA VE ÇEKME SÜRELERİ.....	63
TABLO 11:GARANTİ FONU KATKI PAYI YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....	69
TABLO 12:GARANTİ FONU KATKI PAYI OLARAK KABUL EDİLECEK KIYMETLER.....	70

1. DAYANAK

Bu Genelge, Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Yönetmeliğine dayanılarak çıkarılmıştır.

2. KAPSAM

Bu Genelge, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında (VİOP) işlem görme, takas ve temerrüt, risk yönetimi ve teminatlandırma, üyelik, Garanti Fonu ile uzlaşma fiyatı ve özsermaye halleri komiteleri faaliyet esaslarını düzenlemektedir.

3. KISALTMALAR

Bu Genelgede kullanılan kısaltmalar ve açıklamaları aşağıda verilmektedir:

Genel Müdürlük	: Borsa İstanbul A.Ş. Genel Müdürü veya Genel Müdürün görevlendireceği Genel Müdür Yardımcısı,
BİAŞ, Borsa	: Borsa İstanbul A.Ş.
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
Piyasa, VİOP	: Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası
Sözleşme	: Vadeli İşlem veya Opsiyon Sözleşmesi
VİS	: Vadeli İşlem Sözleşmesi
SPAN	: Standard Portfolio Analysis of Risk Algoritması
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
Yönetim Kurulu	: Borsa İstanbul A.Ş. Yönetim Kurulu
Takas Merkezi, Takasbank	: İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TVİS	: Takasbank Vadeli İşlemler Sistemi
Yönetmelik	: Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Yönetmeliği
DİBS	: Devlet İç Borçlanma Senetleri
Özkaynak	: Üye aracı kurumlar için; Sermaye Piyasası Kurulu'nun Mali Tablo Düzenleme Esaslarına Göre hazırlanan son yıllık mali tablo ve raporlarındaki özsermaye rakamını, Üye Bankalar için; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun Muhasebe Uygulama Yönetmeliği ve Bu Yönetmeliğe Bağlı Olarak Çıkarılan Tebliğler Çerçevesinde hazırlanan son yıllık mali tablolardaki özkaynak rakamı
TMO	: Toprak Mahsulleri Ofisi

4. İŞLEM ESASLARI

4.1 Pazarlar

Piyasada işlemler üç farklı pazarda gerçekleştirilebilir. Bunlar; Ana Pazar, Özel Emir Pazarı ve Özel Emir İlan Pazarıdır.

4.1.1 Ana Pazar

Normal seans ve fiyat sabitleme seansları sırasında emirlerin eşleştirildiği esas pazardır.

4.1.2 Özel Emir ve Özel Emir İlan Pazarları

Sözleşmeler için ayrı ayrı tanımlanan ve Ana Pazarın dışında büyük miktartlı emirlerin işlem görebileceği pazarlardır. Her iki tarafı da belirli olan özel emirlerin Özel Emir Pazarında işlem görebilmesi için Borsanın onayı gerekir.

Tek tarafı belli olan “Özel Emir İlan Pazarında” ise girilen emrin eşleşmesi durumunda, işlem Borsanın onayı alınmak kaydıyla yine “Özel Emir Pazarında” gerçekleşir.

Bu pazarlarda emirlerin kısmen karşılanması mümkün değildir. Özel Emir İlan Pazarında fiyat ve zaman önceliklerinin uygulanması aşağıda belirlenen koşullara tabidir:

- a) Aynı miktartlı birden fazla özel emir ilanının bulunması durumunda fiyat ve zaman önceliği kuralı geçerlidir.
- b) Miktarı farklı olan birden fazla özel emir ilanının olması durumunda, fiyat ve zaman önceliği kuralı geçerli değildir.

Özel emirlerde otomatik eşleşme uygulanmaz. Özel emirlerden dolayı işlem gerçekleşmesi için Borsanın onay vermesi zorunludur. Borsanın onaylamadığı durumlarda, işlem gerçekleşmez ve ilgili özel emirler iptal edilir.

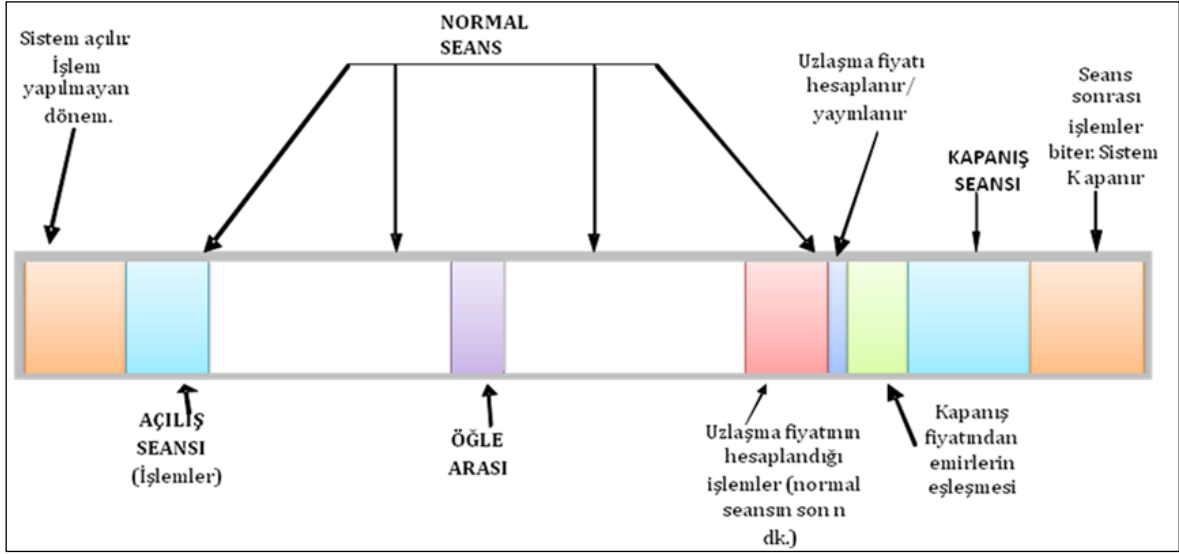
Özel emir işlemleri ilgili sözleşmelerin normal seans saatleri dahilinde gerçekleştirilir.

Özel emir girişi sadece yönetici temsilci tarafından işlem terminali üzerinden yapılabilir. VİOPAPI arayüzü üzerinden özel emir girişi yapılmaz.

4.2 Günlük İş Akışı ve Seans Saatleri

Günlük iş akışı; işlem yapılmayan dönem, normal ve tek fiyat seansları (fiyat sabitleme seansları), uzlaşma fiyatının ilanı ve seans sonrası işlemler olarak tanımlanır. Günlük iş akışı sıralaması aşağıdaki şekilde (Şekil 1) görüldüğü gibidir:

Şekil 1: Günlük İş Akışı ve Seans Saatleri

4.2.1 İşlem Yapılmayan Dönem

İşlem sisteminin açıldığı andan normal seans başlangıcına veya açılış seansı olması durumunda bu seansın başlangıcına kadar geçen dönem “işlem yapılmayan dönem” olarak adlandırılır. İşlem yapılmayan dönemde, işlem sistemi açık olmakla birlikte emir girişi ya da işlem gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu dönemde üye temsilcileri tarafından;

- işlem sistemine bağlanılabilir,
- sorgulama yapılabilir,
- önceki günlerden kalan “iptale kadar geçerli” veya “tarihli” emirler iptal edilebilir,
- önceki günlerden kalan “iptale kadar geçerli” veya “tarihli” emirlerin miktarı azaltılabilir ve/veya fiyatları daha kötü (alışta daha düşük, satışta daha yüksek) fiyatlarla değiştirilebilir,
- işlem sistemine gönderilmek üzere, toplu emir dosyası oluşturulabilir.

4.2.2 Normal Seans

Normal seans, fiyat ve zaman önceliğine dayanılarak çok fiyat sürekli müzayede esasıyla işlemlerin gerçekleştirildiği seanstır. Tüm sözleşmeler için “normal seans” adı verilen tek bir seans düzenlenir ve bazı sözleşmelerde 12:30-13:55 saatleri arasında işlemlere ara verilir. Normal seansın son 10 dakikası “kapanış aralığı” olarak adlandırılır.

Sözleşmelerin normal seans saatleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1: Sözleşme Bazında Normal Seans Saatleri

Sözleşmeler	Normal seans saatleri	Öğle arası
Pay Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri	09:10-17:40	12:30-13:55
Endeks Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri	09:10-17:45	12:30-13:55
Döviz Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmeleri	09:10-17:45	Yok
Altın ve Elektrik Vadeli İşlem Sözleşmeleri	09:10-17:45	Yok
Emtia Vadeli İşlem Sözleşmeleri	09:10-17:45	12:30-13:55

Normal seans sonrasında, uzlaşma fiyatlarının ilan edilmesiyle birlikte, kapanış fiyatından girilmiş olan emirler de işlem sistemi tarafından eşleştirilir. Bu işlemler, normal seans işlemlerine dahil edilir.

4.2.3 Fiyat Sabitleme Seansları

Normal seanstan önce, sonra ya da normal seans içinde bir ya da birden fazla sözleşmede ve pazarda “fiyat sabitleme seansları” düzenlenebilir. Günlük akış içerisinde normal seans başlamadan önce “açılış seansı”, normal seans sırasında “tek fiyat belirleme seansı” ve normal seans bittikten sonra “kapanış seansı” adları altında farklı fiyat sabitleme seanslarının düzenlenmesi mümkündür. Fiyat sabitleme seanslarının düzenlenmesi halinde, bunların saatleri ve süreleri Borsa tarafından duyurulur. Fiyat sabitleme seansları süresince, ilgili sözleşmelerde fiyat ve derinlik bilgileri gösterilmez. Bu seanslarda girilen emirler gerçekleşmezse, seansın bitimiyle birlikte işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir. Normal seansta girilmiş olan emirler fiyat sabitleme seanslarında geçerli değildir. Fiyat sabitleme seanslarına ilişkin işleyiş özellikleri aşağıda belirtilmektedir:

- a) Açılış seansında belirlenen denge fiyatı, normal seans açılırken baz fiyat olarak kullanılır, dolayısıyla günlük fiyat hareket limitleri bu fiyat üzerinden tespit edilir.
- b) Normal seans sırasında düzenlenen fiyat sabitleme seansının bitiminde, normal seansa kalınan yerden devam edilir. Normal seans sırasında düzenlenen fiyat sabitleme seansında belirlenen denge fiyatı baz fiyatta herhangi bir değişiklik yaratmaz.
- c) Kapanış seansında belirlenen denge fiyatı, o günün uzlaşma fiyatı olarak kullanılabilir.

Fiyat sabitleme seanslarında tek fiyat yöntemi uygulanır. Fiyat sabitleme seanslarına sadece limit ve piyasa emirleri iletilir.

4.2.4 Uzlaşma Fiyatlarının İlanı

Seans bitimini takiben işlem gününe ait uzlaşma fiyatları ilan edilir.

4.3 İşlem Yöntemleri

Piyasada “çok fiyat sürekli müzayede” ve “tek fiyat” olarak adlandırılan iki farklı işlem yöntemi uygulanabilir.

4.3.1 Çok Fiyat Sürekli Müzayede Yöntemi

Bu yöntemde işlemler, işlem sistemine iletilen emirlerin fiyat ve zaman önceliği esaslarına uygun olarak eşleşmesi sonucunda oluşan fiyatlar üzerinden gerçekleştirilir. Bu yöntem normal seansta kullanılır.

4.3.2 Tek Fiyat Yöntemi

Bu yöntemde, işlem sistemine iletilen emirler ilan edilen süre boyunca toplanır ve bu sürenin bitiminde en yüksek miktarın gerçekleşmesine imkan verecek olan “denge fiyatı” üzerinden yine fiyat ve zaman önceliklerine uygun olarak işlemler gerçekleştirilir. Denge fiyatının belirlenmesinde sadece limit emirler dikkate alınır. Limit emirlerin eşleşmesinden sonra Piyasa emirleri, denge fiyatı üzerinden öncelikle diğer limit emirlerle, daha sonra diğer piyasa emirleri ile eşleşir. Bu yöntem fiyat sabitleme seanslarında kullanılır.

4.4 İşlemlerin Durdurulması

4.4.1 Piyasada İşlemlerin Durdurulması

Piyasada tüm pazarlardaki işlemler, Borsa Genel Müdürlüğünün kararıyla, herhangi bir işlem gününde sürekli veya geçici olarak durdurulabilir. Aynı şekilde işlemlerin tekrar başlatılması için de Borsa Genel Müdürlüğünün kararı gereklidir.

Olağan dışı gelişmelerin meydana gelmesi halinde, Piyasanın üç güne kadar kapatılmasına Borsa Genel Müdürlüğü yetkilidir. Üç günü aşan süreler için Borsa İstanbul Yönetmeliğindeki ilgili hükümler çerçevesinde uygulama yapılır.

4.4.2 Sözleşmelerde İşlemlerin Durdurulması

Piyasada işlem gören sözleşmelere dayanak teşkil eden bir varlığın spot piyasa işlemlerinin durdurulması veya endeks sözleşmelerinde endeks değerlerinin hesaplanamaması veya sisteme aktarılamaması ya da veri yayınının yapılamaması halinde, ilgili varlığa dayalı sözleşmeler aynı anda işlem sistemi tarafından otomatik olarak veya Borsa Genel Müdürlüğü kararı ile durdurulabilir. Söz konusu sözleşmelerin yeniden işleme açılış zamanı Piyasaya duyurulur. Sözleşmelerin işleme açılış zamanı Borsa Genel Müdürlüğü tarafından dayanak varlığın işleme açıldığı andan farklı olarak belirlenebilir.

Borsa Genel Müdürlüğü sözleşmelere ait işlemleri en fazla 5 işlem günü için durdurabilir. 5 işlem gününü aşan süreler için Yönetim Kurulu karar verebilir. Yönetim Kurulunun işlemleri geçici olarak durdurulan dayanak varlıkla ilgili olarak belirsizlik halinin giderilmesi için ilgili şirkete ek süre vermesi durumunda, ilgili sözleşmelerin pazarları sürekli olarak işleme kapatılır. Bu durumda Yönetim Kurulu takas ve teslimata ilişkin takip edilecek yöntemi belirler.

Piyasada, dayanak varlığın işleme açık olduğu dönemler içinde ilgili sözleşmelerin de işleme açık olması esas olmakla beraber, Borsa Genel Müdürlüğü sözleşmelerin işleme açık veya kapalı olma halini dayanak varlıktan farklı olarak belirleyebilir.

4.5 Emirler

4.5.1 Emirlerin Piyasaya İletilmesi

Emirler, Piyasa üyeleri tarafından Borsa düzenlemelerinde tanımlanan uzaktan erişim noktalarındaki işlem terminallerinden veya üyelere tahsis edilen emir iletim arayüzleri vasıtasıyla, Borsa tarafından düzenlendiği şekilde işlem sistemine iletilir.

4.5.2 Emirlerde Hesap Numarası Girme Zorunluluğu

Emirlerin işlem sistemine hesap numarası belirtilerek girilmesi zorunludur. Piyasada, bir hesaba emir iletilebilmesi için hesabın Takas Merkezi nezdinde açılmış ve Takas Merkezi tarafından işlem sistemi açılmadan önce Borsaya bildirilmiş olması gerekmektedir.

İşlem sisteminde, işlem ve saklama hesabı olmak üzere iki hesap türü tanımlıdır. Alım satım emirlerinin iletildiği hesap işlem hesabı olup, emirler ve işlemler bu tür hesaplar bazında izlenir. Emirlerin işleme dönüşmesi sonucunda oluşan pozisyonlar işlem hesabının bağlı olduğu saklama hesaplarında oluşur. Bir işlem hesabı sadece bir saklama hesabına bağlanabilirken, bir saklama hesabına birden fazla işlem hesabı bağlanabilir. Risk izleme ve teminat yönetimi, saklama hesapları bazında yapılır.

İşlem hesabı ile saklama hesapları aynı veya farklı kurumlarda açılabilir. İşlem ve saklama hesaplarının farklı kurumlarda açılması durumunda, nezdinde işlem hesapları bulunan üyeler

hesabın bağılı bulunduğu saklama hesabına ait pozisyonları, nezdinde saklama hesabı bulunan üyeler ise işlem hesabına ait emir ve işlem bilgilerini göremezler. İşlem hesapları tarafından girilen emirler nedeniyle saklama hesaplarında oluşan pozisyonların risk ve teminat yükümlülükleri saklama hesabının bulunduğu üyenin sorumluluğundadır.

Temsilciler sadece kendilerine tanımlı işlem hesabına emir iletebilirler. Bir hesap, yönetici temsilci tarafından birden fazla temsilciye tanımlanabilir.

İşlem sisteminde “portföy”, “müşteri”, “global” ve “piyasa yapıcısı” olmak üzere dört tip hesap bulunmaktadır. Hesapların hesap tipi ayrımı gözetilerek açılması üyenin sorumluluğundadır. Global hesaplar birden fazla müşterinin işlem yaptığı hesaplar olup bu hesaplara girilen emirlerin pozisyon kapatıcı olup olmadığı emir giriş anında belirtilmelidir.

4.5.3 Toplu Emir Dosyası

İşlem yapılmayan dönemde, normal seansta ya da fiyat sabitleme seanslarında temsilciler tarafından kullanıcı terminalleri aracılığı ile işlem sistemine gönderilmek üzere toplu emir dosyaları hazırlanabilir. Daha önceden hazırlanan toplu emir dosyaları normal seans ya da fiyat sabitleme seansları sırasında işlem sistemine gönderilebilir. Emirlerin gönderilmesi sırasında işlem sistemi, emirlere ilişkin her türlü kontrolü ilgili seansa göre yapar. Bu kontroller sonucunda geçerli olmayan emirler işaretlenir ve işlem sistemine gönderilmez. İşaretlenen emirler düzeltilerek yeniden gönderilebilir ya da silinebilir. Bir toplu emir dosyasında en fazla 50 tane emir hazırlanabilir. Toplu emir dosyalarındaki emirler, tek tek gönderilebileceği gibi grup halinde ya da tamamı tek seferde gönderilebilir. Toplu emirler, farklı hesaplar için, farklı sözleşmeler ve emir süreleri ile farklı emir yöntemleri ve türleri kullanılarak hazırlanabilir.

4.5.4 Emirlerin Eşleşmesinde Öncelik Kuralları

İşlem sistemine gönderilen emirler Ana Pazarda fiyat ve zaman önceliğine göre eşleşirler. Eşleşme esnasında uygulanacak öncelik kuralları aşağıdaki gibidir:

- a) **Fiyat Önceliği Kuralı:** Daha düşük fiyatlı satım emirleri, daha yüksek fiyatlı satım emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirleri, daha düşük fiyatlı alım emirlerinden önce karşılanır.
- b) **Zaman Önceliği Kuralı:** Fiyat eşitliği halinde, zaman açısından işlem sistemine daha önce gelen emirler önce karşılanır.

4.5.5 Emir Yöntemleri

İşlem sistemine girilecek emirlerde aşağıda belirtilen üç fiyat belirleme yönteminden birinin seçilmesi zorunludur.

4.5.5.1 Limit (LMT)

Belirlenen limit fiyat seviyesine kadar işlem gerçekleştirmek için kullanılan emir yöntemidir. Bu yöntem kullanıldığında fiyat ve miktar girilmesi zorunludur.

4.5.5.2 Piyasa (PYS)

Emrin girildiği anda ilgili sözleşmede piyasada bulunan en iyi fiyatlı emirden başlayarak emrin karşılanması amacıyla kullanılan emir yöntemidir. "Piyasa" yöntemi seçildiğinde ekranda oluşan “En İyi Fiyat” seçeneğinin işaretlenmesi durumunda ise emir sadece Piyasada o anda bekleyen en iyi fiyat seviyesindeki emirlerle eşleşir.

4.5.5.3 Kapanış Fiyatından (KAP)

Gün sonunda ilan edilen uzlaşma fiyatı üzerinden işlem gerçekleştirmek amacıyla kullanılan emir yöntemidir. Uzlaşma fiyatı ilan edildikten sonra “Kapanış Fiyatından” emirler eşleşir. Alış ve satış tarafında bekleyen “Kapanış Fiyatından” emirler eşleştikten sonra kalan “Kapanış Fiyatından” emirler uzlaşma fiyatını karşılayan normal seans emirleri ile eşleşir. Kapanış fiyatından emirler sadece “Kalanı Pasife Yaz” emir türü ve “Seans” emir süresi kullanılarak sisteme iletilebilir. Eşleşmeyen kapanış fiyatından emirler seans sonunda iptal edilir.

4.5.6 Emir Türleri

Emir yöntemi belirlendikten sonra aşağıda belirtilen dört emir türünden birinin seçilmesi gerekmektedir:

4.5.6.1 Kalanı Pasife Yaz (KPY)

Girildiği anda tamamının gerçekleşmesi esas olmakla birlikte, tamamının gerçekleşmemesi durumunda kalan miktarın maksimum pasif emir miktarına kadar olan kısmının, emrin yöntemine göre limit fiyatından ya da gerçekleştiği son fiyat üzerinden pasife limit emir olarak yazılması için kullanılan emir türüdür.

4.5.6.2 Gerçekleşmezse İptal Et (GIE)

Girildiği anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının gerçekleşmesi, aksi takdirde tamamının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

4.5.6.3 Kalanı İptal Et (KIE)

Girildiği anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının veya bir kısmının gerçekleşmesi, gerçekleşmeyen kısmının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

4.5.6.4 Şarta Bağlı (SAR)

Bu emir türü, ilgili sözleşmede gerçekleşen son işlem fiyatının, emrin aktivasyon fiyatına eşit ya da alış emirleri için daha yüksek ve satış emirleri için daha düşük olması durumunda, emrin işlem sisteminde aktif hale gelmesi amacıyla kullanılır. Şarta bağlı emir türünün kullanılması durumunda, emrin giriş yönteminin yanı sıra aktivasyon fiyatının belirtilmesi de zorunludur.

4.5.6.5 Strateji Emirleri

İki veya daha fazla emirden oluşan ve belirli bir alım satım stratejisi içeren emir grubuna strateji emirleri adı verilir. İşlem sisteminde üç farklı strateji emri bulunmaktadır:

- a) Hepsi veya Hiçbiri (AON-All or None): Birbirine bağlı olarak verilen emirlerin hepsinin aynı anda gerçekleşmesi şartı bulunan emirlerdir. Bu strateji emri bir seferde en fazla altı emirden oluşabilir. Sadece “Seans” ve “Günlük” emir süresi kullanılarak işlem sistemine iletilebilirler. Bir “Hepsi veya Hiçbiri” strateji emir grubuna bağlı emirlerin hepsinin aynı hesap adına ve farklı sözleşmelerde girilmesi zorunludur. Bu emirler, emir defterinde görünmezler.
- b) Biri Diğerini İptal Eder (OCO- One Cancels the Other): Birbirine bağlı olarak girilen emirlerden sadece birisinin gerçekleşmesinin istenmesi durumunda kullanılan emir türüdür. Girilen emirlerden biri gerçekleşirse, diğeri işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir. Bu emirler, emir defterinde görünmezler.
- c) Biri Diğerini Aktive Eder (OAO- One Activates the Other): Bir emrin ve bu emir gerçekleştiğinde Piyasaya iletilmek istenen ikinci bir emrin aynı anda işlem sistemine girilebildiği emir türüdür. İlk emir gerçekleştiğinde, ikinci emir işlem sistemi tarafından otomatik olarak aktif hale getirilir.

Aynı grup içerisindeki strateji emirleri işlem sisteminde aynı strateji emir numarası altında izlenir. Strateji emirleri, diğer emirler ve strateji emirleri ile eşleşebilir. Sadece “Hepsi veya Hiçbiri” strateji emirleri diğer bir “Hepsi veya Hiçbiri” strateji emri ile eşleşemez.

4.5.7 Emir Süreleri

4.5.7.1 Seans Emri (SNS)

Emir, sadece girildiği seansta geçerlidir. Seans sonuna kadar eşleşmezse işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir.

4.5.7.2 Günlük Emir (GUN)

Emir, girildiği günde geçerlidir. Gün sonuna kadar eşleşmezse işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir.

4.5.7.3 İptale Kadar Geçerli Emir (IKG)

Emir, girildiği seanstan itibaren iptal edilene kadar geçerlidir. Bu emir süresi seçildiğinde, emrin iptal edilmediği ve eşleşmediği durumda, emir sözleşmenin vade sonuna kadar geçerli olur ve vade sonunda işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir.

4.5.7.4 Tarihli Emir (TAR)

Emir, işlem sistemine girilirken belirtilen tarihe kadar geçerlidir. Belirtilen tarihe kadar eşleşmezse ya da iptal edilmezse, bu tarihte gün sonunda işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir. İşlem sisteminde, sözleşmenin vade sonundan daha ileri bir tarih girilmesine izin verilmez.

“SNS” ve “GUN” emir tipleri için günlük fiyat değişim limitleri geçerlidir. “IKG” ve “TAR” emir tipinin seçilmesi durumunda, günlük fiyat değişim limitlerinin dışında emir girilebilir. Bu tip emirler fiyat değişim limitlerine dahil olduklarında işleme konu olurlar.

4.5.8 Maksimum Emir Büyüklükleri

Emir girişinde işlem sistemi tarafından fiyat ve miktar kontrolü yapılır. İlgili seans özelliklerine uygun olmayan emirler işlem sistemine girilemez. Maksimum emir büyüklükleri, işlem yapılan pazarlara ve dayanak varlığın son seans ağırlıklı ortalama fiyatına (AOF) veya kapanış fiyatına (değerine) göre belirlenmektedir. Maksimum emir miktarı pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri için seans ağırlıklı ortalama fiyatına, diğer vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri için ise kapanış değerine göre belirlenmektedir. Maksimum emir miktarı işlem sistemine girilen tüm emir tipleri için kontrol edilir. Piyasada uygulanacak minimum ve maksimum emir büyüklükleri aşağıdaki tablodaki (Tablo 2) gibidir:

Tablo 2: Pay Senedi Sözleşmelerinde Emir Büyüklükleri

Pazar	Dayanak Varlık AOF (Kapanış Değeri) <25 TL	Dayanak Varlık AOF (Kapanış Değeri) >=25 TL
Ana Pazar (Minimum Emir Miktarı)	1	1
Ana Pazar (Maksimum Emir Miktarı)	5.000	2.500
Özel Emir ve Özel Emir İlan Pazarı Minimum Emir Miktarı	5.000	2.500
Özel Emir ve Özel Emir İlan Pazarı Maksimum Emir Miktarı	10.000	5.000

Döviz ve altına dayalı sözleşmelerde ana pazar maksimum emir miktarı 5.000, endeks ve diğer sözleşmelerde 2.000 adettir. Özel emir ve özel emir ilan pazarında minimum emir miktarları döviz ve altına dayalı sözleşmelerde 5.000, endeks ve diğer sözleşmelerde 2.000 adettir.

Tüm sözleşmelerde özel emir ve özel emir ilan pazarı maksimum emir miktarı, özel emir ve özel emir ilan pazarı minimum miktarının iki katıdır.

4.5.9 Emir Düzeltme

İşlem sisteminde bekleyen açık emirler ya da kısmi olarak gerçekleşmiş olan emirlerin gerçekleşmeden bekleyen kısımları istenildiği anda ilgili üye tarafından değiştirilebilir. Üye temsilcileri kendi emirlerini, üye yönetici temsilcileri ise üyeye ait tüm emirleri değiştirebilirler. İşlem sisteminde emrin bazı unsurları aslı kabul edilerek değiştirilemezken, bazı unsurlarında değişiklik yapılabilir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 3) emrin unsurlarında değişiklik yapılabilen alanlar ve yapılan değişiklikler dolayısıyla emrin zaman önceliğinin korunup korunmadığı gösterilmektedir:

Tablo 3: Emir Düzeltmede Yapılabilecek Değişiklikler ve Zaman Önceliği

Alan	Değiştirilebilir	Zaman Önceliği Korunur
Pazar	Hayır	-
Sözleşme	Hayır	-
Hesap	Hayır	-
Pozisyon Kapatma	Evet	Evet
Emir Yöntemleri (LMT/PYS/KAP)	Sadece limit emirler piyasa emrine dönüştürülebilir.	Hayır
Fiyat	Evet	Hayır
En İyi Fiyat	Limit emir piyasa emrine değiştirilirken işaretlenebilir. Piyasa/Şarta Bağlı Emirler, en iyi fiyatlı olarak değiştirilebilir.	Evet
Miktar	Sadece azaltılabilir	Evet
Emir Türleri (KPY/GIE/KIE/SAR)	Hayır	-
Aktivasyon Fiyatı	Evet	Aynı aktivasyon fiyatında bekleyen diğer emirler arasında son sıraya yerleştirilir.
Süre	Evet	Evet
Tarih	Evet	Evet
Temsilci Referansı	Evet	Evet
Açıklamalar	Evet	Evet

“IKG” ya da “TAR” emir tipleri, seanstan önce işlem yapılmayan dönemde de değiştirilebilir. Ancak bu dönemde fiyat değişiklikleri sadece daha kötü fiyata doğru yapılabilir. Hepsi veya Hiçbiri strateji emir grubuna bağlı emirler değiştirilemez, ancak iptal edilebilirler.

4.5.10 Emir İptali

İşlem sisteminde açık olarak bekleyen emirler ya da kısmi olarak gerçekleşmiş olan emirlerin gerçekleşmemiş olarak bekleyen kısımları emri giren üye tarafından iş akışında belirtilen süreler içerisinde iptal edilebilir. Üye temsilcileri kendi emirlerini, üye yönetici temsilcileri üyeye ait tüm emirleri, yetkili Borsa personeli ise işlem sistemindeki tüm emirleri iptal edebilir.

Üye temsilcileri tarafından iptal edilen emirlerin parasal büyüklüğü üzerinden ilgili üyelere “İradi Emir İptal Ücreti” alınır.

Bu şekilde iptal edilen emirlerin parasal büyüklüğünün aylık olarak ilgili üye tarafından gerçekleştirilen aylık işlem hacmine oranının %50’yi aşması durumunda aşan kısmın parasal büyüklüğünün yüzbinde 1’i İradi Emir İptal Ücreti olarak Borsaya ödenir. Parasal büyüklüğün ve işlem hacminin hesaplanmasında emrin fiyatı esas alınır. Yabancı para birimi cinsinden işlem gören sözleşmelere ilişkin hesaplamalarda döviz kuru bilgisi de kullanılır.

BIST 30 Endeks Vadeli İşlem Sözleşmeleri dışındaki sözleşmelerde piyasa yapıcı olan üyeler için piyasa yapıcı olunan sözleşmelerdeki emir iptalleri İradi Emir İptal Ücreti hesaplamasından muaf tutulur.

Herhangi bir dayanak varlıkta sicil bazında pozisyon limitini aşan hesaplara ait emirler ve dayanak varlık bazında piyasadaki toplam açık pozisyon limitinin aşılması durumunda tüm hesapların ilgili sözleşmelerdeki emirleri işlem sistemi tarafından iptal edilir.

Riskli duruma gelen hesaplara ait açık emirler, risk azaltıcı olup olmadığına bakılmaksızın işlem sistemi tarafından iptal edilir.

Piyasada işlem yapma yetkileri geçici olarak kaldırılan veya kapatılan üyelere ait “IKG” ya da “TAR” tipli emirler, Borsa tarafından başka bir uyarıya gerek kalmaksızın işlem sisteminden silinir.

İradi emir iptalleri dışındaki emir iptallerinden ve özel emir pazarındaki iptallerden emir iptal ücreti alınmaz.

4.6 İşlemler

İşlem sistemine iletilen emirlerin eşleşmesi sonucunda gerçekleşen işlemlere ait bilgiler işlem sisteminin açık olduğu süre içerisinde istenildiği zaman işlem sisteminden alınabilir. İşlem defterleri günlük olarak elektronik rapor dağıtım (ERD) sistemi tarafından üyelere gönderilir.

4.7 Hatalı İşlem Düzeltmeleri

Üyeler tarafından hesap numarası hatalı olarak girilen emirler sonucunda hatalı olarak gerçekleşen işlemlere ilişkin düzeltme işlemleri ilgili üyenin/üyelerin yönetici temsilcisi yetkisindeki kullanıcısı tarafından işlem terminalleri üzerinden gerçekleştirilir.

Hatalı işlem düzeltmesi, hatalı girilen hesapta oluşan pozisyonların ya da pozisyon kapatmaların, yönetici temsilci yetkisine sahip kullanıcı tarafından işlem terminalleri üzerinden başka bir hesaba taşınmasına imkan veren yeni işlemlerin oluşturulması ve varsa açık emirlerin ilgili hesaba aktarılması işlemidir.

Pozisyon transferi işlemlerine ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, farklı üyeler nezdindeki hesaplar arasında hatalı işlem düzeltmesi gerçekleştirilemez. Bir emire ait gerçekleşen tüm işlemler bir bütün olarak düzeltilebilir, parçalı olarak düzeltme yapılamaz. Önceki işlem günlerine ait işlemlere ilişkin olarak sistemde hatalı işlem düzeltmesi gerçekleştirilemez. Aynı iş gününe ait işlemlerde ise gün sonunda uzlaşma fiyatlarının ilan edildiği andan sonra hatalı işlem düzeltmesi yapılamaz. Hatalı girilen hesap ve/veya transfer edilecek hesap riskli durumdaysa ya da durdurulmuşsa hatalı işlem düzeltmesi yapılamaz. Hatalı işlemin girileceği sözleşme, sözleşmenin işlem gördüğü pazar, piyasa, sözleşmeye ilişkin dayanak varlık durdurulmuşsa hatalı işlem düzeltmesi yapılamaz. Özel emir sonucu oluşan işlemler, hatalı işlem düzeltmesine konu olamaz.

Hatalı işlem düzeltmesi nedeni ile ilgili hesaplarda meydana gelebilecek teminat eksikliklerinin giderilmesinde sorumluluk, hatalı işlem düzeltmesi talebinde bulunan üyeye aittir.

Üyenin genel iş kuralları dışında herhangi bir nedenden dolayı hatalı işlem düzeltmesi yapamaması halinde, hatalı işlem düzeltmesine ilişkin taleplerin, hatalı işleme neden olan emri veren üye tarafından aynı gün seans saatleri içerisinde Ek-1’de örneği verilen form ile Borsaya iletilmesi esastır. Hatalı işlem düzeltmesi, hatalı gerçekleşen işlem fiyatı üzerinden yapılır.

Hatalı işlem düzeltmelerinde düzeltilen işlem için alınan borsa payı yanında işlemin parasal tutarının % 0,01’i oranında hatalı işlem düzeltme ücreti alınır. İşlemin parasal tutarının hesaplanmasında işlemin fiyatı esas alınır.

4.8 Pozisyon Limitleri

Piyasada iki tip pozisyon limiti uygulanır:

- a) Sicil bazında pozisyon limiti
- b) Piyasa bazında pozisyon limiti

4.8.1 Sicil Bazında Pozisyon Limiti

Sicil bazında pozisyon limiti, aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için bir sicile bağlı tüm hesaplarda alınabilecek aynı yönlü pozisyonların karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

Pozisyon limiti kontrollerinde aynı varlığa dayalı sözleşmelerdeki aynı yönlü pozisyonlar (Uzun Alım Opsiyonu Pozisyonu + Kısa Satım Opsiyonu Pozisyonu + Uzun Vadeli İşlem Pozisyonu veya Kısa Alım Opsiyonu Pozisyonu + Uzun Satım Opsiyonu Pozisyonu + Kısa Vadeli İşlem Pozisyonu) birlikte değerlendirilir ve yüksek olan miktar pozisyon limiti kontrolünde dikkate alınır.

Pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde sicil bazında pozisyon limiti, her dayanak varlık için Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından açıklanan fiili dolaşımdaki pay miktarının %5’idir. Sicil bazında pozisyon limitleri aylık olarak güncellenir. Ancak ilgili dayanak varlıkta özsermaye halleri olması durumunda, günlük olarak bildirilen fiili dolaşımdaki pay miktarına göre güncelleme yapılır.

Pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri hariç olmak üzere, aynı dayanak varlığa dayalı sözleşmelerdeki aynı yönlü pozisyonlar bazında 50.000 sözleşme, 50.000 sözleşmenin geçilmesi durumunda ise dayanak varlığa bağlı sözleşmelerdeki toplam açık pozisyonun %20’sidir. Bu limitler Genel Müdürlükçe üç katına kadar arttırılabilir.

Müşterek hesapların almış olduğu pozisyon sayıları, hesabın bağlı olduğu ortak sayısına bölünmeden hesaplanır.

Sicil bazında pozisyon limit kontrolü her gün sonunda yapılır. Herhangi bir dayanak varlıkta pozisyon limitini aşan hesaplar, ilgili sözleşmelerde sadece pozisyon azaltıcı işlem yapabilirler.

4.8.2 Piyasa Bazında Pozisyon Limiti

Piyasa bazında pozisyon limiti, aynı dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmeler için piyasadaki açık pozisyon toplamının karşılık gelebileceği azami dayanak varlık sayısıdır.

Piyasa bazında pozisyon limit kontrolü her gün sonunda yapılır. Piyasa bazında pozisyon limiti aşıldığında ilgili dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmelerde sadece pozisyon azaltıcı işlem yapılabilir.

Pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde piyasa bazında pozisyon limiti, her dayanak varlık için MKK tarafından açıklanan fiili dolaşımdaki pay miktarının %100'üdür. Piyasa bazında pozisyon limitleri aylık olarak güncellenir. Ancak ilgili dayanak varlıkta özsermaye halleri olması durumunda, günlük olarak bildirilen fiili dolaşımdaki pay miktarına göre güncelleme yapılır.

Piyasadaki açık pozisyon sayısının karşılık geldiği pay miktarının dolaşımda bulunan pay miktarına oranının %98'e ulaşması halinde piyasaya uyarı mesajı gönderilir, %100'e ulaştıktan ve yalnızca pozisyon azaltıcı işlemlere izin verildikten sonra bu oranın %95'e gerilemesine kadar pozisyon azaltıcı işlemlere devam edilir. Oranın %95'in altına gerilemesini takiben pozisyon azaltıcı işlem yapma zorunluluğu ortadan kalkar.

Pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri dışındaki sözleşmelerde piyasa bazında pozisyon limiti uygulanmaz.

4.8.3 Pozisyon Limit Aşımaları

Pozisyon limitleri Takas Merkezi tarafından belirlenir ve takip edilir. Bir dayanak varlıkta pozisyon limitlerinin piyasa bazında aşılması durumunda tüm hesaplar, sicil bazında aşılması durumunda ise ilgili sicile bağlı hesaplar sadece pozisyon azaltıcı işlem yapabilir. Pozisyon limitleri aşım kontrolleri gün sonlarında yapılır. Pozisyon azaltıcı işlem zorunluluğu, pozisyon limit aşımalarının Takas Merkezi tarafından Borsaya bildirimini takip eden işlem gününde geçerli olur.

Sicil bazında pozisyon limit aşımaları kullanıcı ekranlarında hesap bilgileri penceresinden takip edilebilir. Pozisyon limitlerini aşan hesaplar ve aştıkları dayanak varlıklar bu pencerelerden görüntülenebilir. Pozisyon limitlerini aşan hesaplar, limit aştıkları dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmelerde sadece pozisyon azaltıcı işlem yapabilirler. Aşımı izleyen ilk işlem günü üye, limiti aşan pozisyonlarını kapatması konusunda müşterisi ile arasında yapılan çerçeve sözleşmesinde öngörülen şekilde müşterisine bildirimde bulunur. Takas Merkezinin bildirimi çerçevesinde Borsa, müşteriye üye tarafından bildirim yapıp yapılmamış olmasına bakılmaksızın, bir işlem gününden daha uzun süre limitleri aşan pozisyonları re'sen kapatabilir. Bu durumda hangi pozisyonların kapatılacağına Takas Merkezi karar verir. Açık pozisyonun Borsada re'sen kapatılması nedeniyle doğabilecek her türlü sorumluluk yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeye aittir.

Piyasa bazında pozisyon limitleri kullanıcı ekranlarında fiziki kıymetler (dayanak varlıklar) penceresinden dayanak varlık bazında takip edilebilir. Bir dayanak varlıkta açık pozisyonların üst limiti aşması durumunda, dayanak varlığa bağlı tüm sözleşmelerde pozisyon azaltıcı işlem zorunluluğu ortaya çıkar. Pozisyonların belirlenen limitin altına düşmesi halinde pozisyon azaltıcı işlem zorunluluğu ortadan kalkar.

4.8.4 Pozisyon Azaltıcı İşlem Esasları

Pozisyon azaltıcı işlem yapmanın zorunlu olduğu durumlarda, işlem sistemine sadece pozisyon azaltıcı emirlerin girilmesine izin verilir. Pozisyon azaltıcı emirler, sözleşme bazında sistemde açık olarak bekleyen diğer emirler ve sahip olunan pozisyonla beraber değerlendirilir. Pozisyon azaltıcı emirler, sahip olunan pozisyonların tasfiyesi amacına yönelik olmalıdır. Bir sözleşmede, uzun pozisyona sahip hesaba alış, kısa pozisyona sahip hesaba satış emri girilemez. Diğer taraftan, bir sözleşmede uzun pozisyona sahip bir hesaba pozisyon miktarından büyük satış emirleri, kısa pozisyona sahip bir hesaba pozisyon miktarından büyük alış emirleri girilemez.

Pozisyon azaltıcı işlem yapmanın zorunlu olduğu durumlarda, işlem sistemine iletilen emirlerde aşağıdaki kontroller yapılır:

Uzun pozisyona sahip bir hesabın yeni girilen satış emri, (toplam açık satış emir miktarı + yeni girilen satış emir miktarı) ≤ uzun pozisyon sayısı ise işlem sistemine kabul edilir.

Kısa pozisyona sahip bir hesabın yeni girilen alış emri, (toplam açık alış emir miktarı + yeni girilen alış emir miktarı) $\leq$ kısa pozisyon sayısı ise işlem sistemine kabul edilir.

Emrin değiştirilmesi, iptali ve işleme dönüşmesi durumlarında pozisyon ve açık emir miktarı toplamalarında gerekli güncellemeler işlem sistemi tarafından yapılır.

Global hesapların pozisyon azaltıcı (ofset) olmayan emirleri işlem sistemine kabul edilmez. Piyasa yapıcı kotasyonlarının girildiği hesaplar pozisyon azaltıcı emir uygulamasına tabi değildir.

4.9 Uzlaşma Fiyatları ve Uzlaşma Fiyatı Komitesi

Uzlaşma fiyatı, hesapların güncellenmesinde ve nakdi veya fiziki uzlaşmada kullanılmak üzere belirlenen fiyattır. Her işlem günü sonunda günlük uzlaşma fiyatları, vade sonlarında ise vade sonu uzlaşma fiyatları sözleşme unsurlarında belirtilen yöntemlere uygun olarak Borsa tarafından belirlenir ve ilan edilir.

4.9.1 Uzlaşma Fiyatı Komitesinin Oluşturulması

Piyasada işlem gören sözleşmeler için Borsa Genel Müdürlüğü tarafından bir Uzlaşma Fiyatı Komitesi oluşturulur. Komite beş kişiden oluşur. Komite üyelerinin görev süresi iki yıl olup, bu sürenin sonunda tekrar seçilebilirler. Komitenin oluşturulmasında üç adet yedek üye seçilir. Komite başkanı, imza yetkisi olan komite üyeleri arasından seçilir. Asil üyelerin komiteden ayrılması durumunda, Borsa Genel Müdürlüğü tarafından yedek üyeler arasından atama yapılır. Komite başkanının herhangi bir nedenle görevde olmadığı durumlarda, komite başkanının belirlediği komite üyelerinden birisi başkana vekalet eder. Komite üyeleri yerlerine yenisi seçilinceye kadar görevde kalırlar. Komite üyelerinden iki kişi Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Bölümünden, iki kişi Pay Piyasası Bölümünden ve bir kişi de Denetim ve Gözetim Kurulundan görevlendirilir.

4.9.2 Uzlaşma Fiyatı Komitesinin Çalışma Usul ve Esasları

Uzlaşma Fiyatı Komitesinin, kararlarını itiraz süresi dahil seansın bitimini takip eden 30 dakika içerisinde alması esastır. Bu süre gerekirse Borsa Genel Müdürlüğü tarafından uzatılabilir. Komite, Komite başkanı tarafından toplantıya çağrılır. Komitenin toplanma yöntemi Komite başkanı tarafından belirlenir. Toplantıların oturumlu yapılması zorunlu değildir. Telefon, video konferans ve elektronik posta gibi haberleşme imkanları kullanılmak suretiyle üyelerin toplantılara farklı mekanlardan katılması mümkündür. Komite salt çoğunlukla toplanır ve kararlarını katılanların salt çoğunluğu ile alır. Eşitlik durumunda Komite başkanının oy verdiği karar kabul edilmiş sayılır. Komite üyeleri diğer üyeler adına oy kullanamaz. Komite başkanı, alınan kararları, Komite üyelerinin tekliflerini ve gerekli diğer belgeleri, sıhhatlerinden şüpheye yer bırakmayacak şekilde muhafaza etmekle yükümlüdür.

Komite üyelerinin kararlarının telefonla alınması durumunda, görüşmeler elektronik ortamda kaydedilebilir. Görüşmelerin kaydedilmemesi durumunda Komite başkanı Komite üyelerinin oylarını ve tekliflerini sıhhatlerinden şüpheye yer bırakmayacak şekilde bir tutanağa geçirir.

4.9.3 Günlük Uzlaşma Fiyatının Komite Tarafından Tespiti

Günlük uzlaşma fiyatı, seansın bitimini müteakip bu Genelgede belirtilen yöntemlere göre Borsa tarafından tespit edilir.

Komite, sözleşme unsurlarında öngörülen yöntemlere göre yeni bir fiyat belirler. Her bir Komite üyesi bir fiyat önerebilir. En çok önerilen iki fiyat, oyların eşit olması durumunda Komite başkanının belirlediği fiyat veya fiyatlar oylamaya sunulur. Her Komite üyesinin bir oy hakkı

vardır. En yüksek oy alan fiyat, komitenin belirlediği fiyat olarak kabul edilir. Eşitlik halinde Komite başkanının oy verdiği fiyat geçerli olur.

Borsa Genel Müdürlüğü belirlenen fiyatları aynen kabul edebilir veya değiştirebilir.

4.9.4 Vade Sonu Uzlaşma Fiyatının Komite Tarafından Tespiti

Piyasada işlem gören sözleşmelerin vade sonu uzlaşma fiyatı, Komite kararı ile bu Genelgede öngörülen şekilde düzeltilebilir.

4.9.5 Komite Üyelerinin Yükümlülükleri

Komite üyeleri, görevin gerektirdiği tarafsızlığı sağlamakla yükümlüdürler. Komite üyeleri verdikleri kararlardan dolayı sorumlu tutulamaz. Komite üyeleri seçilmeleri halinde görevi kabul etmekle Piyasa Yönetmeliği ve bu Genelgede yer alan hükümleri beyan, kabul ve taahhüt etmiş sayılırlar.

4.10 Özsermaye Halleri Komitesi

4.10.1 Özsermaye Halleri Komitesinin Oluşturulması

Piyasada işlem gören sözleşmeler için Borsa Genel Müdürlüğü tarafından bir Özsermaye Halleri Komitesi oluşturulur. Komite beş kişiden oluşur. Komite üyelerinin görev süresi iki yıl olup, bu sürenin sonunda tekrar seçilebilirler. Komitenin oluşturulmasında üç adet yedek üye seçilir. Komite başkanı, imza yetkisi bulunan Komite üyeleri arasından seçilir. Asil üyelerin Komiteden ayrılması durumunda, Borsa Genel Müdürlüğü tarafından yedek üyeler arasından atama yapılır. Komite başkanının herhangi bir nedenle görevde olmadığı durumlarda, Komite başkanının belirlediği komite üyelerinden birisi başkana vekalet eder. Komite üyeleri yerlerine yenisi seçilinceye kadar görevde kalırlar. Komite üyelerinden iki kişi Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Bölümünden, iki kişi Endeks ve Veri Bölümünden ve bir kişi de Pay Piyasası Bölümünden görevlendirilir.

4.10.2 Özsermaye Halleri Komitesinin Çalışma Usul ve Esasları

Özsermaye Halleri Komitesinin, kararlarını seansın bitimini takip eden 30 dakika içerisinde alması esastır. Bu süre gerekirse Borsa Genel Müdürlüğü tarafından uzatılabilir. Komite, Komite başkanı tarafından toplantıya çağrılır. Komitenin toplanma yöntemi Komite başkanı tarafından belirlenir. Toplantıların oturumlu yapılması zorunlu değildir. Telefon, video konferans ve elektronik posta gibi elektronik haberleşme imkanları kullanılmak suretiyle üyelerin toplantılara farklı mekanlardan katılması mümkündür. Komite salt çoğunlukla toplanır ve kararlarını katılanların salt çoğunluğu ile alır. Eşitlik durumunda Komite başkanının oy verdiği karar kabul edilmiş sayılır. Komite üyeleri diğer üyeler adına oy kullanamazlar. Komite başkanı, alınan kararları, Komite üyelerinin tekliflerini ve gerekli diğer belgeleri, sıhhatlerinden şüpheye yer bırakmayacak şekilde muhafaza etmekle yükümlüdür.

Komite üyelerinin kararlarının telefonla alınması durumunda, görüşmeler elektronik ortamda kaydedilebilir. Görüşmelerin kaydedilmemesi durumunda, Komite başkanı Komite üyelerinin oylarını ve tekliflerini sıhhatlerinden şüpheye yer bırakmayacak şekilde bir tutanağa geçirir.

4.10.3 Özsermaye Halleri Sonrasında Yapılan Değişikliklerin Komite Tarafından Tespiti

Özsermaye hallerine ilişkin düzeltme bilgileri, Endeks ve Veri Bölümü tarafından Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Bölümüne gönderilir. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Bölümü tarafından, bu düzeltme bilgilerine istinaden Özsermaye Halleri Genelgesine uygun bir şekilde ilgili sözleşmelerin fiyat ve diğer unsurlarında yapılacak uyarlamalar komite üyeleri ile paylaşılır.

Özsermaye hallerinde yapılan uyarlamaların ilgili sözleşmelerin fiyat ve diğer unsurlarına yansıtılmasında itiraz veya tereddütlerin oluşması durumunda Komite üyelerinden herhangi birinin veya re'sen Komite başkanının talebi ile Komite toplanır. Her bir Komite üyesi, özsermaye halinin ilgili sözleşmelerin fiyat ve diğer unsurlarına makul ve adil bir şekilde yansıtılmasına yönelik öneri getirebilir. En çok benimsenen iki öneri, oyların eşit olması durumunda ise Komite başkanının belirlediği öneriler oylamaya sunulur. Her Komite üyesinin bir oy hakkı vardır. En yüksek oy alan öneri Komite tarafından kabul edilir. Eşitlik halinde başkanın oy verdiği öneri geçerli olur.

Komite, özsermaye halinin ilgili sözleşmelere makul ve adil bir şekilde yansıtılamayacağına karar verilmesi durumunda, ilgili sözleşmelerin nakdi uzlaşma ile sonlandırılması da dahil gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

Borsa Genel Müdürlüğü Komite kararlarını aynen kabul edebilir veya değiştirebilir.

4.10.4 Komite Üyelerinin Yükümlülükleri

Komite üyeleri, görevin gerektirdiği tarafsızlığı sağlamakla yükümlüdürler. Komite üyeleri verdikleri kararlardan dolayı sorumlu tutulamazlar. Komite üyeleri seçilmeleri halinde görevi kabul etmekle Piyasa Yönetmeliği ve bu Genelgede yer alan hükümleri beyan, kabul ve taahhüt etmiş sayılırlar.

4.11 Olağanüstü Durumlar ve Değişiklikler

Piyasada işlemlerin dürüst ve güvenilir bir şekilde gerçekleşmesini engelleyen veya engelleyebilecek tüm işlemler ve gelişmeler ile beklenmedik diğer olaylar olağanüstü durum olarak kabul edilir. Olağanüstü durumlar ve değişiklikler ile ilgili esaslar Yönetmelikte belirlenmiştir. Olağanüstü durumun varlığı Borsa Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir.

Olağanüstü durumların ortaya çıkması durumunda, Piyasada işlemlerin dürüst ve güvenilir bir şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla, Borsa Genel Müdürlüğü tarafından olağanüstü durumun niteliğine göre bunlarla sınırlı olmaksızın aşağıdaki tedbirlerden uygun görülenlerden biri veya birkaçı birlikte alınabilir:

- a) Piyasa üyelerinin mali yükümlülükleriyle ilgili şartları değiştirmek,
- b) İşlemlerin sadece mevcut pozisyonların kapatılmasına yönelik olarak yapılmasını istemek,
- c) Sözleşmelerin vade tarihini değiştirmek,
- d) Uzlaşma yöntemi ve şartlarını değiştirmek
- e) Günlük fiyat değişim limitlerini değiştirmek,
- f) Açık pozisyonların kapatılmasını istemek ve sözleşmenin uzlaşma fiyatını belirlemek,
- g) Seansın açılış ve kapanış saatlerini değiştirmek, işlemleri durdurmak veya kısıtlamak,

Olağanüstü durumun niteliğine göre Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından bunlarla sınırlı olmaksızın aşağıdaki tedbirlerden biri veya birkaçı birlikte alınabilir:

- a) Takas üyelerinin mali yükümlülükleriyle ilgili şartları değiştirmek,
- b) Yeni pozisyon ve kullanım limitleri belirlemek,
- c) İlave teminat talep etmek,
- d) İlgili teminatlar dahil olmak üzere açık pozisyonların başka bir üyeye aktarımını istemek
- e) Teslim tarihi ve/veya teslim şartlarını değiştirmek,
- f) Takas ve kullanım süresi ile şartlarını değiştirmek.

Bu madde uyarınca üyeden veya bir müşterisinden yerine getirilmesi istenen işlemlerin verilen süre içerisinde yapılmaması durumunda, Borsa veya Takas Merkezi tarafından yerine getirilmesi

mümkün olan işlemler, başkaca bir bildirimde gerek olmaksızın Borsa veya Takas Merkezi tarafından re'sen yerine getirilir.

4.12 Diğer Hususlar

4.12.1 Veri Yayını

İşlem sisteminde yer alan emirler, fiyat baz ve emir baz gibi derinlik bilgilerini de içeren sorgu ekranlarından takip edilebilir.

Ayrıca, her bir sözleşme için işlem sisteminde beklemekte olan emirlere ilişkin fiyat ve derinlik bilgileri veri yayın firmaları aracılığıyla gerçek zamanlı ya da gecikmeli olarak yayımlanabilir. Fiyat ve derinlik bilgilerinin yayınına ilişkin esaslar Borsa Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir.

4.12.2 Borsanın Yetkileri

Yönetmelik ve diğer düzenlemelerde yer alan yetkileri saklı kalmak üzere Borsa Genel Müdürlüğü, piyasanın etkin, dürüst ve güvenilir bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla veya olağanüstü fiyat ve miktar hareketleri, yapay fiyat oluşumu ve benzeri etkilere sahip durumlarda gerekli gördüğünde;

- a) Fiyat sabitleme seansı düzenlemeye,
- b) Fiyat hareketlerine ve işlem miktarlarına bağlı olarak seansa belirli bir süre ara vermeye,
- c) Özel Emir Pazarı ve Özel Emir İlan Pazarını işleme açıp açmamaya,
- d) Emir yöntemlerine, türlerine ve sürelerine kısıtlama getirmeye,
- e) Bekleyen emirlerin tamamını veya bir kısmını iptal etmeye,
- f) Üyelerin kullanabilecekleri kullanıcı terminali ile bağlantı sayısı ve kapasitesine kısıtlama getirmeye veya kullanımlarını durdurmaya,
- g) Yayınlanacak verilerin kapsamını değiştirmeye,
- h) Günlük iş akışında belirtilen saatleri, seans ve takas süresini, uzlaşma fiyatının açıklanma zamanını değiştirmeye yetkilidir.

Borsa Genel Müdürlüğü, yukarıda sayılan işlemleri önceden bildirimde bulunmaksızın gerçekleştirebilir.

4.12.3 Borsa Payı

Piyasada gerçekleştirilen alım-satım işlemleri üzerinden

- Pay Piyasası endekslerine dayalı sözleşmelerde borsa payı işlemin her iki tarafından opsiyon sözleşmeleri için prim hacminin ve vadeli işlem sözleşmeleri için işlem hacminin %0,004'ü (yüzbinde dört) oranında
 - Pay Piyasası endekslerine dayalı sözleşmeler dışındaki sözleşmelerde ise borsa payı, işlemin her iki tarafından opsiyon sözleşmeleri için prim hacminin ve vadeli işlem sözleşmeleri için işlem hacminin %0,003'ü (yüzbinde üç) oranında
- borsa payı alınır.

4.12.4 Ödeme Süreleri

Üyeler, borsa payı ve ödemeleri gereken diğer ücretleri “Üyelerimiz Tarafından Borsamıza Ödenmesi Gereken Ücretler ve Söz Konusu Ücretlerin Tahsil Süresi ve Şekli Hk.” 28.03.2002 tarihli ve 174 nolu Genelge çerçevesinde ödemekle yükümlüdürler.

4.12.5 Borsa Bülteni

Borsa, gün sonunda Borsa Bültenini elektronik ortamda yayımlar. Bültende, işlem gören sözleşmeler veya açık pozisyon bulunan sözleşmeler ile bunların teşekkül eden açılış, kapanış, en düşük, en yüksek, ağırlıklı ortalama, uzlaşma ve önceki uzlaşma fiyatları ile uzlaşma fiyat değişim oranı, işlem hacmi, işlem miktarı, işlem sayısı, opsiyon prim hacmi, açık pozisyon sayısı ve açık pozisyon değişim oranı bilgileri yer alır. Borsa Genel Müdürlüğü gerekli gördüğünde Bültenin içeriğini ve şeklini yeniden düzenleyebilir.

5. ÜYELER VE ÜYELİK ESASLARI

Piyasada işlemlere başlanabilmesi için Borsaya üye olunması gerekmektedir. Piyasa üyeleri, Piyasa Yönetmeliğinde belirtildiği üzere doğrudan takas üyesi olabilecekleri gibi, bir genel takas üyesinden de takas garantisi alabilirler.

5.1 Piyasa Üyeliği İçin Başvuruda Verilecek Bilgi ve Belgeler

Piyasa üyeliği için başvuruda bulunurken Borsa İstanbul mevzuatında belirtilen bilgi ve belgeler dışında:

- a) Piyasa üyelik başvuru dilekçesi
- b) Sermaye Piyasası Kurulu Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesinin noter onaylı fotokopisi
- c) Noterde düzenlenmiş Piyasa Üyelik Taahhütnamesi (Ek-2)
- d) Elektronik Rapor Dağıtım Taahhütnamesi (Ek-3)
- e) Borsa ve Takas Merkezine verilmek üzere, takas üyesi olmayan piyasa üyelerinin piyasada işlemlere başlayabilmeleri için, üyenin işlemlerinin takasını garanti eden genel takas üyesinden alınmış taahhütname
- f) Piyasa Yapıcılık yetkisi alacak üyeler için Piyasa Yapıcılığı Taahhütnamesinin (Ek-4)

verilmesi gerekir.

Genel takas üyeleri ve doğrudan takas üyelerinin Borsaya üye olmaları zorunludur. TCMB, üyelik için aranan şartlara ve mali yükümlülöklere tabi değildir.

5.2 Takas Üyeliği Şartları

Takas üyeliği için Takas Merkezine başvurulur. Piyasada gerçekleşen işlemler için Takas Merkezi, Takasbank – İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.’dir. Doğrudan takas üyeliği şartları ve başvuru için Takasbank tarafından belirlenen bilgi ve belgeler aşağıda yer almaktadır:

- a) Sermaye Piyasası Kurulundan Türev Araçlarının Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesinin alınmış olması,
- b) Borsa üyeliğinin kesinleşmesi ve Borsa Yönetim Kurulundan Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında (VİOP) işlem yapma yetkisinin alınmış olması,
- c) Takas üyeliği için gerekli olan teknik alt yapı ve donanımına sahip olunması,
- d) Borsa İstanbul Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) Takas Üyeliği Taahhütnamesinin Takas Üyesi tarafından imzalanması,
- e) Takas Üyeliği için gerekli olan Garanti Fonu katkı payının yatırılmış olması,
- f) Müşterilere ve diğer üçüncü şahıslara karşı doğabilecek mali ve hukuki sorumluluğun teminat altına alındığı konusunda genel ve özel mahiyette ve Takasbank tarafından öngörölebilecek sigorta ve diğer düzenlemelere uyulması,

- g) Takasbank tarafından Borsa Yönetmeliği çerçevesinde talep edilecek diğer bilgi ve belgelerin ibraz edilmiş olması.

Genel takas üyeliği şartları ayrıca belirlenir.

5.3 Takas Üyeliği İçin Başvuruda Verilecek Bilgi ve Belgeler

Takas üyeliği için başvuracak üyelerin, Takasbank Genel Müdürlüğü'ne hitaben başvuru talebini içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde;

- a) Takasbank üyelik başvuru formu
- b) Sermaye Piyasası Kurulu Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi
- c) Takas Üyeliği Taahhütnamesi,
- d) Noter tasdikli imza sirküleri,
- e) Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik EFT Talimatı Taahhütnamesi
- f) İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi

ile Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgelerin bulunması gerekir.

5.4 Üyenin Piyasada Faaliyete Başlaması

Piyasada işlem yapmak isteyen üyeler, piyasada işlem yapmak istediklerine ilişkin bir yazı ile Borsaya başvuru yapmak zorundadırlar. Başvurunun kabul edilmesi durumunda, Takasbank nezdinde, Takas üyeliği ile ilgili ve diğer düzenlemeler uyarınca gerekli yükümlülükleri yerine getiren üyeler, Piyasada faaliyette bulunabilirler. Üyeler piyasada sadece yetkilendirildikleri sözleşmelerde işlem yapabilirler.

Piyasada faaliyete başlayan üyelere tahsis edilen terminaller Borsa İstanbul uzaktan erişim noktaları tesisi ve bunların kullanım esaslarına ilişkin mevcut düzenlemelerde tanımlanmış olan uzaktan erişim noktalarında kullanılabilir.

6. PİYASA YAPICILIĞI

6.1 Piyasa Yapıcılığı Genel Esasları

Piyasa yapıcıları, sorumlu oldukları her sözleşme için, Yönetim Kurulunca belirlenen yetki ve esaslar çerçevesinde, alış ve satış emirleri veren ve bu emirler doğrultusunda işlem gerçekleştirip piyasaya likidite sağlayan kurumlardır.

Hangi sözleşmelerde piyasa yapıcılığının uygulanacağına veya uygulamadan kaldırılacağına karar vermeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

Piyasa yapıcılık uygulaması enstrüman, sözleşme tipi, sözleşme bazında farklılaştırılabilir. Birden fazla sözleşmede piyasa yapıcısı olunabileceği gibi bir sözleşmede birden fazla piyasa yapıcısı da işlem yapabilir.

Piyasa yapıcılık faaliyetleri için kullanılan hesaplara piyasa yapıcı hesaplar adı verilir.

Piyasa Yapıcılık için kullanılacak hesaplar, Takasbank nezdinde açılır ve ilgili üye tarafından Borsaya piyasa yapıcılık faaliyetlerinin bu hesaplar aracılığıyla gerçekleştirileceği konusunda yazılı olarak bildirimde bulunulur.

Piyasa yapıcılık faaliyetleri için kullanılacak hesap sadece piyasa yapıcılık işlemlerinde kullanılabilir. Piyasa yapıcı, bütün piyasa yapıcılık faaliyetlerini tek bir hesap üzerinden yürütebileceği gibi, bildirimde bulunarak Takasbank nezdinde birden fazla hesap açabilir.

Yükümlülüklerin ve hakların yerine getirilmesinde piyasa yapıcılık faaliyetlerinde kullanılan bütün piyasa yapıcı hesapları tek bir hesap olarak kabul edilir.

6.2 Piyasa Yapıcılığı Üyelik Şartları

Borsaya piyasa yapıcılığı için başvuruda bulunan Borsa üyeleri, aşağıda belirtilen asgari şartları sağlamak zorundadırlar.

6.2.1 Pamuk ve Altın Sözleşmeleri İçin

- a) Asgari 5 milyon TL özkaynak yapısına sahip olmak.
- b) Borsa tarafından belirlenen işlem hacmi ve işlemlere ilişkin diğer kriterleri sağlamak.

6.2.2 Döviz Sözleşmeleri İçin

- a) Asgari 300 milyon TL özkaynak yapısına sahip olmak.
- b) Borsa tarafından belirlenen işlem hacmi ve işlemlere ilişkin diğer kriterleri sağlamak.

6.2.3 Pay Senedi Sözleşmeleri ve Pay Senedi Endeksine Dayalı Opsiyon Sözleşmeleri İçin

- a) Asgari 10 milyon TL özkaynak yapısına sahip olmak.
- b) Borsa tarafından belirlenen işlem hacmi ve işlemlere ilişkin diğer kriterleri sağlamak.

6.3 Piyasa Yapıcılığı Başvurusunda Bulunurken Borsa'ya Verilecek Belgeler

Piyasa yapıcılığı başvurusu için Borsaya verilmesi gereken belgeler aşağıda yer almaktadır:

1. Borsaya hitaben yazılmış, piyasa yapıcı olma isteğini belirten yazı,
2. "Piyasa Yapıcılık Taahhütnamesi" (Ek-4)

6.4 Piyasa Yapıcı Üyenin Yükümlülükleri

Piyasa yapıcı üyeler, Borsa tarafından belirlenen performans koşullarını yerine getirmekle sorumludurlar. Söz konusu koşullar Borsa tarafından sözleşme veya sözleşmeler bazında farklılaştırılabilir.

Borsa, piyasa yapıcılığı sistemi uygulanan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde piyasa yapıcılar için belirlenen koşulları piyasadaki işlem hacmi ve gelişmeler çerçevesinde en az bir ay önceden haber vererek değiştirebilir.

6.4.1 Pamuk Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılarının Yükümlülükleri

Pamuk vadeli işlem sözleşmesinde piyasa yapıcı üyelerin piyasa yapıcılık faaliyetleri için aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı hesabı kullanılarak en yakın iki vadede, seans süresince miktarı en az 5 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurulmalıdır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcı hesabı aylık bazda en yakın iki vadede gerçekleşen toplam işlem hacmi sıralamasında ilk 10 hesap içinde yer almalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının en yakın iki vadedeki sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin pamuk vadeli işlem sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.5 Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılarının Yükümlülükleri

6.5.1 Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Altın vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyelerin piyasa yapıcılık faaliyetleri için aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı hesabı kullanılarak en yakın iki vadede, seans süresince miktarı en az 10 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurulmalıdır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcı hesabı aylık bazda en yakın iki vadede gerçekleşen toplam işlem hacmi sıralamasında ilk 10 hesap içinde yer almalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının en yakın iki vadedeki sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin altın vadeli işlem sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.5.2 Dolar/Ons Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dolar/Ons Altın vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyelerin aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı hesabı kullanılarak en yakın iki vadede, seans süresince miktarı en az 10 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurulmalıdır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcı hesabı aylık bazda en yakın iki vadede gerçekleşen toplam işlem hacmi sıralamasında ilk 10 hesap içinde yer almalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının en yakın iki vadedeki sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin Dolar/Ons Altın vadeli işlem sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.6 Döviz Vadeli İşlem Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılarının Yükümlülükleri

6.6.1 TL/Dolar Vadeli İşlem Sözleşmeleri

TL/Dolar vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyelerin aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı en yakın iki vadede, seans süresince miktarı en az 250 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurulmalıdır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcının işlem hacmi, en yakın iki vadedeki aylık alış ve satış işlem hacmi toplamının en az % 5'i kadar olmalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının en yakın iki vadedeki sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.

d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin TL/Dolar vadeli işlem sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.6.2 TL/Euro Vadeli İşlem Sözleşmeleri

TL/Euro vadeli işlem sözleşmesinde piyasa yapıcı üyelerin piyasa yapıcılık faaliyetleri için aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı en yakın iki vadede, seans süresince miktarı en az 100 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurmaktadır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcının işlem hacmi, en yakın iki vadedeki aylık alış ve satış işlem hacmi toplamının en az % 5'i kadar olmalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının en yakın iki vadedeki sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin TL/Euro vadeli işlem sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.6.3 EUR/USD Vadeli İşlem Sözleşmeleri

EUR/USD Çapraz Kuru vadeli işlem sözleşmesinde piyasa yapıcı üyelerin aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı en yakın iki vadede, seans süresince miktarı en az 100 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurmaktadır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcının işlem hacmi, en yakın iki vadedeki aylık alış ve satış işlem hacmi toplamının en az % 5'i kadar olmalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının en yakın iki vadedeki sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin EUR/USD Çapraz Kuru (nakdi uzlaşma) vadeli işlem sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.7 Pay Senedi Vadeli İşlem ve Opsiyon Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılarının Yükümlülükleri

Pay senedi vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyelerin aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı en yakın iki vadede, opsiyon sözleşmelerinde piyasa yapıcı olunması halinde ise en az 3 farklı seride seans süresince miktarı en az 10 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurmaktadır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde ve farklı opsiyon serilerinde isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcının işlem hacmi, en yakın iki vadedeki aylık alış ve satış işlem hacmi toplamının en az % 5'i kadar olmalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının piyasa yapıcı olunan sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin piyasa yapıcı oldukları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.8 Pay Senedi Endeksi Opsiyon Sözleşmelerinde Piyasa Yapıcılarının Yükümlülükleri

Pay senedi endeksi opsiyon sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyelerin aşağıda belirtilen koşulları sağlaması beklenmektedir.

- a) Piyasa yapıcı en yakın iki vadede en az 5 opsiyon serisinde, seans süresince miktarı en az 10 adet olan çift yönlü (alış/satış) emir bulundurmamalıdır. Piyasa yapıcı üyeler diğer vadelerde ve serilerde de isteğe bağlı olarak emir girebilirler.
- b) Piyasa yapıcının işlem hacmi, en yakın iki vadedeki aylık alış ve satış işlem hacmi toplamının en az % 5'i kadar olmalıdır.
- c) Piyasa yapıcı hesabının piyasa yapıcı olunan sözleşmelerin toplamı için emir gerçekleşme oranının (gerçekleşen işlem miktarı/girilen emir miktarı) en az % 5 olması gerekmektedir.
- d) Yapılan performans değerlendirmesi sonucu piyasa yapıcı üyenin pay senedi endeksi opsiyon sözleşmelerindeki işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkılarının olumlu bulunması gerekmektedir.

6.9 Piyasa Yapıcı Üyenin Hakları

Piyasa yapıcı üyelere sağlanan haklar Borsa tarafından belirlenir. Söz konusu haklar Borsa tarafından sözleşme veya sözleşmeler bazında farklılaştırılabilir.

Borsa, piyasa yapıcılığı sistemi uygulanan vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa yapıcılar için belirlenen hakları piyasadaki işlem hacmi ve gelişmeler çerçevesinde en az bir ay önceden haber vererek değiştirebilir. Yapılan tüm değişiklikler Borsa Bülteninde ilan edilir.

6.9.1 Pamuk Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları

Pamuk vadeli işlem sözleşmesinde piyasa yapıcı üyeler aşağıda belirtilen haklara sahiptir.

- a. Piyasa yapıcı üyelerden piyasa yapıcı hesabı adına yapmış oldukları işlemlerden alınacak Borsa payında oran %0 olarak uygulanır.
- b. Piyasa yapıcı üyenin piyasa yapıcısı olduğu sözleşmede üye nezdindeki diğer tüm hesapları adına gerçekleşen işlemlerden alınacak Borsa payında %50 indirim uygulanır.
- c. Piyasa yapıcı üyeler bu unvanı çeşitli yazışmalarında ve internet sitelerinde kullanabilirler.
- d. Piyasa yapıcı üyeler için piyasa yapıcı olunan sözleşmelerdeki emir iptalleri, "İradi Emir İptal Ücreti" hesaplamasından muaf tutulur.

6.9.2 Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları

Altın ve Dolar/Ons Altın vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyeler aşağıda belirtilen haklara sahiptir.

- a. Piyasa yapıcı üyelerden piyasa yapıcı hesabı adına yapmış oldukları işlemlerden alınacak Borsa payında oran %0 olarak uygulanır.
- b. Piyasa yapıcı üyenin piyasa yapıcısı olduğu sözleşmede üye nezdindeki diğer tüm hesapları adına gerçekleşen işlemlerden alınacak Borsa payında %50 indirim uygulanır.
- c. Piyasa yapıcı üyeler bu unvanı çeşitli yazışmalarında ve internet sitelerinde kullanabilirler.
- d. Piyasa yapıcı üyeler için piyasa yapıcı olunan sözleşmelerdeki emir iptalleri, "İradi Emir İptal Ücreti" hesaplamasından muaf tutulur.

6.9.3 Döviz Vadeli İşlem Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları

TL/Dolar, TL/Euro ve EUR/USD vadeli işlem sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyeler aşağıda belirtilen haklara sahiptir.

- a. Piyasa yapıcı üyelerden piyasa yapıcı hesabı adına yapmış oldukları işlemlerden alınacak Borsa payında %50 indirim uygulanır.
- b. Piyasa yapıcı üyeler bu unvanı çeşitli yazışmalarında ve internet sitelerinde kullanabilirler.
- c. Piyasa yapıcı üyeler için piyasa yapıcı olunan sözleşmelerdeki emir iptalleri, "İradi Emir İptal Ücreti" hesaplamasından muaf tutulur.

6.9.4 Pay Senedi Vadeli ve Opsiyon Sözleşmeleri ve Endeks Opsiyon Sözleşmeleri Piyasa Yapıcılığı Hakları

Pay senedi vadeli işlem ve pay senedi opsiyon sözleşmeleri ile pay senedi endeksi opsiyon sözleşmelerinde piyasa yapıcı üyeler aşağıda belirtilen haklara sahiptir.

- a. Piyasa yapıcı üyelerden piyasa yapıcı hesabı adına yapmış oldukları işlemlerden alınacak Borsa payında oran % 0 olarak uygulanır.
- b. Piyasa yapıcı üyeler bu unvanı çeşitli yazışmalarında ve internet sitelerinde kullanabilirler.
- c. Piyasa yapıcı üyeler için piyasa yapıcı olunan sözleşmelerdeki emir iptalleri, “İradi Emir İptal Ücreti” hesaplamasından muaf tutulur.

6.10 Performans Değerlendirme

Borsa, piyasa yapıcı üyeleri için yılda en az iki defa olmak üzere üyelerin işlem hacmi, derinlik ve likiditeye katkısını inceler, gerektiğinde Genel Müdürlük tarafından ilgili üyeye yazılı uyarılarda bulunulur. Piyasa yapıcı üyelerin performans değerlendirmesinde piyasa yapıcılığı hesaplarının yanında müşterileri adına gerçekleştirdikleri işlemler de dikkate alınır. Yapılan performans değerlendirmesinde yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin hakları elinden alınabilir.

6.11 Piyasa Yapıcılığından Geçici veya Sürekli Ayrılma, Yetkilerin Kaldırılması

Piyasa yapıcılığı yetkisi Borsa tarafından re’sen ya da üyenin başvurusu üzerine Borsa tarafından belirlenen süre içerisinde iptal edilebilir. Piyasa yapıcıları piyasa yapıcılığından sürekli veya geçici olarak ayrılma talebini Borsaya yazılı olarak bildirir. Ayrılmaya ilişkin talepler Yönetim Kurulunca değerlendirilir. Borsa tarafından uygun görülerek piyasa yapıcılığı yetkisi iptal edilen üyeler, başvuruları halinde yeniden piyasa yapıcısı olabilirler. Bu konuda karar vermeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

Piyasa yapıcıları, Yönetim Kurulunun kararını beklemezsizin piyasa yapıcılığından çıkmak istemeleri halinde, piyasa yapıcılıktan çıkış başvurusunu yaptıkları tarih itibarı ile yetkilendirildikleri sözleşmelerde 1 (bir) yılı doldurmadıkları takdirde ve her hâlükârda son üç aya ait, piyasa yapıcılığı dolayısıyla borsa payından elde ettikleri indirimi iade ederler.

Piyasa yapıcılığından sürekli veya geçici olarak ayrılma, Borsa üyeliğini etkilemez.

VOB-VİOP birleşmesi dolayısıyla, birleşme tarihi itibarıyla VOB’da piyasa yapıcı olan tüm aracı kurum ve bankalar VİOP’ta ilgili sözleşmelerde piyasa yapıcısı olmaya devam ederler. Borsa Genel Müdürlüğü bu konuda düzenleme yapmaya yetkilidir.

7. SÖZLEŞMELER VE SÖZLEŞME UNSURLARI

Piyasada işlem görececek sözleşmelerin unsurları Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve SPK tarafından onaylanarak geçerli hale gelir. SPK’nın onayladığı sözleşmeler ve sözleşme unsurları Borsa tarafından ilan edilir ve bu hükümler ayrıca bir bildirimle gerek olmaksızın işlem yapan tüm tarafları bağlar.

Piyasada işlem görececek sözleşmelerin unsurları ve kodları Borsa tarafından ilan edilir.

Vadeli işlem sözleşmelerinde sözleşme kodu; sözleşme türü, dayanak varlık kodu, vade tarihi, sözleşme büyüklüğünün standart olup olmadığı ve sıra no bilgisini içerir.

Örneğin: F_XXXXXXAAYYS0 sözleşme kodu aşağıdaki alanlardan oluşur.

F : Sözleşme türü (Vadeli işlem sözleşmesi)
XXXXX : Dayanak varlık kodu
AAYY : Vade tarihi (0313 Mart 2013)
S : Sözleşme büyüklüğü (S: Standart N: Standart olmayan)
0 : Borsa tarafından verilen sıra no

Opsiyon sözleşmelerinde sözleşme kodu; sözleşme türü, dayanak varlık kodu, opsiyon tipi, vade tarihi, opsiyon sınıfı, kullanım fiyatı, sözleşme büyüklüğünün standart olup olmadığı ve sıra no bilgilerini içerecek şekilde oluşturulmuştur.

Örneğin: O_XXXXXZAAYYC5.00S0 sözleşme kodu aşağıdaki alanlardan oluşur.

O : Sözleşme türü (Opsiyon sözleşmesi)
XXXXX : Dayanak varlık kodu
Z : Opsiyon tipi (A: Amerikan- Sözleşme ile tanınan hak vade sonu dahil olmak üzere vade sonuna kadar herhangi bir tarihte kullanılabilir. E: Avrupa- Sözleşme ile tanınan hak vade sonunda kullanılabilir.)
AAYY : Vade tarihi (0313 Mart 2013)
C : Opsiyon sınıfı (C: Alım opsiyonu P: Satım opsiyonu)
5.00 : Kullanım fiyatı (5 TL)
S : Sözleşme büyüklüğü (S: Standart N: Standart olmayan)
0 : Borsa tarafından verilen sıra no

7.1 Pay Opsiyon Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören ve Borsa tarafından belirlenen kriterlere göre seçilen paylardır.
Opsiyon Sınıfı	Alım veya Satım Opsiyonu.
Opsiyon Tipi	Amerikan (Sözleşme ile tanınan hak vade sonu dahil olmak üzere vade sonuna kadar herhangi bir tarihte kullanılabilir)
Sözleşme Büyüklüğü (Standart Sözleşme)	Bir adet standart sözleşme, dayanak varlığa ait 100 adet payı temsil eder. Dayanak varlığın fiyatını ve miktarını etkileyecek bedelli/bedelsiz sermaye artırım, temettü ödemesi (temettü verimi >%10 ise), birleşme ve benzeri durumlarda (özsermaye halleri), Borsa tarafından sözleşmelerde fiyat, kullanım fiyatları ve/veya çarpan değişikliği yapılması halinde, sözleşme büyüklüğü standart sözleşme büyüklüğünden farklı belirlenebilir. Bu gibi durumlarda aynı dayanak varlık üzerine, "sözleşme büyüklüğü standart" ve "sözleşme büyüklüğü standart olmayan" olmak üzere farklı sözleşmeler işlem görebilir.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı (Standart Sözleşme)	Emir defterinde prim teklifleri 1 adet dayanak varlık bazında gösterilir. Diğer bir ifadeyle, sözleşmeler için Piyasada teklifler, bir adet dayanak varlık bazında verilen prim üzerinden girilir. Fiyat, bir adet dayanak varlığın opsiyon primi olarak, virgülden sonra iki basamak olacak şekilde işlem sistemine girilir. Miktar teklifleri bir adet sözleşme ve katları şeklinde girilir.
Vade Ayları	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık. Piyasada aynı anda, içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem

	görür. Bu üç vade ayından biri Aralık değilse, Aralık vade ayı ayrıca işleme açılır.																						
Uzlaşma Şekli	Fiziki teslimat.																						
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, dayanak varlık ve dayanak varlığa bağlı diğer sözleşmelerdeki fiyatlar dikkate alınarak hesaplanan teorik fiyatlar günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatların piyasayı doğru olarak yansıtmadığına kanaat getirilmesi halinde Borsa tarafından, teorik fiyat, dayanak varlığın spot fiyatı, bir önceki günkü uzlaşma fiyatı veya seans sonundaki en iyi alış ve satış fiyatları dikkate alınarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.																						
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.																						
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.																						
Takas Süresi	Fiziki teslimat işlemlerinde takas süresi T + 3, diğer işlemlerde ise T+1 olarak uygulanır. Prim borçları hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, prim alacakları hesaplara T+1 günü aktarılır.																						
Günlük Fiyat Değişim Limiti	Prim fiyatları için fiyat değişim limiti yoktur.																						
Kullanım Fiyatları	İşlem sisteminde oluşturulan sözleşmelerin kullanım fiyatları aşağıdaki tabloya göre belirlenir. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kullanım Fiyatı Aralığı (TL)</th><th>Kullanım Fiyat Adımı (TL)</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>0,01 – 1,00</td><td>0,05</td></tr> <tr><td>1,00 – 2,50</td><td>0,10</td></tr> <tr><td>2,50 – 5,00</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>5,00 – 10,00</td><td>0,50</td></tr> <tr><td>10,00 – 25,00</td><td>1,00</td></tr> <tr><td>25,00 – 50,00</td><td>2,50</td></tr> <tr><td>50,00 – 100,00</td><td>5,00</td></tr> <tr><td>100,00 – 250,00</td><td>10,00</td></tr> <tr><td>250,00 – 500,00</td><td>25,00</td></tr> <tr><td>500,00 – 1.000,00</td><td>50,00</td></tr> </tbody> </table>	Kullanım Fiyatı Aralığı (TL)	Kullanım Fiyat Adımı (TL)	0,01 – 1,00	0,05	1,00 – 2,50	0,10	2,50 – 5,00	0,25	5,00 – 10,00	0,50	10,00 – 25,00	1,00	25,00 – 50,00	2,50	50,00 – 100,00	5,00	100,00 – 250,00	10,00	250,00 – 500,00	25,00	500,00 – 1.000,00	50,00
Kullanım Fiyatı Aralığı (TL)	Kullanım Fiyat Adımı (TL)																						
0,01 – 1,00	0,05																						
1,00 – 2,50	0,10																						
2,50 – 5,00	0,25																						
5,00 – 10,00	0,50																						
10,00 – 25,00	1,00																						
25,00 – 50,00	2,50																						
50,00 – 100,00	5,00																						
100,00 – 250,00	10,00																						
250,00 – 500,00	25,00																						
500,00 – 1.000,00	50,00																						

	1.000,00 ve üzeri	100,00
	Her bir dayanak varlığın spot piyasada son seansta oluşan ağırlıklı ortalama fiyatı baz alınarak hesaplanan $\pm\%20$'lik limit içerisindeki kullanım fiyat seviyeleri için işlem sisteminde sözleşmeler oluşturulur. Bu limit, dayanak varlığın fiyat limitlerine paralel olarak Yönetim Kurulu tarafından değiştirilebilir. Oluşturulan sözleşmelerden en az biri "karda", biri "başabaşta" ve biri "zararda" olmak üzere üç farklı kullanım fiyatı seviyesinden sözleşmeler işleme açılır. Seans içinde dayanak varlık fiyatında meydana gelen değişimlere göre yeni kullanım fiyatlı sözleşmeler işlem sisteminde otomatik olarak işleme açılır. İşlem sisteminde açık pozisyon veya emir bulunan sözleşme sıraları $\pm\%20$'lik limitlerin dışında kalsalar bile işleme açık olmaya devam ederler.	
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:40 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir. 12:30 – 13:55 arası işlem yapılmayan bölümdür.	
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Bulunması Gereken Teminat: Başlangıç teminatı ile fiziki teslimat teminatının toplamıdır. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.	

7.2 Pay Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Borsa İstanbul Pay Piyasasında işlem gören ve Borsa tarafından belirlenen kriterlere göre seçilen paylardır.
Sözleşme Büyüklüğü (Standart Sözleşme)	Bir adet standart sözleşme, dayanak varlığa ait 100 adet payı temsil eder. Dayanak varlığın fiyat ve miktarını etkileyecek bedelli/bedelsiz sermaye artırım, temettü ödemesi (temettü verimi $>\%10$ ise), birleşme ve benzeri durumlarda (özsermaye halleri), Borsa tarafından sözleşmelerde fiyat ve/veya çarpan değişikliği yapılması halinde, sözleşme büyüklüğü standart sözleşme büyüklüğünden farklı belirlenebilir. Bu gibi durumlarda aynı dayanak varlık üzerine, "sözleşme büyüklüğü standart" ve "sözleşme büyüklüğü standart olmayan" olmak üzere farklı sözleşmeler işlem görebilir.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı (Standart Sözleşme)	Emir defterinde fiyat teklifleri 1 adet dayanak varlık bazında gösterilir. Diğer bir ifadeyle, işlem sisteminde sözleşmelere ait teklifler, bir adet dayanak varlık için verilen fiyat üzerinden girilir. Sözleşmenin fiyatı, virgülden sonra iki basamak olacak şekilde işlem sistemine girilir. Miktar teklifleri bir adet sözleşme ve katları şeklinde girilir.
Vade Ayları	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık. Piyasada aynı anda, içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem görür. Bu üç vade ayından biri Aralık değilse, Aralık vade ayı ayrıca işleme açılır.
Uzlaşma Şekli	Fiziki teslimat.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır:

	a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün günlük uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasa gerçeklerini yansıtmaması durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatı dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Dayanak varlık olarak kabul edilen her payın son işlem gününde spot piyasada ikinci seans sonundaki kapanış seansında oluşan kapanış fiyatı, vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kabul edilir. Son işlem gününde, spot piyasada ikinci seansın ve/veya kapanış seansının kısmen veya tamamen kapalı olması veya açık olup da fiyat oluşmaması durumunda vade sonu uzlaşma fiyatı, Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenir.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Fiziki teslimat işlemlerinde takas süresi T + 3 diğer işlemlerde ise T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%20$'sidir. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin

	fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımına, alt limit ise bir alt fiyat adımına yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:40 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir. 12:30 - 13:55 arası işlem yapılmayan bölümdür.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Bulunması Gereken Teminat: Başlangıç teminatı ile fiziki teslimat teminatının toplamıdır. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.3 BIST 30 Endeks Opsiyon Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	BIST 30 Fiyat Endeksi.
Opsiyon Sınıfı	Alım ve Satım Opsiyonları.
Opsiyon Tipi	Avrupa (Sözleşme ile tanınan hak vade sonunda kullanılabilir)
Sözleşme Büyüklüğü	Dayanak varlık, endeks değerlerinin 1.000'e bölünmüş halidir. Her bir endeks opsiyon sözleşmesi bu şekilde hesaplanan 100 adet dayanak varlığı temsil eder. (Örneğin (BIST 30 Endeksi/1.000)*100 TL = (102.358/1.000)*100 = 10.235,80 TL.)
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	Fiyat, yukarıdaki yöntemle hesaplanan bir adet dayanak varlığın opsiyon primi olarak, virgülden sonra iki basamak olacak şekilde işlem sistemine girilir. Miktar teklifleri bir adet sözleşme ve katları şeklinde girilir.
Vade Ayları	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık. Piyasada aynı anda, içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem görür. Bu üç vade ayından biri Aralık değilse, Aralık vade ayı ayrıca işleme açılır.
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, dayanak varlık ve dayanak varlığa bağlı diğer sözleşmelerdeki fiyatlar dikkate alınarak hesaplanan teorik fiyatlar günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatların piyasayı doğru olarak yansıtmadığına kanaat getirilmesi halinde Borsa tarafından, teorik fiyat, bir önceki günkü uzlaşma fiyatı veya seans sonundaki en iyi alış ve satış fiyatları dikkate alınarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dâhil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma

	fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Alım opsiyonları için vade sonu uzlaşma fiyatı, dayanak varlık olarak kabul edilen BIST 30 Endeksinin son işlem gününde spot piyasada ikinci seans sürekli müzayedenin son 30 dakikası süresince ilan edilen değerlerinin zaman ağırlıklı ortalaması ile BIST 30 Endeksinin kapanış değerinin sırasıyla %80 ve %20 oranlarıyla ağırlıklandırılması ile hesaplanan değer 1000'e bölünmesi suretiyle bulunan değer ile opsiyon kullanım fiyatı arasındaki farkın en yakın fiyat adımına yuvarlanması sonucunda bulunur. Satım opsiyonları için vade sonu uzlaşma fiyatı, opsiyon kullanım fiyatı ile dayanak varlık olarak kabul edilen BIST 30 Endeksinin son işlem gününde spot piyasada ikinci seans sürekli müzayedenin son 30 dakikası süresince ilan edilen değerlerinin zaman ağırlıklı ortalaması ile BIST 30 Endeksinin kapanış değerinin sırasıyla %80 ve %20 oranlarıyla ağırlıklandırılması ile hesaplanan değer 1000'e bölünmesi suretiyle bulunan değer arasındaki farkın en yakın fiyat adımına yuvarlanması sonucunda bulunur. Son işlem gününde, spot piyasada ikinci seansın ve/veya kapanış seansının kısmen veya tamamen kapalı olması veya spot piyasada endeks değerinin hesaplanamaması durumunda vade sonu uzlaşma fiyatı, Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenir.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	T+1 olarak uygulanır. Prim borçları hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, prim alacakları hesaplara T+1 günü aktarılır.
Günlük Fiyat Değişim Limiti	Prim fiyatları için fiyat değişim limiti yoktur.
Kullanım Fiyatları	Kullanım fiyat adımı 2'dir. (2.000 Endeks puanı) Dayanak varlık olan endekslerin bir önceki işlem gününde spot piyasada son seansta oluşan kapanış değeri baz alınarak hesaplanan $\pm\%10$'luk limit içerisindeki kullanım fiyat seviyeleri için işlem sisteminde sözleşmeler oluşturulur. Bu limit, dayanak varlığın fiyat limitlerine paralel olarak Yönetim Kurulu tarafından değiştirilebilir. Oluşturulan sözleşmelerden ikisi "karda", biri "başabaşa" ve ikisi "zararda" olmak üzere en az beş farklı kullanım fiyatı seviyesinden sözleşmeler işleme açılır. Gün içerisinde dayanak varlık değerinde meydana gelen değişimlere göre yeni kullanım fiyatlı sözleşmeler işlem sisteminde otomatik olarak işleme açılır. İşlem sisteminde açık pozisyon veya emir bulunan sözleşme sıraları $\pm\%10$'luk limitlerin dışında kalsalar bile işleme açık olmaya devam ederler.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir. 12:30 - 13:55 arası işlem yapılmayan bölümdür.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.4 BIST 30 Endeks Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	BIST 30 Fiyat Endeksi.
Sözleşme Büyüklüğü	Dayanak varlık, endeks değerinin 1.000'e bölünmüş halidir. Her bir endeks vadeli işlem sözleşmesi bu şekilde hesaplanan 100 adet dayanak varlığı temsil eder. (Örnek: BIST 30 Endeksi/1.000)*100 TL=(102.355/1.000)*100=10.235,50 TL)
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	Emir defterinde fiyat teklifleri 1 adet dayanak varlık bazında gösterilir. Diğer bir ifadeyle, işlem sisteminde bir adet dayanak varlık için verilen fiyat üzerinden girilir. Sözleşme fiyatı, endeks değerinin 1.000'e bölünmesiyle oluşan değer virgülden sonra üç basamak olacak şekilde işlem sistemine girilir (Örnek: 102,325) ve bir defada gerçekleştirilecek en küçük fiyat adımı 0,025'dir (25 BIST 30 endeks puanı) (Örnek: 102,325; 102,350 vb.). Miktar teklifleri bir adet sözleşme ve katları şeklinde girilir.
Vade Ayları	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık. Piyasada aynı anda, içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem görür. Bu üç vade ayından biri Aralık değilse, Aralık vade ayı ayrıca işleme açılır.
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara

	dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Vade sonu uzlaşma fiyatı, dayanak varlık olarak kabul edilen BIST 30 Endeksinin son işlem gününde spot piyasada ikinci seans sürekli müzayedenin son 30 dakikası süresince ilan edilen endeks değerlerinin zaman ağırlıklı ortalaması ile BIST 30 Endeks kapanış değerinin sırasıyla %80 ve %20 oranlarıyla ağırlıklandırılması ile hesaplanan değer 1000'e bölünmesi suretiyle hesaplanır. Vade sonu uzlaşma fiyatı, bulunan değer en yakın fiyat adımına yuvarlanması ile elde edilen değerdir. Son işlem gününde, spot piyasada ikinci seansın ve/veya kapanış seansının kısmen veya tamamen kapalı olması veya spot piyasada endeks değerinin hesaplanamaması durumunda vade sonu uzlaşma fiyatı, Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenir
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda sözleşmenin vadesi bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%15$'idir. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımına, alt limit ise bir alt fiyat adımına yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir. 12:30 - 13:55 arası işlem yapılmayan bölümdür.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.5 TLDolar Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Türk Lirası/ABD Doları kuru.
Sözleşme Büyüklüğü	1.000 ABD Doları.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 ABD Doları'nın Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra dört basamak halinde kote edilir. Minimum fiyat adımı 0,0005 TL'dir. Minimum fiyat adımının değeri bir sözleşme için 0,5 TL'ye (0,0005*1000) karşılık gelir. Bu şekilde girilecek fiyat kotasyonlarının virgülden sonraki son rakamı 0 (sıfır) ya da 5 (beş) olur (1,7750; 1,7755; 1,7760 gibi).
Vade Ayları	Vade döngü ayları Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık'tır. Piyasada aynı anda, içinde bulunulan aya en yakın üç döngü ayı işlem görür. Bu üç vade ayından biri Aralık değilse

	Aralık vadeli sözleşmeler de ayrıca işleme açılır.
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmaması durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Son işlem günü saat 15:30'da TCMB tarafından açıklanan gösterge niteliğindeki ABD Doları satış kuru.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda vade sonu bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm 10\%$'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat

	adımına, alt limit ise bir alt fiyat adımına yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.6 TLEuro Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Türk Lirası/Euro kuru.
Sözleşme Büyüklüğü	1.000 Euro.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 Euro'nun Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra dört basamak halinde kote edilir. Minimum fiyat adımı 0,0005'dir. Minimum fiyat adımının değeri bir sözleşme için 0,5 TL'ye ($0,0005 \times 1.000$) karşılık gelir. Bu şekilde girilecek fiyat kotasyonlarının virgülden sonraki son rakamı 0 (sıfır) ya da 5 (beş) olur (2,3750; 2,3755; 2,3760 gibi).
Vade Ayları	Vade döngü ayları Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık'tır. Piyasada aynı anda, içinde bulunulan aya en yakın üç döngü ayı işlem görür. Bu üç vade ayından biri Aralık değilse Aralık vadeli sözleşmeler de ayrıca işleme açılır.
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar.

	Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Son işlem günü saat 15:30'da TCMB tarafından açıklanan gösterge niteliğindeki Euro satış kuru.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda vade sonu bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%10$ 'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımı, alt limit ise bir alt fiyat adımı yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.7 EUR/USD Çapraz Kuru Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Euro/Amerikan (ABD) Doları (EUR/USD) çapraz kurudur.
Sözleşme Büyüklüğü	1.000 Euro
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 Euro'nun ABD Doları cinsinden değeri virgülden sonra dört basamak halinde kote edilir. (Örnek: 1,3050; 1,3051 gibi). Minimum fiyat adımı 0,0001'dir. Minimum fiyat adımının değeri 0,1 ABD Doları'na karşılık gelmektedir.
Vade Ayları	Vade döngü ayları Mart, Haziran, Eylül ve Aralık. (Aynı anda içinde bulunulan aya en yakın iki vade ayına ait sözleşmeler işlem görür. Bu iki vade ayından biri Aralık ayı değilse, Aralık vade ayı ayrıca işleme açılır.)
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımı yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde

	gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	TCMB'nin son işlem gününde açıkladığı gösterge niteliğindeki Euro/Amerikan Doları çapraz kurudur. Belirlenen vade sonu uzlaşma fiyatı en yakın fiyat adımına yuvarlanır.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda vade sonu bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%10$'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımına, alt limit ise bir alt fiyat adımına yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir.

	- Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.
Dolar Kuru	Bu sözleşmeye ilişkin işlemlerde ABD Doları değerlerinin TL'ye çevrilmesinde TCMB tarafından saat 15:30 itibarıyla açıklanan gösterge niteliğindeki ABD Doları Alış Kuru esas alınır. Borsa tarafından gerekli görülen durumlarda ya da TCMB tarafından gösterge niteliğindeki ABD Doları Alış Kurunun açıklanmaması durumunda, Dolar Kuru spot piyasada oluşan Dolar kurları dikkate alınarak güncellenebilir.

7.8 TLDolar Opsiyon Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Türk Lirası/ABD Doları kuru
Opsiyon Sınıfı	Alım ve Satım Opsiyonları
Opsiyon Tipi	Avrupa (Sözleşme ile tanınan hak vade sonunda kullanılabilir)
Sözleşme Büyüklüğü	1.000 ABD Doları
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	Fiyat, 1.000 ABD Doları için, opsiyon primi olarak virgülden sonra bir basamak olacak şekilde Türk Lirası cinsinden işlem sistemine girilir. (Örnek: 20,1, 20,2 vb.) Minimum fiyat adımı 0,1'dir. Miktar teklifleri bir adet sözleşme ve katları şeklinde girilir.
Vade Ayları	Yılın tüm ayları. (Aynı anda içinde bulunulan ay ve bu aya en yakın vade olmak üzere toplam 2 vade ayına ait sözleşmeler işlem görür.)
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Günlük uzlaşma fiyatı seans sonunda aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, dayanak varlık ve dayanak varlığa bağlı diğer sözleşmelerdeki fiyatlar dikkate alınarak hesaplanan teorik fiyatlar günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatların piyasayı doğru olarak yansıtmadığına kanaat getirilmesi halinde Borsa tarafından, teorik fiyat, bir önceki günkü uzlaşma fiyatı veya seans sonundaki en iyi alış ve satış fiyatları dikkate alınarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dâhil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Alım sözleşmelerinde vade sonu uzlaşma fiyatı, dayanak varlık olan ABD Doları için son işlem gününde TCMB'nin saat 15:30 itibarıyla açıklayacağı gösterge niteliğindeki satış kurunun 1.000 ile çarpılması suretiyle bulunan değer ile opsiyon kullanım fiyatı arasındaki farkın en yakın fiyat adımına yuvarlanması sonucunda bulunur.

	Satım sözleşmeleri için vade sonu uzlaşma fiyatı, opsiyon kullanım fiyatı ile dayanak varlık olan ABD Doları için son işlem gününde TCMB'nin saat 15:30 itibarıyla açıklayacağı gösterge niteliğindeki satış kurunun 1.000 ile çarpılması suretiyle bulunan değer arasındaki farkın en yakın fiyat adımına yuvarlanması sonucunda bulunur. Son işlem gününde, TCMB tarafından ilgili kurun ilan edilmemesi durumunda vade sonu uzlaşma fiyatı, Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenir.
Son İşlem Günü	Her vade ayının veya haftasının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	T+1 olarak uygulanır. Prim borçları hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, prim alacakları hesaplara T+1 günü aktarılır.
Günlük Fiyat Değişim Limiti	Prim fiyatları için fiyat değişim limiti yoktur.
Kullanım Fiyatları	Kullanım fiyat adımı, -alım opsiyonları için 50 Türk Lirası'na karşılık gelir. (Örnek: 2000, 2050, 2100, vb.) -satım opsiyonları için 25 Türk Lirası'na karşılık gelir. (Örnek: 2000, 2025, 2050, vb.) Dayanak varlık olan yabancı para birimi için TCMB'nin gösterge niteliğindeki satış kurunun 1.000 ile çarpılmasıyla elde edilen değer baz alınarak hesaplanan $\pm\%10$'luk limit içerisindeki kullanım fiyat seviyeleri için işlem sisteminde sözleşmeler oluşturulur. Bu limit, dayanak varlığın fiyat limitlerine paralel olarak Yönetim Kurulu tarafından değiştirilebilir. Alım ve satım opsiyon sözleşmelerinin her biri için biri "başabaşta" ve ikisi "zararda" olmak üzere üç farklı kullanım fiyatı seviyesinden sözleşmeler işleme açılır. İşlem sisteminde açık pozisyon veya emir bulunan sözleşme sıraları $\pm\%10$'luk limitlerin dışında kalsalar bile işleme açık olmaya devam ederler.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10-17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.9 Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Saf altın.
Sözleşme Büyüklüğü	100 gram.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 gram altının Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra üç basamak olacak şekilde sisteme girilir. Minimum fiyat adımı 0,005 TL'dir.
Vade Ayları	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık. Aynı anda içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem görür.
Uzlaşma Şekli	Nakdi Uzlaşma
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük

	uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Vade sonu uzlaşma fiyatı, son işlem günündeki Londra'da öğleden sonra yapılan altın fiyat sabitleme seansında (The London Gold Market Fixing Ltd. tarafından açıklanan The London Gold Fixing P.M.) oluşan altın Dolar/ons fiyatının Merkez Bankasının saat 15.30'da açıklayacağı gösterge niteliğindeki ABD Doları satış kuru kullanılarak TL/gram'a çevrilmesi ile bulunan değer vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kullanılır. Londra'da öğleden sonra altın fiyat sabitleme seansı yapılmazsa, sabah seansında oluşan altın Dolar/ons fiyatı vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kullanılır. Son işlem gününde resmi tatil veya başka bir nedenle fiyat açıklanmaması halinde, uluslararası spot piyasalarda Türkiye saati ile saat 17:00'de oluşan Dolar/ons altın alış ve satış fiyatının ortalaması baz alınır. Ons ağırlık birimi 31,1035'e bölünerek grama çevrilir. Yukarıdaki yöntemlerle belirlenen vade sonu uzlaşma fiyatı en yakın fiyat adımına yuvarlanır.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda vade sonu bir önceki iş

	günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Farklı vadeli her bir sözleşme için belirlenen Baz Fiyatın $\pm\%10$'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımına, alt limit ise bir alt fiyat adımına yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.10 Dolar/Ons Altın Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Saf altın.
Sözleşme Büyüklüğü	1 ons altın.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 ons altının ABD Doları cinsinden değeri virgülden sonra iki basamak olacak şekilde işlem sistemine girilir. (Örnek: 1.450,05; 1.450,10 gibi). Minimum fiyat adımı 0,05'dir. Minimum fiyat adımının değeri 0,05 ABD Doları'na karşılık gelmektedir.
Vade Ayları	Şubat, Nisan, Haziran, Ağustos, Ekim ve Aralık (Aynı anda içinde bulunulan aya en yakın üç vade ayına ait sözleşmeler işlem görür.)
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: - Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. - Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. - Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, - Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma

	fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak “teorik” fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Vade sonu uzlaşma fiyatı, son işlem gününde Londra’da öğleden sonra yapılan altın fiyat sabitleme seansında (The London Gold Market Fixing Ltd. tarafından açıklanan The London Gold Fixing P.M.) oluşan altın Dolar/Ons fiyatıdır. Son işlem gününde Londra’da öğleden sonra altın fiyat sabitleme seansı yapılmazsa, sabah seansında oluşan altın Dolar/Ons fiyatı vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kullanılır. Son işlem gününde resmi tatil veya başka bir nedenle fiyat açıklanmaması halinde, uluslararası spot piyasalarda Türkiye saati ile saat 17:00’de oluşan Dolar/Ons altın alış ve satış fiyatının ortalaması vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kullanılır. Yukarıdaki yöntemlerle belirlenen vade sonu uzlaşma fiyatı en yakın fiyat adımına yuvarlanır.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurtiçi piyasalarda resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda vade sonu bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%10$’udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımı, alt limit ise bir alt fiyat adımı yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir.

	- Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.
Dolar Kuru	Bu sözleşmeye ilişkin işlemlerde ABD Doları değerlerinin TL'ye çevrilmesinde TCMB tarafından saat 15:30 itibarıyla açıklanan gösterge niteliğindeki ABD Doları Alış Kuru esas alınır. Borsa tarafından gerekli görülen durumlarda ya da TCMB tarafından gösterge niteliğindeki ABD Doları Alış Kurunun açıklanmaması durumunda, Dolar Kuru spot piyasada oluşan Dolar kurları dikkate alınarak güncellenebilir.

7.11 EgePamuk Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Ege Standart 1 baz kalite pamuk
Sözleşme Büyüklüğü	1.000 kg (1 ton)
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 kg Ege Standart 1 baz kalite pamuğun Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra üç basamak halinde kote edilir. Minimum fiyat adımı 0,005'dir. Minimum fiyat adımının değeri 5 TL'ye karşılık gelmektedir. Bu şekilde girilecek fiyat kotasyonlarının virgülden sonraki son rakamı 0 (sıfır) ya da 5 (beş) olur (2,125 veya 2,410 TL/kg gibi).
Vade Ayları	Mart, Mayıs, Temmuz, Ekim ve Aralık (Aynı anda içinde bulunan aya en yakın iki vade ayına ait sözleşmeler işlem görür.)
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatları da dikkate alınarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar.

	Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı şu şekilde hesaplanır: 1. Dayanak varlığın vade ayı son işlem günü ve öncesindeki asgari iki iş gününe ait İzmir Ticaret Borsası'nda oluşan Ege Standart 1 baz kalite pamuk fiyatlarının miktar ağırlıklı ortalaması Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı olarak alınır. 2. Bu günlerde İzmir Ticaret Borsası'nda yeterli işlem olmaması halinde, var olan işlemlerin ortalaması ile İzmir Ticaret Borsası pamuk salonunda faaliyet gösteren asgari on iki üyeden azami %1 fiyat aralığı ile Ege Standart 1 baz kalite pamuk için alınacak kotasyonların arasından en iyi ve en kötü iki fiyat atıldıktan sonra kalanların aritmetik ortalaması uzlaşma fiyatı olarak alınır. Spot piyasada gerçekleşen işlemlerin Vade Sonu Uzlaşma Fiyatının belirlenmesinde yeterli olup olmadığına Uzlaşma Fiyatı Komitesi karar verir.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%10$ 'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımı, alt limit ise bir alt fiyat adımı yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında tek bir seansta gerçekleştirilir. 12:30 - 13:55 arası işlem yapılmayan bölümdür
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.12 Anadolu Kırmızı Buğday Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Anadolu kırmızı sert baz kalite buğday (Bezostaja-1, Doğu- 88, Gün- 91, Haymana- 79, İkizce- 96, Karasu- 90, Lancer, Odeskaya-51, Şahin) Anadolu kırmızı sert kalitede buğdayı oluşturduğu belirtilen bu buğday cinsleri, TMO'nun sınıflandırması esas alınarak belirlenmiştir. Ayrıca spot borsaların "Anadolu kırmızı sert buğday" olarak tescil ettiği emtia da yukarıdaki sınıflamaya
----------------	---

	dahildir. TMO'nun sınıflandırma kriterlerinde bir değişiklik olması halinde, Anadolu kırmızı sert olarak belirtilen buğday kalitesinin denk geldiği yeni buğday kalitesi ve bu kaliteyi oluşturan yeni buğday cinsleri sözleşmeye dayanak kabul edilir.
Sözleşme Büyüklüğü	5.000 kg (5 ton)
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 kg Anadolu kırmızı sert baz kalitede buğdayın Türk Lirası cinsinden değeri virgülden sonra dört basamak halinde kote edilir. Bu şekilde girilecek fiyat kotasyonlarının virgülden sonraki son rakamı 0 (sıfır) ya da 5 (beş) olur (0,3865 veya 0,3870 TL/kg gibi). Minimum fiyat adım değeri 0,0005'dir. Minimum fiyat adımının değeri 2,5 TL'ye karşılık gelmektedir.
Vade Ayları	Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül ve Aralık. (Aynı anda içinde bulunulan aya en yakın iki vade ayına ait sözleşmeler işlem görür.)
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10'dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Sözleşmenin vadesine kadar olan süre için geçerli olan ve Borsa tarafından belirlenen faiz oranı, dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatı kullanılarak hesaplanacak "teorik" fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı şu şekilde hesaplanır: Kullanılacak fiyatların belirlenmesi: A. Son işlem günü ve öncesindeki bir iş gününde Konya ve

	Polatlı Ticaret Borsası'nda Anadolu kırmızı sert buğdayının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü derece baz kalitesi için gün sonu itibariyle oluşmuş fiyatların miktar ağırlıklı ortalaması her gün için ayrı ayrı hesaplanır. (Bu şekilde en fazla dört fiyat verisi elde edilir.) B. Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Karaman, Çorum, Uzunköprü ve Yozgat Ticaret Borsalarında Anadolu kırmızı sert buğdayı için son işlem gününde ve önceki bir iş gününde oluşmuş fiyatlar elde edilir. (Bu şekilde en fazla on dört fiyat verisi elde edilir.) • Konya ve/veya Polatlı Ticaret Borsası'nda birinci, ikinci, üçüncü veya dördüncü derecedeki Anadolu kırmızı sert buğdayların herhangi biri için borsada fiyat oluşmaması durumunda, miktar ağırlıklı ortalama fiyat hesaplamasında fiyat oluşmuş olan dereceler için oluşan fiyat ve miktar bilgileri dikkate alınır. • Konya ve Polatlı Ticaret Borsası'nda birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü derecedeki Anadolu kırmızı sert buğdaylarının hiçbirinde fiyat oluşmaması durumunda o gün için Polatlı Ticaret Borsası'ndan ya da Konya Ticaret Borsası'ndan fiyat verisi alınmadığı kabul edilir. • Polatlı ve Konya Ticaret Borsalarının dışındaki borsalardan son işlem gününde veya son işlem gününden önceki bir iş gününde, Anadolu Kırmızı Sert buğdayı için fiyat oluşmaması durumunda, o gün için bu borsalardan fiyat alınmadığı kabul edilir. Bu durumda, bu borsaların fiyat bilgileri (2. maddede bahsedilen) aritmetik ortalamaya dahil edilmez. Yukarıda açıklanan tüm fiyatların (en fazla 18 fiyat verisi) aritmetik ortalaması bulunur. Bu fiyat vade sonu uzlaşma fiyatı olarak kabul edilir. Spot borsaların fiyat verisinin son işlem gününü takip eden işgünlerinde açıklanması durumunda, Uzlaşma Fiyatı Komitesi uzlaşma fiyatını son işlem gününü takip eden günde açıklayabilir veya spot borsaların son işlem günü fiyat verilerini dikkate almadan son işlem gününde açıklayabilir. Borsa, uygun koşulların sağlanması halinde, Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı hesaplanmasında fiyat verisi alınan borsaların sayısını artırabilir veya azaltabilir. Uzlaşma Fiyatı Komitesi, piyasa koşullarına göre Vade Sonu Uzlaşma Fiyatının hesaplanmasında spot piyasadan fiyat verisi alınan gün sayısını artırabilir veya azaltabilir. Uzlaşma Fiyatı Komitesi, Borsanın seans saatlerini ve takas sürecini dikkate alarak uzlaşma fiyatının hesaplanmasında spot borsalardaki seansın bir kısmında oluşan fiyat verilerini dikkate alabilir. Spot borsalardan alınan fiyatlar, dayanak varlığın teslim edilmesi halinde doğabilecek KDV ve benzeri satış vergileri hariç olarak
--	---

	dikkate alınır.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil olması nedeniyle yarım gün olması durumunda sözleşmenin vadesi bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil olması nedeniyle yarım gün olması durumunda sözleşmenin vadesi bir önceki iş günüdür.
Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Günlük fiyat değişim limiti, her bir sözleşme için belirlenen baz fiyatın $\pm\%10$'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımına, alt limit ise bir alt fiyat adımına yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

7.13 Baz Yük Elektrik Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Dayanak Varlık	Vade ayının her bir saati için Piyasa İşleticisi tarafından açıklanan Kısıtsız Piyasa Takas Fiyatlarından (KPTF) hesaplanan basit aritmetik ortalamasıdır.
Sözleşme Büyüklüğü	Vade ayındaki saat sayısı x 0,1 MWh Vade Ayındaki Saat Sayısı: Vade ayındaki gün sayısı x 24 Sözleşme büyüklüğü vade ayındaki gün sayısına ve yaz saati/kış saati uygulamasına göre değişkenlik gösterir. Kış saatinden yaz saatine geçiş yapılan gün için saat sayısı 23, yaz saatinden kış saatine geçiş yapılan gün için ise saat sayısı 25 olarak uygulanacaktır. Örnek: 30 gün içeren aylar için sözleşme büyüklüğü 72 MWh'dir (30x24x0,1MWh), 31 gün içeren aylar için sözleşme büyüklüğü 74,4 MWh'dir (31x24x0,1MWh), 28 gün çeken Şubat ayı için sözleşme büyüklüğü 67,2 MWh'dir (28x24x0,1MWh), 29 gün çeken Şubat ayı için sözleşme büyüklüğü 69,6 MWh'dir (29x24x0,1 MWh). Belirtilen sözleşme büyüklükleri kış saatinden yaz saatine/yaz saatinden kış saatine geçilen aylar için geçerli değildir.
Fiyat Kotasyonu ve Minimum Fiyat Adımı	1 MWh elektrik enerjisinin TL değeri virgülden sonra iki basamak olarak ifade edilir(Örnek: 121,20). Minimum fiyat adımı 0,10 TL'dir. (Örnek: Sözleşme büyüklüğü 72 MWh olan vade ayları için minimum fiyat adımı değeri 7,2 TL, sözleşme büyüklüğü 74,4 MWh olan vade ayları için minimum fiyat adımı değeri 7,44 TL,

	sözleşme büyüklüğü 67,2 MWh olan vade ayları için minimum fiyat adımı değeri 6,72 TL, sözleşme büyüklüğü 69,6 MWh olan vade ayları için minimum fiyat adımı değeri 6,96 TL’dir.)
Vade Ayları	Yılın bütün ayları.(Aynı anda içinde bulunulan ay ve bu aya en yakın üç vade olmak üzere toplam 4 vade ayına ait sözleşmeler işlem görür.)
Uzlaşma Şekli	Nakdi uzlaşma.
Günlük Uzlaşma Fiyatı	Seans sonunda hesapların güncellenmesinde kullanılan günlük uzlaşma fiyatı aşağıdaki şekilde hesaplanır ve en yakın fiyat adımına yuvarlanır: a) Seans sona ermeden önceki son 10 dakika içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. b) Eğer son 10 dakika içerisinde 10’dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde geriye dönük olarak bulunan son 10 işlemin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı alınır. c) Seans içerisinde 10’dan az işlem yapıldıysa, seans içerisinde gerçekleştirilen tüm işlemlerin miktar ağırlıklı ortalama fiyatı, d) Seans içerisinde hiç işlem yapılmamışsa, bir önceki günün uzlaşma fiyatı günlük uzlaşma fiyatı olarak belirlenir. Seans sonunda yukarıda belirtilen yöntemlere göre günlük uzlaşma fiyatının hesaplanamaması veya hesaplanan fiyatın piyasayı doğru yansıtmadığına kanaat getirilmesi durumunda, aşağıda belirtilen yöntemler tek başına ya da birlikte kullanılarak günlük uzlaşma fiyatı tespit edilebilir. a) Seans sonundaki en iyi alış ve satış kotasyonlarının ortalaması, b) Sözleşmenin vadesine kadar olan süre için geçerli olan ve Borsa tarafından belirlenen faiz oranı, dayanak varlığın spot fiyatı veya sözleşmenin diğer vade ayları için geçerli olan günlük uzlaşma fiyatı kullanılarak hesaplanacak “teorik” fiyatlar. Özel Emir Pazarında gerçekleşen işlemler yukarıdaki hesaplamalara dahil edilmez. Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından günlük uzlaşma fiyatının değiştirilme durumu saklıdır.
Vade Sonu Uzlaşma Fiyatı	Vade ayının her bir saati için Piyasa İşleticisi tarafından açıklanan Kısıtsız Piyasa Takas Fiyatlarından (KPTF) hesaplanan basit aritmetik ortalama son uzlaşma fiyatı olur. Bu yöntemle belirlenen vade sonu uzlaşma fiyatı en yakın fiyat adımına yuvarlanır.
Son İşlem Günü	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.
Vade Sonu	Her vade ayının son iş günü. Yurt içi piyasaların resmi tatil nedeniyle yarım gün olması durumunda son işlem günü bir önceki iş günüdür.

Takas Süresi	Takas süresi T+1 olarak uygulanır. Zararlar hesaplardan T günü sonunda tahsil edilirken, karlar hesaplara T+1 günü aktarılır.
Baz Fiyat ve Günlük Fiyat Değişim Limiti	Baz fiyat, günlük fiyat değişim limitlerinin hesaplanmasında kullanılan ve sözleşmenin işleme açıldığı gün Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından belirlenen fiyat, diğer işlem günleri için ise bir önceki günün uzlaşma fiyatıdır. Farklı vadeli her bir sözleşme için belirlenen Baz Fiyatın $\pm\%10$'udur. Bu yöntemle hesaplanan alt veya üst limitin fiyat adımına tekabül etmemesi halinde üst limit bir üst fiyat adımı, alt limit ise bir alt fiyat adımı yuvarlanır.
İşlem Saatleri	İşlemler 09:10 - 17:45 saatleri arasında kesintisiz tek bir seansta gerçekleştirilir.
İşlem Teminatı Esasları	- Başlangıç Teminatı: SPAN portföy bazında teminatlandırma yöntemi kullanılarak belirlenir. - Sürdürme Teminatı: Bulunması gereken teminatın %75'idir.

8. RİSK YÖNETİMİ VE TEMİNATLANDIRMA ESASLARI

Piyasa risk yönetimi Takasbank tarafından yapılır. İşlem sisteminde gerçekleşen işlemler gerçek zamanlı olarak Takasbank tarafından çekilerek pozisyona dönüştürülür. Pozisyonu güncellenen hesaplar için son açık pozisyon ve son parametre dosyası verilerine göre "Bulunması Gereken Teminat" hesaplanır. "Sürdürme Teminatı", bulunması gereken teminat değerinin %75'i olarak dikkate alınır.

Sürdürme teminatının, [Toplam Teminat $\pm$ Geçici Kar/Zarar] tutarına oranı olarak tanımlanan risk oranı %100'den büyük ise, ilgili hesap "riskli" duruma düşer. Risksizden riskliye doğru 0, 1, 2 ve 3 olarak dört risk seviyesi belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4: Risk Seviyeleri

Risk Oranı (%)	Risk Seviyesi
75 >=Risk Oranı	0
90 >=Risk Oranı>75	1
100 >=Risk Oranı> 90	2
Risk Oranı>100	3

Hesaplar, risk durumuna göre kademeli olarak bilgilendirme yapılarak risk azaltıcı işlemler yapılması konusunda yönlendirilir.

TVİS tarafından, saklama hesaplarının risk durumunda bir değişiklik olması halinde Borsaya bildirim yapılır. Söz konusu saklama hesabına bağlı işlem hesaplarının risk durumu Borsa tarafından güncellenir.

Risk seviyesinin 1 veya 2 olması uyarı niteliğindedir, sadece “riskli” hesap statüsüne yaklaşıldığını gösterir. Risk seviyesi 3 olan hesaplar riskli hesap statüsündedir.

Riskli duruma giren hesabın tüm pasif emirleri işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Hesap, teminat yatırarak ve/veya bulunması gereken teminat tutarını azaltıcı işlem yaparak riskli durumdan çıkabilir. Riskli hesaplar için, teminat yatırılabilir ancak çekilemez.

Bir önceki güne ilişkin teminat tamamlama çağrısı bulunan hesaplar risk azaltıcı işlem yaparak veya nakit teminat yatırarak riskli durumdan çıkabilirler.

Üyeler hesapların risk durumlarını, işlem sisteminden ve TVİS’den, teminat durumlarını ise TVİS’den ve Takasbank tarafından sağlanacak web servis yardımıyla takip edebilirler.

8.1 Emir Öncesi Risk Yönetimi

Riskli durumdaki saklama hesaplarına bağlı işlem hesaplarından emir verilmesi durumunda emir, farklı bir durum kodu ile sisteme alınır ve eşleştirmeye gönderilmez, risk azaltıcı olup olmadığının kontrolü için Takasbank’a gönderilir. Riski artırmayan emirler, Takasbank’tan gelen onay doğrultusunda işlem sistemine kabul edilir. Riskin artması durumunda reddedilir. Emir kabul edilirse, durum kodu düzeltilip eşleştirmeye gönderilir. İlgili hesabın risk durumu güncellenir ve hesap için önceden bildirilen risk durumunda değişiklik olursa işlem sistemine mesajla bildirilir. Söz konusu saklama hesabına bağlı işlem hesaplarının risk durumu Borsa tarafından güncellenir. Riskli hesapların, işlem sisteminde açık olarak bekleyebilecek sadece bir emri bulunabilir. Riskli durumda olmayan hesaplar için ise risk kontrolü üyenin sorumluluğundadır.

8.2 Teminatlandırma Yöntemi

Piyasada gerçekleştirilen işlemler için portföy bazında teminatlandırma yöntemi uygulanır. Portföy bazında teminat hesaplamasına esas teşkil edecek parametreler Takasbank tarafından belirlenir ve duyurulur. Takasbank, portföy bazında teminatlandırma işlemlerinde Standard Portfolio Analysis of Risk (SPAN) algoritmasını kullanır.

SPAN algoritmasında, değişik fiyat ve volatilité değişim seviyelerine dayalı olarak oluşturulan senaryolar arasından maksimum risk göz önünde bulundurularak, teminat tutarı portföy bazında hesaplanmaktadır.

SPAN, aynı dayanak varlığa bağlı sözleşmeleri gruplandırarak analiz eder. Örneğin, aynı dayanak varlığa bağlı vadeli işlem sözleşmeleri, opsiyon sözleşmeleri ve vadeli işlem sözleşmeleri üzerine

opsiyonlar aynı grupta yer alabilir. SPAN bu gruplamayı ürün grubu (*Combined Commodity*) olarak tanımlamaktadır. Takasbank, SPAN risk analizini kullanarak portföylerin risk yönetimini 5 adımda yapar:

1. Adım: Ürün Grubu Risk Analizi
2. Adım: Ürün Grupları Arası Risk Analizi
3. Adım: SPAN Risk Değerinin Hesaplanması
4. Adım: Başlangıç Teminatının Hesaplanması
5. Adım: Bulunması Gereken Teminatın Hesaplanması

Bu adımların detayları aşağıdaki gibidir:

8.2.1 Ürün Grubu Risk Analizi

SPAN risk analizini, her biri bir dayanak varlığı temsil eden ürün grupları bazında yapar. Her bir ürün grubunun riski diğer ürün gruplarından bağımsız bir şekilde hesaplanır. Bir ürün grubunun riski, tarama riski ve ürün grubu içi risk olarak tanımlanan vadeler arası yayılma pozisyonu riski toplamından oluşur.

$$\text{Ürün Grubu Riski} \\ \text{Tarama Riski} + \text{Vadeler Arası Yayılma Pozisyonu Riski}$$

8.2.1.1 Tarama Riski (Scan Risk)

SPAN, her bir sözleşme için “Fiyat Değişim Aralığı” ve “Volatilite Değişim Aralığı” değerleri üzerine senaryoları kullanarak Risk Dizileri (*Risk Arrays*) hesaplamaktadır.

- a) Fiyat Değişim Aralığı (Price Scan Range-PSR)
Dayanak varlık için oluşabilecek maksimum fiyat değişikliğini ifade eder.
- b) Volatilite Değişim Aralığı (Volatility Scan Range-VSR)
Opsiyonun dayanak varlık fiyatı için oluşabilecek maksimum volatilite değişikliğini ifade eder.

Her bir sözleşme için hesaplanan risk dizileri, sözleşmenin dayalı olduğu varlığın farklı fiyat ve volatilite senaryolarına göre sözleşmede oluşabilecek kar/zarar rakamını gösteren dizilerdir. Risk dizileri aşağıdaki tabloda (Tablo 5) yer alan 16 standart senaryo kullanılarak hesaplanır. Bunlardan son ikisi (15. ve 16. senaryolar), dayanak varlık fiyatında oluşabilecek uç hareketleri temsil etmektedir. Uç senaryoların diğer senaryolara göre baskın çıkmaması için, oluşan kar/zarar rakamı bir kapsama oranı ile çarpılır.

Tablo 5: SPAN Senaryoları

Senaryo	Fiyat Değişim Aralığının (PSR) Bir Oranı Olarak Fiyat Hareketi; Volatilite Hareketi (VSR)	Senaryo	Fiyat Değişim Aralığının (PSR) Bir Oranı Olarak Fiyat Hareketi; Volatilite Hareketi (VSR)
1	Fiyat Sabit; Volatilite Yukarı	2	Fiyat Sabit; Volatilite Aşağı
3	Fiyat 1/3 Yukarı; Volatilite Yukarı	4	Fiyat 1/3 Yukarı; Volatilite Aşağı
5	Fiyat 1/3 Aşağı; Volatilite Yukarı	6	Fiyat 1/3 Aşağı; Volatilite Aşağı
7	Fiyat 2/3 Yukarı; Volatilite Yukarı	8	Fiyat 2/3 Yukarı; Volatilite Aşağı
9	Fiyat 2/3 Aşağı; Volatilite Yukarı	10	Fiyat 2/3 Aşağı; Volatilite Aşağı
11	Fiyat 3/3 Yukarı; Volatilite Yukarı	12	Fiyat 3/3 Yukarı; Volatilite Aşağı
13	Fiyat 3/3 Aşağı; Volatilite Yukarı	14	Fiyat 3/3 Aşağı; Volatilite Aşağı
15	Aşırı Hareket Senaryosu: Fiyat 3 Yukarı, Volatilite Sabit, Kapsama Oranı	16	Aşırı Hareket Senaryosu: Fiyat 3 Aşağı, Volatilite Sabit, Kapsama Oranı

Her bir sözleşmenin ilgili senaryodaki riski, sahip olunan pozisyonla risk dizisindeki değerin çarpılması suretiyle bulunur. Bir portföydeki aynı ürün grubuna bağlı sözleşmeler birlikte değerlendirilerek her bir senaryo için portföydeki ilgili ürün grubuna bağlı sözleşmelerin riskleri toplanır. Bir ürün grubu için en kötü senaryo, portföyde yer alan sözleşmelerin riskinin toplamda en yüksek olduğu senaryodur. Ürün grubu bazında en kötü senaryoda oluşan risk “Tarama Riski” olarak adlandırılır ve bir anlamda piyasa riskini ifade eder.

8.2.1.2 Vadeler Arası Yayılma Pozisyonu Riski (Intra-Commodity Spread Charge)

Tarama riski hesaplanırken SPAN, öncelikle bir dayanak varlığın farklı vadelerdeki vadeli işlem sözleşme fiyatlarının aynı oranda değişeceğini varsayar. Bu yüzden herhangi bir aydaki uzun pozisyon, başka bir aydaki kısa pozisyon ile netleştirilir. Vadeler arası fiyat hareketleri farklı olabileceğinden, portföyler, vadeler arası fiyat riskine açıktır. Ürün grubuna ait vadeler arası yayılma pozisyonu bulunurken, ürün grubundaki sözleşmelere ait delta değerleri kullanılarak opsiyon sözleşmeleri eşdeğer vadeli işlem sözleşmelerine çevrilir ve vadeli işlem sözleşmeleri ile opsiyon sözleşmeleri arasında da vadeler arası yayılma pozisyonu hesaplanır.

Delta, dayanak varlığın fiyatındaki birim değişimin sözleşme fiyatında oluşturacağı değişim miktarıdır. Yukarıdaki tabloda (Tablo 5) tanımlanan 16 senaryodan 7 tanesine ait delta değerleri Takasbank tarafından belirlenen olasılıklar ile ağırlıklandırılarak sözleşme bazında bileşik delta hesaplanır.

Bileşik Delta, alım opsiyonları için 0 ile 1, satım opsiyonları için -1 ile 0 arasında değerler almaktadır. Vadeli işlem sözleşmeleri için Bileşik Delta 1’dir.

Her sözleşme için hesaplanan Bileşik Delta değeri, portföyün ilgili ürün grubuna bağlı sözleşmelerdeki pozisyon sayısı ve delta katsayılarıyla (*delta scaling factor*) çarpılarak, portföyün ürün grubu bazında “Net Delta” değeri hesaplanır. Böylece büyüklükleri farklı olan pozisyonlar aynı ölçekte ifade edilmiş olmaktadır.

Net Delta

Bileşik Delta x Delta Katsayısı x Pozisyon Sayısı

SPAN parametre dosyasına tanımlanan vade-seviye grupları (tiers tanımlaması) ve öncelik sırası kullanılarak portföyün ilgili ürün grubuna ait vadeler arası yayılma pozisyonu riski bulunur.

8.2.2 Ürün Grupları Arası Risk Analizi (Inter-Commodity Spread Credit)

Bir portföy için her bir ürün grubunun riski hesaplandıktan sonra, ürün gruplarının fiyat hareketleri arasındaki ilişkilerin (korelasyonların) portföy riskini düşürebileceği durumlar göz önünde bulundurularak teminat hesaplanmaktadır. Opsiyon pozisyonları, deltalar kullanılarak vadeli işlem pozisyonlarına dönüştürülerek, ürün grupları arası yayılma pozisyonu indirimi opsiyonlar için de kullanılmaktadır.

Ürün grupları arası yayılma pozisyonları, öncelik sırasına göre ürünlerin net deltaları kullanılarak oluşturulmaktadır. Ürün grupları arası yayılma pozisyonları sonucu yapılacak indirim tutarı, ikili ürün grupları arasında Takasbank tarafından belirlenen parametrelere göre hesaplanmaktadır.

8.2.3 SPAN Risk Değerinin Hesaplanması

SPAN riski, tarama riski ve vadeler arası yayılma pozisyonu riski toplamından ürün grupları arası yayılma pozisyonu indirimi düşülerek bulunur.

Diğer taraftan, aşırı zararda (*Deep out-of-the-money*) kısa opsiyon pozisyonları, bir portföy için tarama riskinin karşılayacağından daha fazla risk teşkil edebilir. Piyasa koşullarındaki ani bir değişiklik, bu opsiyonların içsel değerini artırabilir ve bu durum büyük zararlara neden olabilir. SPAN, bu riski sözleşme bazında belirlenen “Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski” olarak adlandırmaktadır. Her bir opsiyon sözleşmesindeki kısa pozisyonların, sözleşmenin “Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski” ile çarpılarak portföy bazında toplanması suretiyle portföyün “Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski” hesaplanmaktadır.

SPAN riski, portföyün kısa opsiyon pozisyonları minimum riskinden az olamaz.

SPAN Riski

$$\text{Maks. [(Tarama Riski + Vadeler Arası Yayılma Pozisyonu Riski} \\ - \text{Ürünler Arası Yayılma Pozisyonu İndirimi), (Kısa Opsiyon Pozisyonu Minimum Riski)]}$$

8.2.4 Başlangıç Teminatı Hesaplanması

Opsiyonlar için hesap güncellemesi SPAN’de “Net Opsiyon Değeri” olarak ifade edilmektedir. Net Opsiyon Değeri, bir portföydeki uzun opsiyon pozisyonları toplam değerinden kısa opsiyon pozisyonları toplam değerinin çıkarılması ile hesaplanmaktadır.

Net Opsiyon Değeri

$$\text{Uzun Opsiyon Pozisyonları Toplam Değeri} - \text{Kısa Opsiyon Pozisyonları Toplam Değeri}$$

Portföyün başlangıç teminatı, SPAN Riski Değerinden Net Opsiyon Değerinin çıkarılması ile bulunur. Net opsiyon değerine esas olan fiyatlar Takasbank tarafından belirlenir.

Başlangıç Teminatı

$$\text{SPAN Riski} - \text{Net Opsiyon Değeri}$$

8.2.5 Bulunması Gereken Teminatın Hesaplanması

Bulunması gereken teminat, başlangıç teminatı ile fiziki teslimat teminatının toplamıdır.

Fiziki Teslimat Teminatı

$$\text{Fiziki Teslimata Konu Dayanak Varlık Sayısı} \times \text{Dayanak Varlığın Fiyat Değişim Aralığı}$$

Bulunması Gereken Teminat

$$\text{Başlangıç Teminatı} + \text{Fiziki Teslimat Teminatı}$$

8.2.6 Sürdürme Teminatının Hesaplanması

Piyasada oluşan zararlar ya da nakit dışı teminatların değerlerinin düşmesi sonucunda, bulunması gereken teminatın inebileceği en düşük seviyeye sürdürme teminatı denir. İşlem teminatı tutarının sürdürme teminatı seviyesinin altına inmesi durumunda, Takasbank tarafından teminat tamamlama çağrısı yapılır. Sürdürme teminatı seviyesi, bulunması gereken teminatın %75'i olarak belirlenmiştir.

8.3 Teminat ve Kar/Zarar Çarpanı

Teminat ve/veya kar/zarar çarpanları kullanılarak, alınabilecek pozisyon sayısının belirlenmesinde mevcut teminatların ve/veya hesaplanan gün içi kar/zararların belirli bir oranı dikkate alınır.

Teminat ve/veya kar/zarar çarpanları Takasbank tarafından üye, hesap tipi ve/veya hesap bazında belirlenebilir.

8.4 İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Kıymetler

İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek kıymetler, nakit ve nakit dışı varlıklar olarak ikiye ayrılmaktadır. TVİS'e nakit teminat olarak sadece Türk Lirası kabul edilecektir. Nakit dışı teminatlar ise çeşitlendirilmiştir (Tablo 6).

Tablo 6: Nakit ve Nakit Dışı Teminat Çeşitleri

Teminat Çeşidi	Açıklama	Kısaltmalar
Nakit	Türk Lirası	TL
Nakit Dışı	Döviz	DVZ
Nakit Dışı	T.C. Hazine Bonosu	HB
Nakit Dışı	T.C. Devlet Tahvili	DT
Nakit Dışı	T.C. Döviz Endeksli Devlet Tahvili	DTE
Nakit Dışı	T.C. Döviz Ödemeli Devlet Tahvili	DTY
Nakit Dışı	Pay (BIST 30 İçerisinden)	BIST 30
Nakit Dışı	Pay (Borsa Yatırım Fonları)	BYF
Nakit Dışı	Yatırım Fonu K.B. (A Tipi)	YF-A Tipi
Nakit Dışı	Yatırım Fonu K.B. (B Tipi)	YF-B Tipi
Nakit Dışı	Yatırım Fonu K.B. (Likit)	YF-Likit

İtfasına 5 iş gününden daha az kalan DİBS'ler teminata kabul edilmez. Nakit dışı teminat olarak daha önce yatırılmış olan DİBS'lerin arasında itfasına 5 işgününden az zaman kalmış olan varsa, ilgili üyelere Takasbank tarafından elektronik ortamda, kıymetlerin değiştirilmesi için uyarı mesajı gönderilir. İtfaya konu DİBS'ler yapılan uyarıya rağmen değiştirilmedikleri takdirde, müşterinin talimatına ihtiyaç duyulmaksızın itfadan önceki günün sonunda menkul kıymetin fiyatı sıfırlanır. İtfa tutarı, ilgili müşterinin teminat hesabına nakit olarak aktarılır.

Anapara ve kuponlarına ayrıştırılmış DİBS'lerin teminata kabulü için, menkul kıymetin tamamını temsil eden anapara ve kuponlarının birlikte teminata yatırılması gerekmektedir. Aksi takdirde ayrıştırılmış DİBS'ler teminata kabul edilmez.

Pay cinsinden teminatlarda sermaye artırım ve/veya temettü ödemesi karşılığı alacakların üyenin Takasbank nezdindeki serbest hesabına aktarıldığı ve Borsada özsermaye halinin başlangıç

tarihinden itibaren teminat hesabının sürdürme seviyesinin altına düşebileceği dikkate alınarak, teminat seviyesinin korunması üyenin sorumluluğu altındadır.

8.5 İşlem Teminatı Kompozisyonu ve Değerleme Katsayıları

Piyasada yeni bir pozisyon alınırken, Takasbank nezdinde bulundurulması gereken işlem teminatının en az %30'unun nakit teminattan oluşması gerekmektedir. Hesap güncelleme sırasında zarar eden hesaplardan zarar tutarının kesilmesi durumunda asgari nakit bulundurma şartı aranmaz.

Nakit dışı teminatlar içindeki pay ile A tipi yatırım fonu teminatlarının toplam payı ise toplam nakit dışı teminatın % 50'sini geçemez. Bu oranın içerisinde her bir payın veya A tipi yatırım fonu katılma belgesinin oranı ise % 20'yi (toplam nakit dışı teminatların % 10'unu) geçemez. Dolayısıyla, nakit dışı teminatlar oluşturulurken, pay veya A tipi yatırım fonu katılma belgelerinin maksimum düzeyde kullanılması durumunda, en az 5 çeşit pay veya A tipi yatırım fonu katılma belgesi yatırılması gerekmektedir. Borsa yatırım fonlarının nakit dışı teminat olarak kabul edilebilmesi için, dayanak teşkil eden endeksin bir kısmının veya tamamının BIST 30 endeksine dahil paylardan oluşması gerekir.

İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek nakit dışı kıymetler belirli değerleme katsayıları ile çarpılarak dikkate alınır.

Aşağıdaki tabloda (Tablo 7) nakit ve nakit dışı teminat çeşitlerinin toplam teminat içinde alabilecekleri minimum ve maksimum paylar ile değerleme katsayıları verilmektedir.

Tablo 7: İşlem Teminatı Kompozisyonu ve Değerleme Katsayıları

Nakit – Nakit Dışı	Teminat Çeşidi	Teminat Grubu	Min.	Maks.	Değerleme Katsayıları
Nakit	Türk Lirası	TL	0,30	1,00	1,00
Nakit Dışı	Döviz	DVZ	0,00	0,70	0,95
Nakit Dışı	T.C. Hazine Bonosu	HB	0,00	0,70	0,90
Nakit Dışı	T.C. Devlet Tahvili	DT	0,00	0,70	0,80
Nakit Dışı	T.C. Döviz Endeksli Devlet Tahvili	DTE	0,00	0,70	0,80
Nakit Dışı	T.C. Döviz Ödemeli Devlet Tahvili	DTY	0,00	0,70	0,80
Nakit Dışı	Pay (BIST 30 İçerisinden)	BIST 30	0,00	0,35	0,70
Nakit Dışı	Pay (Borsa Yatırım Fonları)	BYF	0,00	0,35	0,70
Nakit Dışı	Yatırım Fonu K.B. (A Tipi)	YF-A Tipi	0,00	0,35	0,70
Nakit Dışı	Yatırım Fonu K.B. (B Tipi)	YF-B Tipi	0,00	0,70	0,80
Nakit Dışı	Yatırım Fonu K.B. (Likit)	YF-Likit	0,00	0,70	0,90

8.6 İşlem Teminatlarının Değerlerinin Güncellenmesi

İşlem teminatı olarak kabul edilen nakit dışı varlıklar, aşağıda tabloda (Tablo 8) belirlenen fiyatlar üzerinden her işlem gününün sonunda Takasbank tarafından değerlemeye tabi tutulur:

Tablo 8: İşlem Teminatı Değerlemesi

Teminat Çeşidi	Değerleme Kriteri	Açıklama
Döviz	TCMB Döviz Alış Kuru	15:30'da Açıklanan Ertesi Gün Valörlü Fiyat
T.C. Hazine Bonosu	BİAŞ Tarafından İlan Edilen Fiyat	TL - Cari Fiyat
T.C. Devlet Tahvili	BİAŞ Tarafından İlan Edilen Fiyat	TL - Cari Fiyat
Pay	BİAŞ 2. Seans Ağırlıklı Ortalama Fiyatı	İşlem Yoksa Önceki İşlem Günü Fiyatı Dikkate Alınır
Borsa Yatırım Fonu	BİAŞ 2. Seans Ağırlıklı Ortalama Fiyatı	İşlem Yoksa Önceki İşlem Günü Fiyatı Dikkate Alınır
Yatırım Fonu	Fonun Birim Pay Fiyatı	Kurucu Tarafından İlan Edilen Fiyat

Takasbank'ta bulunan işlem teminatları, gerekli görüldüğü durumlarda gün içinde yeniden değerlemeye tabi tutulabilir.

8.7 Nakit Teminatların Nemalandırılması

Takasbank'ta teminat hesaplarında tutulan Türk Lirası cinsinden işlem teminatları ve Türk Lirası cinsinden yatırılan Garanti Fonu katkı payları, Takasbank Fon Yönetimi tarafından mümkün olan en iyi şartlarda nemalandırılır. Nemalandırma işlemi, Takasbank Fon Yönetiminin limitleri dahilinde yapılır ve günün koşullarına göre nakit teminatların değerlendirilememesi durumunda nema ödenmez. Döviz cinsinden yatırılan işlem teminatlarına veya döviz cinsinden yatırılan Garanti Fonu katkı paylarına nema ödenmez.

Nemalandırma işlemleri saat 15:40'taki üye hesap bakiyeleri üzerinden yapılır. İşlem teminatı hesaplarında bulundurulanan nakit teminatlar ile Garanti Fonu nakit katkı payları, saat 15:40 itibariyle, TCMB Bankalararası Para Piyasasında veya bu piyasada herhangi bir nedenden dolayı işlem yapılamaz ise Bankalararası İkincil Piyasada, Takasbank tarafından günün piyasa koşullarına göre en iyi gayret gösterilmek suretiyle nemalandırılır ve nema tutarı ilgili hesaplara bir sonraki iş günü aktarılır.

Olağandışı piyasa koşullarında nemalandırma yapılmayabilir. Piyasa koşulları nedeniyle Takasbank Fon Yönetimi tarafından nemalandırma yapılamaması halinde nema ödenmez. Saat 15:40'tan sonra Takasbank'a teminat olarak yatırılan nakit teminatlar nemalandırılmaz.

Nakit işlem teminatlarının zorunlu karşılık oranı düşüldükten sonra kalan tutarının nemalandırılmasından elde edilen brüt nema tutarlarından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) vb. yasal maliyetler ve brüt nema tutarının %1,7'si kadar "Takasbank Teminat Takip ve Nemalandırma Ücreti" düşüldükten sonra elde edilen nema geliri, ilgili hesaplara eklenir.

Garanti Fonunda bulunan nakit katkı paylarının en iyi şartlarda nemalandırılabilmesi için, nakit katkı payları Takasbank tarafından erken saatlerde değerlendirilebilir. Nakit katkı paylarının erken saatlerde değerlendirilmesi halinde Garanti Fonuna başvurulmasının gerekli olduğu durumlarda Takasbank, alacaklı üyelere ödeme yapabilmek için gerekli tutarı borçlanarak karşılayabilir. Bu durumda iki faiz oranı arasında herhangi bir olumsuz fark oluşmuş ise, bu fark Garanti Fonu nemasına kesinti olarak yansıtılır. Takasbank'ın piyasa koşulları dolayısıyla borçlanamaması halinde alacaklı üyelere bir sonraki iş günü ödeme yapılır.

8.8 Kar/Zarar Hesaplamaları

Piyasada yapılan işlemlerden kaynaklanan kar/zarar hesaplamaları üyeler tarafından hesap bazında Takasbank terminallerinden izlenebilir.

Seans sonrasında hesaplara aktarılabilecek/hesaplardan tahsil edilecek kar/zarar rakamları gün sonu uzlaşma fiyatlarına göre kesinleşir. Zararlar hesaplardan aynı gün (T günü) tahsil edilirken, karlar ertesi gün (T+1 günü) hesaplara aktarılır.

Kar/zarar hesaplamalarına esas teşkil eden fiyat, her bir vadeli işlem sözleşmesi bazında hesaplanan uzlaşma fiyatıdır.

Opsiyon işlemlerinde ise, işlem gerçekleştiği anda ödenen veya alınan prim tutarı hesabın toplam kar/zararına etki eder. İlgili hesap net opsiyon primi alacaklı ise, bu tutar portföydeki diğer pozisyonlar veya alınacak yeni pozisyonlar için kullanılabilir.

Opsiyon sözleşmelerinde uzlaşma nakdi uzlaşma yöntemi veya fiziki teslimat ile yapılabilir. Fiziki teslimat ile son bulan opsiyon sözleşmeleri için kullanım kar/zararı hesaplanmaz. Nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmeleri için ise, opsiyon kullanımından dolayı oluşan kar/zarar ilgili hesaplara kullanım kar/zararı olarak yansıtılır.

Primi işlem yapıldığında ödenen opsiyonlar için hesap güncellemesi yapılmamaktadır. İlgili opsiyon için ilan edilen uzlaşma fiyatının gün sonu hesaplamalarına herhangi bir etkisi yoktur, bu türdeki opsiyon işlemleri için gün sonunda kar/zarar hesaplaması yapılmamaktadır.

Seans süresince elde edilen kar/zarar rakamları, açık pozisyon taşıyan hesaplar için belirlenen bir zaman aralığında ilan edilen geçici uzlaşma fiyatları dikkate alınarak hesaplanır. İşlem yapan hesaplar için ise kar/zarar tutarı gerçek zamanlı olarak hesaplanır.

Seans içinde yapılan teminat çekme işlemleri için yapılan kontrollerde hesap bazında toplam teminattan toplam zarar rakamı düşülür. Toplam kar rakamı teminat çekilirken dikkate alınmaz.

$$\text{Çekilebilir Teminat} \\ \text{Toplam Teminat} - \text{Bulunması Gereken Teminat} - \text{Toplam Zarar}$$

$$\text{Bulunması Gereken Teminat} \\ \text{SPAN Riski} - \text{Toplam Net Opsiyon Değeri} + \text{Fiziki Teslimat Teminatı}$$

Seans içinde riskli hesaplar için bulunması gereken teminat tutarı, kar ve zarar tutarı eklenip çıkartılarak hesaplanır.

Riskli Hesap

$$\frac{\text{Sürdürme Teminatı}}{\text{Toplam Teminat} \pm \text{Toplam Kar/Zarar}} > \%100$$

Riskli Hesaptan Çıkma

$$\frac{\text{Sürdürme Teminatı}}{\text{Toplam Teminat} \pm \text{Toplam Kar/Zarar}} \leq \%100$$

Teminat tamamlama çağrısı hesaplanırken de toplam kar/zarar rakamı dikkate alınır ve

$$\text{Toplam Teminat} - \text{Sürdürme Teminatı} \pm \text{Toplam Kar/Zarar} < 0$$

ise teminat tamamlama çağrısında bulunulur.

Teminat Tamamlama Çağrısı Tutarı

$$[\text{Bulunması Gereken Teminat} - (\text{Toplam Teminat} \pm \text{Toplam Kar/Zarar})] \text{ veya } [\text{Eksi Nakit Teminat Tutarı}]$$

Toplam kar/zarar rakamını oluşturan değişkenler ve toplam kar/zarar rakamı Takasbank ekranlarından takip edilir. Kullanım Kar/Zararı sadece nakdi uzlaşma halinde hesaplanır.

Toplam Kar/Zarar

$$\text{Vadeli İşlem Sözleşmelerinin Kar/Zararı} - \text{Net Opsiyon Primi} \pm \text{Kullanım Kar/Zararı}$$

Kesinleşmiş kar/zarar, seans içindeki açık pozisyonların kapatılmasıyla ve açık pozisyonların gün sonu uzlaşma fiyatına göre güncellenmesiyle oluşan kar/zarardır. İşlem başlangıcında prim ödemeli opsiyonlar için hesap güncelleme işlemi yapılmadığından, opsiyon işlemleri için kesinleşmiş kar/zarar rakamı hesaplanmaz.

Kesinleşmiş Kar/Zarar (Günsonu)

$$[(\text{Pozisyon Kapatılan Fiyat} - \text{Maliyet Fiyatı})] \times [\text{İşlem Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}] \\ + [(\text{Son Uzlaşma Fiyatı} - \text{Maliyet Fiyatı})] \times [\text{İşlem Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}]$$

Geçici kar/zarar, mevcut açık pozisyonlar için önceden belirlenmiş zaman aralığında güncellenen geçici uzlaşma fiyatına göre hesaplanan kar/zarara, gün içerisinde kapatılan pozisyonların

kapatıldığı andaki kar/zararının eklenmesi ile güncellenen kar/zarardır. İşlem başlangıcında prim ödemeli opsiyonlar için hesap güncelleme işlemi yapılmadığından, opsiyon işlemleri için geçici kar/zarar rakamı hesaplanmaz. Bu tutar sadece vadeli işlem sözleşmeleri için hesaplanır.

Geçici Kar/Zarar

$$[(\text{Geçici Uzlaşma Fiyatı} - \text{İşlem Fiyatı})] \times [\text{İşlem Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}] \\ + [(\text{Pozisyon Kapatılan Fiyat} - \text{Maliyet Fiyatı})] \times [\text{İşlem Miktarı}] \times [\text{Sözleşme Çarpanı}]$$

Döviz cinsinden işlem gören vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri için kesinleşmiş ve geçici kar/zarar tutarları yabancı para birimi cinsinden hesaplandıktan sonra ilgili döviz kuruyla çarpılarak Türk Lirası cinsinden kar/zarar tutarları hesaplanır.

Net opsiyon primi, tahsil edilen ve ödenen opsiyon primleri arasındaki farktır.

Net Opsiyon Primi

$$\text{Tahsil Edilen Prim} - \text{Ödenen Prim}$$

Tahsil edilen prim tutarı, işlem başlangıcında prim ödemeli opsiyonlarda sadece işlem gününde hesaplanır. Alım ve satım opsiyonu satış işlemi için aşağıdaki şekilde hesaplanır:

Tahsil Edilen Prim

$$\text{İşlem Fiyatı} \times \text{Miktar} \times \text{Sözleşme Çarpanı}$$

Ödenen prim tutarı, işlem başlangıcında prim ödemeli opsiyonlarda sadece işlem gününde hesaplanır. Alım ve satım opsiyonu alış işlemi için aşağıdaki şekilde hesaplanır:

Ödenen Prim

$$\text{İşlem Fiyatı} \times \text{Miktar} \times \text{Sözleşme Çarpanı}$$

Net opsiyon primi, tahsil edilen ve ödenen opsiyon primleri arasında farktır.

Net Opsiyon Primi

$$\text{Tahsil Edilen Prim} - \text{Ödenen Prim}$$

Kullanım kar/zararı, nakdi uzlaşmalı opsiyonlarda opsiyon kullanıldığı anda kullanım fiyatı ve dayanak varlık fiyatından hareketle hesaplanır.

Alım Opsiyonu Kullanım Kar/Zararı

$$[\text{Dayanak Varlık Vade Sonu Fiyatı} - \text{Kullanım Fiyatı}] \times \text{Sözleşme Çarpanı} \times \text{Miktar}$$

Satım Opsiyonu Kullanım Kar/Zararı

$$[\text{Kullanım Fiyatı} - \text{Dayanak Varlık Vade Sonu Fiyatı}] \times \text{Sözleşme Çarpanı} \times \text{Miktar}$$

8.9 Teminat Tamamlama Çağrısının Yapılma Şekli

Gün sonunda kullanılacak SPAN parametre dosyasına göre teminat tutarı sürdürme teminatının altına düşen veya nakit teminat açığı bulunan hesaplar için teminat tamamlama çağrısı ilan edilir.

Hesapların güncellenmesiyle oluşan değişiklikler sonucunda, bir hesaptaki tutarın teminat olarak bulunması gereken tutarı aşması halinde, aşan kısım hesap sahibi tarafından çekilebilir. Hesapların güncellenmesi sonucunda toplam teminatların sürdürme teminatının altına düşmesi durumunda teminat tamamlama çağrısı yapılır.

Her gün sonunda piyasada oluşan fiyatlar, istatistiki değerler ve SPAN parametreleri dikkate alınarak Takasbank tarafından yapılan hesap sonucunda teminat tamamlama çağrısı tutarı hesaplanır. Bu tutar Takasbank terminallerinde önceki teminat tamamlama çağrısı (ÖMC) olarak ilan edilerek üyelere bildirilir.

Teminat tamamlama çağrısı aşağıdaki durumlarda ya da aşağıdaki iki koşulun bir arada olması sonucu yapılır:

- a) Teminat tamamlama çağrısı hesaplaması negatif ise
- b) “Nakit teminat $\pm$ toplam kar/zarar” negatif ise (eksi nakit teminat tamamlama çağrısı)

İşlem günü (T günü) sonu itibariyle ÖMC ilan edilen hesaplar Borsaya riskli durum ile bildirilir. Bu hesapların T+1 günü saat 15:00’da teminatlarını tamamlamadıkları için temerrüde düşmeleri durumunda ayrıca riskli olarak bildirilmesine gerek kalmamaktadır. ÖMC veya temerrütlü hesaplar ancak nakit teminat yatırarak veya risk azaltıcı işlem yaparak ÖMC veya temerrüt statüsünden çıkabilirler. Bununla birlikte, nakit teminat hesabı eksiye düşmüş ise, nakit teminat yatırılması zorunludur. Hesaplanıp ilan edilen ÖMC tutarı arttırılmaz. Temerrüt durumundan çıkılmasıyla Takasbank tarafından Borsaya ilgili hesaplar için riskten çıkma mesajı bildirilir.

Teminat tamamlama çağrısı tutarı aşağıdaki formüle göre hesaplanacaktır.

$$\text{Teminat Tamamlama Çağrısı Kontrolü} \\ \text{Toplam Teminat} - \text{Sürdürme Teminatı} \pm \text{Toplam Kar/Zarar} < 0$$

Teminat Tamamlama Çağrısı Tutarı

$$[\text{Başlangıç Teminatı} - (\text{Toplam Teminat} \\ \pm \text{Toplam Kar/Zarar})] \text{ veya } [\text{Eksi Nakit Teminat Tutarı}]$$

9. TAKAS VE TEMERRÜT ESASLARI

9.1 Takas Merkezi

Piyasada gerçekleştirilen işlemlerin takası, Takasbank tarafından yapılır.

Takas Merkezi, merkezi muhatap olarak sözleşmelerin alıcısına karşı satıcı ve satıcısına karşı alıcı rolünü üstlenir. Temerrüt durumunda, takas yükümlülüğünün yerine getirilmesi için işlem teminatları ve Garanti Fonu kullanılır. Takas Merkezinin sorumluluğu, işlem teminatları ve Garanti Fonu toplamı ile sınırlı olmak üzere sözleşmelerin takası veya pozisyonların kapatılması sırasında taraflardan her biri için karşı tarafın yerini almasından kaynaklanan tutar kadardır. Takas Merkezi garantisi, sadece Takas Merkezinde açılan hesaplar ve bu hesaplarda izlenen sözleşmelerle sınırlıdır.

9.2 Genel Takas Esasları

Bu Genelge, Piyasa Yönetmeliği ve ilgili mevzuat çerçevesinde yapılacak tüm iş ve işlemlerde, işlemlerin üyelerin müşterilerine ait olup olmadığına bakılmaksızın Borsa ve Takas Merkezi tarafından sadece ilgili üye muhatap alınır. Bu şekilde müşterilerine ait iş ve işlemlerde ilgili üyenin, müşterileri adına teminat tamamlama çağrısı dahil olmak üzere her türlü bildirimini alma ve her türlü işlemi gerçekleştirme hususlarında tam yetkili olduğu kabul edilir. Bu çerçevede Borsa

ve/veya Takasbank'ın, müşteri işlemleri için ilgili üyeye yapacağı teminat tamamlama çağrısına rağmen bu hesaplara ilişkin yükümlülüğün zamanında yerine getirilmemesi durumunda, müşterilere herhangi bir bildirim yapılmasına gerek olmaksızın, müşteri hesapları üzerinde temerrüdün sona erdirilmesi amacıyla pozisyonların re'sen kapatılması, nakit dışı teminatların nakde çevrilmesi dahil olmak üzere her türlü tasarrufta bulunmaya tam yetkili olduğu kabul edilir. Piyasa/Takas üyesi veya müşterisi, diğer tarafın kendisine karşı olan yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmedigini öne sürerek, Borsadan ve/veya Takasbank'tan herhangi bir zarar ve ziyan talebinde bulunamayacağı gibi kendi hesabında yapılan işlemlerin geçersizliğini de ileri süremez. Bu bakımdan ve bununla sınırlı olmamak üzere, Borsa ve Takasbank tarafından ilgili üyeye teminat tamamlama çağrısı yapılmış, ancak süresi içinde teminatın tamamlanmamış olması nedeniyle hesabındaki açık pozisyonları re'sen kapatılmış veya teminatları nakde çevrilmiş müşteri, teminat tamamlama çağrısının kendisine ilgili üye tarafından yapılmadığını, yapılmış olsaydı teminatın kendisi tarafından tamamlanabileceği gerekçesi ile Borsadan ve/veya Takasbank'tan herhangi bir talepte bulunamaz.

Takas işlemlerinde uygulanacak genel esaslar aşağıda sıralanmaktadır:

Takasbank, Piyasada gerçekleştirilen işlemlerin takası ile ilgili olarak sadece takas üyeleri ile doğrudan ilişki içinde olacaktır.

Takas üyelerinin Takasbank nezdinde açtıkları hesaplarda açık pozisyonları, Garanti Fonu katkıları ile nakit ve nakit dışı teminatları takip edilecektir. Açık pozisyonlar, hesap güncelleme işlemleri esasları doğrultusunda Takasbank tarafından günlük olarak re'sen güncellenecektir. Borsa veya Takasbank tarafından gerekli görülmesi durumunda, hesap güncelleme işlemleri gün içerisinde bir kaç kez de yapılabilir.

Teminat tamamlama yükümlülükleri T+1 günü en geç saat 15:00'a kadar yerine getirilmelidir. Teminat tamamlama son saati Borsa veya Takasbank tarafından değiştirilebilir.

Teminat tamamlama yükümlülüğü olan üyeler için, hesap güncelleme işlemleri sonucu doğan kar alacaklarına teminat tamamlama çağrısı tutarı kadar bloke konulur. Teminat tamamlama çağrısı nedeniyle doğan borçlar kapatıldıkça kapatılan borç tutarı kadar blokeli alacak çözülür.

Takas üyesi, teminat tamamlama çağrısından doğan borcunu takas süresi sonuna kadar kapatmakla yükümlüdür. Aksi takdirde takas üyesi, herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır ve üye hakkında temerrüt hükümleri uygulanır.

Temerrüt durumunda, Takasbank'a yatırılmış olan işlem teminatı ve Garanti Fonu teminatları kullanılır.

Teminat tamamlama yükümlülükleri nakit teminat yatırılarak veya Borsada gerekli teminat tutarını azaltıcı işlem yapılarak yerine getirilebilir. Teminat yatırma, çekme, değerlendirme, hesap güncelleme ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi işlemleri alt hesap bazında gerçekleştirilir.

Hesap güncelleme işlemlerinde zararlar işlem günü (T) tahsil edilir, kar eden hesaplar için ödeme ertesi gün (T+1) gerçekleştirilir.

Fiziki teslimata ilişkin kıymet takası yükümlülükleri, vadeli işlem sözleşmeleri için son işlem günü açık pozisyonlarda sözleşme bazında yapılan netleştirme sonucunda ve üye bazında, opsiyon sözleşmeleri için ise günlük olarak kullanıma konu olan talimatlar üzerinden sözleşme bazında yapılan netleştirme sonucunda ve üye bazında belirlenir. Fiziki teslimata konu dayanak varlıkların takas işlemleri Takasbank tarafından ve MKK nezdindeki hesaplar üzerinden hesap bazında gerçekleştirilir.

Fiziki teslimata ilişkin nakit takas yükümlölükleri, vadeli işlem sözleşmeleri için son işlem günü uzlaşma fiyatları, opsiyon sözleşmeleri için ise sözleşmenin kullanım fiyatı kullanılarak hesaplanır. Vadeli işlem sözleşmeleri için uzun pozisyon sahibi takas üyesi, opsiyon sözleşmeleri için uzun alım opsiyonu kullanımında bulunan takas üyesi ve kullanıma konu uzun satım opsiyonu ile eşleştirilen kısa satım opsiyonu pozisyon sahibi takas üyesi, TL cinsinden takas yükümlölüklerini T+3 günü en geç saat 16:30'a kadar yerine getirmekle yükümlölüdürler. Aksi takdirde takas üyesi, herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır ve üye hakkında temerrüt hükümleri uygulanır.

Vadeli işlem sözleşmeleri için kısa pozisyon sahibi üyeler ve opsiyon sözleşmeleri için kullanıma konu uzun alım opsiyonu ile eşleştirilen kısa alım opsiyonu pozisyon sahibi üyeler ile uzun satım opsiyonu kullanımında bulunan üyeler fiziki teslimat yükümlölüklerini T+3 günü en geç saat 16:30'a kadar yerine getirmekle yükümlölüdürler. Aksi takdirde üye, herhangi bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır ve üye hakkında temerrüt hükümleri uygulanır.

T+3 günü fiziki teslimat borç kapatma işlemlerinin başlaması ile birlikte, yükümlölüğünü yerine getiren ve alacakları serbestleşen üye hesaplarına TL ve kıymet alacakları aktarılır.

Vade sonunda nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmelerinde uzun pozisyonu olan hesaplar karda ise otomatik kullanım söz konusu olacaktır. Vade sonu akşamı otomatik kullanım sonrası kısa opsiyon sahibi hesaplardan zararlar tahsil edilirken kardaki uzun opsiyon sahibi hesaplara karlar ertesi gün eklenir.

Tablo 9: Takas Sürecine İlişkin Zamanlamalar

Süreç Adı	Saat
Seans Açılışı	09:10
Nakit Takas Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati)	15:00
Kar Dağıtım Son Saati	15:05
Nakit Teminat Çekme Son Saati	15:40
Nemalandırma Son Saati	15:40
Fiziki Teslimat Son Saati (Temerrüt Başlangıç Saati)	16:30
Döviz Teminat Çekme Son Saati	17:00
TL-Döviz Dışı Teminat Çekme Son Saati	17:30
Teminat Yatırma Son Saati	17:30
Seans Sonu (Pay VİS ve Opsiyon)	17:40
Seans Sonu (Diğer Sözleşmeler)	17:45
Hesap Açma/İlişkilendirme Son Saati	17:45
Opsiyon Kullanım Talimatı Son Saati	17:45
Otomatik Opsiyon Kullanım Saati	18:10
Uzlaşma Fiyatı İlanı	18:10
Teminat Tamamlama Çağrısı	18:30
Hesap Güncelleme İşlemi	18:35
Global Hesap Pozisyon Bildirim Son Saati	21:00
Takas Ekranındaki (TVİS) Gün Sonu İşlemleri	21:00+

9.3 Hesap Türleri

Piyasada üç tür hesap bulunur. Bunlar:

- a) İşlem hesabı
- b) Saklama hesabı
- c) İşlem ve saklama hesabı

9.3.1 İşlem Hesabı

Piyasada alım satım işlemlerinin gerçekleştirildiği hesap işlem hesabı olup, emirler ve işlemler bu tür hesaplar bazında izlenir. Takasbank nezdinde açılan bir işlem hesabının, Piyasada işlem yapabilmesi için mutlaka bir saklama hesabı ile ilişkilendirilmesi ve saklama hesabı tarafından bu işlemin onaylanması gerekmektedir. Bir işlem hesabı yalnızca bir saklama hesabıyla ilişkilendirilebilir.

9.3.2 Saklama Hesabı

Pozisyonların ve risklerin izlendiği, teminatların tutulduğu hesap saklama hesabıdır. Bir saklama hesabı birden fazla işlem hesabı ile ilişkilendirilebilir.

9.3.3 İşlem ve Saklama Hesabı

İşlem ve saklama hesabı, işlem ve saklama hesaplarını ayırmak istemeyenler için bu iki hesabın yapabildiği işlemleri birlikte gerçekleştirebileceği hesap türüdür.

9.4 Hesap Tipleri

Takasbank nezdinde “Müşteri”, “Portföy”, “Global” ve “Piyasa Yapıcı” olmak üzere dört farklı tipte hesap açılacaktır. Hesap tiplerinin özellikleri aşağıda yer almaktadır:

- a) Müşteri Hesabı: Üyenin müşterileri için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır.
- b) Portföy Hesabı: Üyenin kendi portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır.
- c) Global Hesap: Birden çok sayıda müşterinin tek bir hesabı kullanarak işlem yaptığı hesaplardır.
- d) Piyasa Yapıcı Hesabı: Piyasa yapımcıların, piyasa yapıcılık faaliyetleri çerçevesinde gerçekleştirdiği işlemleri takip ettiği hesaptır. Aynı kurumda birden fazla piyasa yapıcı hesabı açılabilir, ancak her piyasa yapıcı temsilcisinin yalnız bir piyasa yapıcı hesabı olabilir.

9.5 Hesapların Açılması

Piyasa üyesi, adına işlem yapmak istediği her müşterisi ve kendi portföyü için Takasbank nezdinde hesap açmak zorundadır.

Piyasada işlem yapacak hesap sahiplerine ilişkin kimlik bilgileri ve diğer bilgiler MKK'da tanımlanacaktır.

Yeni açılan bir hesabın Borsada işlem yapabilmesi için, bu hesabın bir önceki işlem günü saat 17:45'e kadar Takasbank nezdinde açılmış olması gerekmektedir. Saat 17:45'ten sonra açılan hesaplarda, hesap açılışını izleyen ikinci işlem gününde işleme başlanabilecektir.

Piyasada teminatlandırma, sözleşme alım/satımı ve pozisyon takip işlemleri hesap bazında yapıldığından, işlem yapılacak hesapların TVİS'de tanımlanmış olması gerekmektedir.

TVİS'de ilgili hesapların tanımlanabilmesi için öncelikle bu hesapların MKK'da açılmış olması gerekmektedir. Açılan hesaplara ilişkin kimlik bilgilerinin MKK tarafından Takasbank'a iletilmesi sonrası ilgili hesaplar Takasbank'ta açılabilir.

Global hesap açma işlemleri ve global hesaba bağlı alt hesap tanımlama işlemleri, kimlik eşleştirme prosedürüne uygun olarak ilgili takas üyeleri tarafından yapılacaktır.

İşlem hesaplarının, bu hesaplarda gerçekleştirilecek olan işlemlerin gerektirdiği teminatların saklandığı saklama hesapları ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. İlişkilendirme işlemleri Takasbank ekranları vasıtasıyla yapılacaktır. Hesap işlemlerine ilişkin Takasbank tarafından belirlenen son saatten sonra hesap ilişkilendirme talimatı girilmesine izin verilmeyecektir. Saklama hesabıyla ilişkilendirilmemiş işlem hesabı Borsaya bildirilmeyeceğinden saklama ilişkisi tamamlanmamış işlem hesapları Piyasada işlem yapamayacaktır.

Tüm emirler ve işlemler işlem hesabı bazında, açık pozisyonlar ve teminatlar ise saklama hesabı bazında takip edilecektir.

9.6 Teminat Yatırma/Çekme İşlemleri

Teminat yatırma/çekme işlemleri üye ekranlarından TVİS'e bağlanılarak iki aşamalı şekilde gerçekleştirilir. Üyelerin yetkili kullanıcıları ilk adımda teminat yatırma/çekme işlemine ait kayıtları TVİS'e girmeli, sonraki adımda ise üyenin yetkili bir başka kullanıcısı yatırma/çekme işlemini onaylamalıdır. Teminat yatırma çekme işlemleri fiziki olarak değil elektronik ortamda yapılacaktır.

Teminat yatırma ve çekme işlemleri, ilgili varlığa ait üye serbest hesaplarından veya serbest hesaplarına elektronik virman yapılması suretiyle gerçekleştirilir. Teminat yatırma ve çekme işlemleri, Takasbank'ın belirlediği saatler dahilinde gerçekleştirilebilecektir. Teminat çekme

işlemlerinde, ilgili hesapta pozisyon bulunması durumunda, nakit teminat/nakit dışı teminat minimum oranını bozan teminat çekme talepleri reddedilir.

Gerçekleşen işlemler dolayısı ile tahsil edilecek opsiyon primi T günü seans sonrasında opsiyon alan hesabın nakit teminat miktarından düşülürken, ödenecek opsiyon primi T+1 günü opsiyon satan hesabın nakit teminatlarına eklenir.

Teminat çekme işlemleri Takasbank üzerinden gerçekleştirilir. İlgili hesapta bulunan pozisyonlar dolayısı ile bulundurulması gereken teminat tutarlarının çekilmesine izin verilmez. Teminat tamamlama yükümlülüğü bulunan hesaplardan teminat çekme işlemi gerçekleştirilemez.

Piyasa/Takas üyelerinin, bloke hesaplarına ait nakit yatırma ve çekme işlemlerine ilişkin uygulama esasları Takasbank tarafından belirlenir.

TVİS’de TL ödemeler için EFT, döviz ödemeler için SWIFT saatleri bağlayıcı olmakla birlikte, son saatlerin belirlenmesinde piyasadaki likidite ve operasyonel riskler de göz önünde bulundurulur.

Tablo 10: İşlem Teminatı Yatırma ve Çekme Süreleri

Teminat Türü	İşlem	Hesaben	Fiziken	Talimat Son Saati	Açıklama
TL	Yatırma Çekme	17:30 15:40	14:00	14:00	Efektif TL Teminat Yatırma Son Saati
Döviz	Yatırma Çekme	17:30 17:00	Yok Yok	15:00	USD için Citibank NY 36892258 EUR için Citibank FF 411/5556/024
DİBS	Yatırma Çekme	17:30 17:30	Yok Yok		
Pay ve Borsa Yatırım Fonu	Yatırma Çekme	17:30 17:30	Yok Yok		
Yatırım Fonu Katılma Belgesi	Yatırma Çekme	17:30 17:30	Yok Yok		

9.7 Hesap Güncelleme İşlemleri

Takasbank tarafından zararlar ve prim borçları T günü, karlar ve prim alacakları T+1 günü hesaplara yansıtılır. Nakit teminat çekme son saati itibariyle hesaplarda bulunan nakit teminatlar Takasbank tarafından nemalandırılır.

Seans kapanışından sonra vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ait gün sonu uzlaşma fiyatları belirlenir ve tüm hesaplar güncellenir. Toplam teminatı, Sürdürme Teminatı tutarının altına düşen hesaplar için ilgili üyelere “teminat tamamlama çağrısı” yapılır. Üyeler teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini T+1 günü en geç saat 15:00’a kadar yerine getirmek zorundadırlar.

Pozisyonlar dolayısıyla elde edilen karlar, ilgili hesaplara T+1 günü dağıtılır. Karlar hesaplara aşağıda belirlenen esaslar dahilinde aktarılır.

- “Teminat tamamlama çağrısı” yükümlülüğünün tümünü yerine getirmeyen üye için; ilgili üye nezdindeki hesaplara aktarılması gereken karlara, yerine getirilmeyen teminat tamamlama çağrısı tutarı kadar, en büyük alacaklı hesaptan başlanarak bloke konulur.

- b) Üye nezdindeki hesaplara aktarılması gereken kar toplamının, yerine getirilmeyen teminat tamamlama çağrısı tutarından yüksek olması durumunda, aradaki fark kadar kar alacağı en düşük kar alacaklı hesaptan başlanarak ilgili müşteri hesaplarına dağıtılır.
- c) Üye, teminat tamamlama yükümlülüğünü tamamladıkça, kar tutarının üzerindeki blokaj, tamamlanan kısım kadar kaldırılır. Kar, alacaklı müşteri hesaplarına, en düşük kar alacağı bulunan hesaptan başlanarak aktarılır.
- d) Üyenin portföy hesabının kar alacağı varsa, blokaj uygulamasına söz konusu hesaba ait alaktan başlanır ve portföy hesabına kar aktarımı tüm yükümlülükler tamamlandıktan sonra yapılır.
- e) Üye, blokeli kar alacağının çözülmesini sağlamak amacıyla bloke hesabına nakit yatırabilir. Bloke hesabına nakit yatırıldıkça kar tutarının üzerindeki blokaj, bloke hesabındaki bakiye kadar kaldırılır ve bloke konulmuş olan kar alacakları ilgili hesaplara aktarılır. Bloke hesap kullanılarak yapılan kar alacaklarının aktarımında c ve d maddelerindeki uygulamalar geçerlidir.

Takas süresinin sonunda, teminat tamamlama yükümlülüklerinin yerine getirilememesi neticesinde, TVİS’de zararların nakit teminatlar toplamı ile karşılanamaması, yani hesapta eksi nakit oluşması durumunda, karın alacaklı hesaplara aktarılmasında aşağıdaki esaslara uyulacaktır:

- a) Portföy ve müşteri hesaplarında teminat tamamlama yükümlülüğü hiç bulunmayan veya teminat tamamlama yükümlülüğünü takas süresi içinde yerine getirmiş, mütemerrit olmayan üyenin portföy ve müşteri hesaplarına Garanti Fonu kullanılmak suretiyle kar alacakları aktarılır.
- b) Teminat tamamlama yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyenin portföy ve müşteri hesaplarına kar alacaklarının aktarılmasında:
 - i. Üyenin müşteri ve portföy hesaplarındaki yerine getirilmeyen teminat tamamlama tutarının, kar alacaklarına eşit veya bundan daha fazla olması durumunda, bu üyenin müşteri ve portföy hesaplarındaki kar alacaklarının aktarılmasında Garanti Fonu kullanılamaz.
 - ii. Üyenin müşteri ve portföy hesaplarındaki yerine getirilmeyen teminat tamamlama tutarının, kar alacaklarından daha az olması durumunda, tamamlanmayan teminat tutarına denk düşen miktar kadar kar alacağı için Garanti Fonu kullanılamaz, ancak bu tutarı aşan kar alacağının hesaplara aktarımı için Garanti Fonu kullanılabilir.

9.8 Vadeli İşlem Sözleşmeleri Vade Sonu Fiziki Teslimat Esasları

Pay vadeli işlem sözleşmelerinde vade sonunda açık kalan pozisyonlar fiziki teslimat ile sonlandırılır.

9.9 Opsiyon Kullanım Esasları

9.9.1 Kullanım Talimatlarının Alınması

Üye temsilcileri, fiziki teslimatlı Amerikan tipi opsiyon kullanım talimatlarına ait işlemleri, Takasbank terminallerindeki “*BİAŞ Vadeli İşlemler Piyasası\Piyasa İşlemleri\Opsiyon Kullanım İşlemleri*” menüsünden gerçekleştirebilirler. Opsiyon sözleşmelerinde uzun pozisyona sahip hesaplar için ilgili hesap numarası ve kullanıma konu opsiyonun sözleşme koduna ait bilgiler TVİS’e girilerek kullanım limitleri ve opsiyon kullanımı son bildirim saatine kadar, opsiyon kullanım talepleri Takasbank’a iletilir.

Kullanım limiti her dayanak varlık için MKK tarafından açıklanan fiili dolaşımdaki pay sayısının %5'i olarak hesaplanır. Kullanım limitinin aşılması durumunda maddi ceza uygulanmaz ancak idari yaptırım hakkı saklıdır.

Gün içerisinde girişi yapılarak kullanılmak istenen pozisyon büyüklüğünün, gün içinde yapılan ters işlemler nedeniyle gün sonu toplam pozisyon büyüklüğünün üzerinde kalması durumunda, kullanım talimatları kısmi olarak gerçekleştirilebilir.

9.9.2 Kullanım Eşleme Yöntemi

Fiziki teslimat yükümlülüğü getirilecek kısa pozisyona sahip hesapların belirlenmesi sürecinde, ilk aşamada hesaplar ilgili opsiyon sözleşmesindeki kısa pozisyonların mutlak değerlerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanır. Sıralama sonrasında ilk sırada yer alan hesaba ait sözleşmelerden başlamak üzere her opsiyon sözleşmesine bir sıra numarası verilir.

Sonraki adımda rassal seçim yönteminde kullanılacak rassal sayı Takasbank tarafından her gün bir kez üretilerek parametrelere kaydedilir. Eşleştirme yapılacak tüm sözleşmelerde bu sayı kullanılır.

Kullanım sürecinde, bir uzun pozisyona karşı birden fazla kısa pozisyon eşleştirilebilir. Eşleşen hesapların belirlenmesiyle netleştirmeye konu olacak opsiyon sahibi üye ve hesaplar belirlenmiş olur. Opsiyonların fiziki teslimatında borçlar ve alacaklar ilgili sözleşmenin kullanım fiyatı kullanılarak hesaplanır.

Kullanıma taraf olacak kısa pozisyon sahipleri belirlenirken, global hesaplarda bulunan kısa pozisyonlar, uzun pozisyonlarla netleştirilmeksizin dikkate alınır. Global hesaplar altındaki yükümlü alt hesabın belirlenmesi ise kabul edilebilir bir yöntem kullanmak şartıyla üyeye bırakılır.

9.9.3 Vade Sonu Kullanım Esasları

Üye temsilcileri, fiziki teslimatlı opsiyon sözleşmelerine ilişkin vade sonunda ilgili pozisyonlara ait kullanım bildirimlerini Takasbank'a ileteceklerdir. Vade sonunda, herhangi bir kullanım talimatına konu olmayan uzun opsiyon pozisyonlarına ait bir işlem gerçekleştirilmeyecek, gün sonunda pozisyonlar herhangi bir uzlaşmaya konu olmadan sıfırlanacaktır.

Nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmelerinde ise üye temsilcileri tarafından Takasbank'a herhangi bir kullanım bildirimi yapılmayacaktır. Vade sonunda karda olan nakdi uzlaşmalı opsiyon sözleşmelerindeki pozisyonlar otomatik olarak kullanıma konu olacaktır.

9.10 Temerrüt Esasları

Açık pozisyonlara ilişkin hesap güncellemesinin re'sen Takasbank tarafından yapılmasından sonra oluşan teminat tamamlama yükümlülükleri, T+1 günü en geç saat 15:00'a kadar yerine getirilmelidir. Teminat tamamlama son saati Borsa ve Takasbank tarafından değiştirilebilir. Belirtilen zaman içerisinde sorumluluğunu yerine getiremeyen üye, ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.

Fiziki teslimata konu sözleşmelerde işlem yapan üye, takas yükümlülüğünü T+3 günü en geç saat 16:30'a kadar yerine getirmek zorundadır. Aksi halde ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.

Temerrüt durumunda yükümlülüğün yerine getirilmesine kadar olan süre zarfında Takasbank tarafından temerrüde düşen üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine izin verilmez.

Yükümlülüklerin belirtilen süreler içerisinde yerine getirilmemesi durumunda aşağıdaki önlemler alınabilir:

- a. Temerrüdün giderilmesi amacıyla ilgili hesaplardaki tüm işlem teminatları ve fiziki teslimata konu alacak blokeleri Takasbank tarafından re'sen kullanılır.
- b. Varsa, hesaba ait değerlendirme dışı nakit dışı teminatlar ve/veya fiziki teslimata konu kıymet alacak blokeleri nakde çevrilir.
- c. Nakit dışı teminat olmaması halinde, temerrüde düşen ilgili hesaba ait açık pozisyonlar, en az temerrüde düşülen tutarı karşılayacak teminat açığa çıkana kadar, seans içinde ilgili üye veya Borsa ya da Takasbank tarafından likide edilebilir ve açığa çıkan nakit dışı teminatlar Takasbank tarafından gerektiğinde aynı gün valörle nakde çevrilebilir. Temerrüdün kapatılması amacıyla nakit dışı varlıkların satışı veya pozisyonların likidasyonu seçeneklerinden hangisinin kullanılacağı ve kullanım sırası, likidite ve karşılanmamış yükümlülük tutarı dikkate alınarak, Takasbank tarafından serbestçe belirlenir. İlgili hesaba ait pozisyonların kapatılıp teminatların nakde dönüştürülmesinden sonra da temerrüdün kapatılamaması durumunda, takas üyesinin, açığı derhal tamamlaması istenebilir. İlgili açığın takas üyesi tarafından tamamlanmaması halinde, üyenin temerrüde konu ilgili hesaplarının, portföy hesaplarının veya tüm hesaplarının Borsa tarafından geçici olarak işleme kapatılması, açık pozisyonlarının likide edilmesi, açığa çıkan teminatların nakde dönüştürülmesi, temerrüde düşen üyenin Garanti Fonundaki nakit/nakit dışı teminatlarına başvurulması yöntemlerinden biri veya birkaçı uygulanabilir. Yükümlülüğün hala kapanmaması halinde Takasbank, takas üyesinin Borsa nezdindeki kendisine ait olduğu belirlenen diğer hak ve alacaklarına bu yükümlülüklerin tasfiyesi amacıyla başvurabilir. İlgili mevzuatta yer alan yükümlülüklerin tasfiyesine ilişkin hükümler saklıdır. Takasbank'ın kendi kaynakları, takas sürecinde kullanılamaz, temerrüt nedeniyle takas sürecinin tamamlanamaması veya geç tamamlanmış olması nedenleri ile oluşabilecek kayıp veya zararlardan Borsa veya Takasbank sorumlu tutulamaz.

Temerrüt nedeniyle teminatlara ve/veya fiziki teslimata konu alacak blokelerine başvurulması durumunda, hangi varlıkların önce kullanılacağını Takasbank belirler. Teminatların likidasyonu için teminatın ilgili olduğu spot piyasada temerrüt satışında uygulanan yöntem de uygulanabilir.

Garanti Fonundan yapılacak ödemelerde, Garanti Fonu işleyişi ile ilgili esaslara uyulur.

Temerrüde düşen üyenin likidasyon işlemlerinin sürdüğü sırada, temerrüde yol açan nakit yükümlülüğünün Takasbank'a yatırılmak suretiyle yerine getirilmesi durumunda, likidasyon işlemleri durdurulur.

Temerrüt süresince, takas üyesinin pozisyonlarının likide edilmesi aşamasına gelindiği durumda, takas üyesindeki diğer müşterilerin hesapları, takas üyesinin onayı olmaksızın, başka bir takas üyesine transfer edilebilir.

Mütemerrit taraf temerrüt nedeniyle karşı tarafın, Takasbank'ın ve Borsanın uğradığı zararı karşılamak zorundadır.

Temerrüt durumunda işlem teminatlarından ve/veya Garanti Fonundan karşılanamayan tutarlar için Takasbank'ın kendi kaynaklarına başvurulmaz.

9.11 Temerrüde Düşen Üye İçin Uygulanacak Kanuni Takip

Temerrüde düşen üyeye, T+1 günü saat 15:00'dan EFT kapanışına kadar geçen süre için BİAŞ Repo-Ters Repo Pazarında veya TCMB Bankalararası Para Piyasasında oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının bir katı nispetinde temerrüt faizi uygulanır. T+1 günü EFT kapanışından sonraki günlerde kapatılan temerrüt tutarları için BİAŞ Repo-Ters Repo Pazarında veya TCMB Bankalararası Para Piyasasında oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından yüksek olanının 3 katı nispetinde temerrüt faizi uygulanır. Fiziki teslimata konu sözleşmelerden dolayı temerrüde düşen üyeye T+3 günü saat 16:30'dan EFT kapanışına kadar geçen süre için BİAŞ Repo-Ters Repo Pazarında veya TCMB Bankalararası Para Piyasasında oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının bir katı nispetinde temerrüt faizi uygulanır. T+3 günü EFT kapanışından sonra kapatılan temerrüt tutarları için BİAŞ Repo-Ters Repo Pazarında veya TCMB Bankalararası Para Piyasasında oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından yüksek olanının 3 katı nispetinde temerrüt faizi uygulanır.

Temerrüt faizi hesaplamasında temerrütte kalınan süre içinde her gün için o gün geçerli olan faiz oranı kullanılır. Minimum temerrüt faizi 50 TL olarak tahsil edilir.

Temerrüde düşen üyenin itirazı için verilen süre üç iş günüdür. Temerrüde itiraz söz konusu olduğunda üye Takasbank'a başvurur.

Üyenin temerrüde düşmesi durumunda, teminat tamamlama yükümlülüğünün veya fiziki teslimat yükümlülüğünün temerrütlü olarak yerine getirildiğinin ertesi iş günü Takasbank üyeye elektronik ortamda temerrüt faizini bildirir.

Temerrüt faizi, tahakkuk tarihinden itibaren en geç üç iş günü içinde ödenir. Bu süre içerisinde temerrüt faizi ödenmemiş ise, söz konusu tutar üyenin Takasbank nezdindeki serbest cari hesabından re'sen alınır. Bu hesapta yeterli miktarda nakit bulunmadığı takdirde takas üyesinin portföy hesabına ilişkin işlem teminatlarına ve/veya Garanti Fonu katkı payı olarak yatırılan teminatlara başvurulur.

Takasbank üyenin temerrüde düşme sayısını ve tutarlarını temerrüt durumu oluştuğunda Borsaya bildirir.

Üyeden temerrüt faizi dolayısıyla tahsil edilecek tutar Borsa adına Garanti Fonuna, bu tutarın günlük neması Borsa hesabına aktarılır. Alacaklı üyeye yapılacak ödemede meydana gelen gecikme nedeniyle tahakkuk eden mağduriyet ödemesi bu tutardan indirilir.

Takasbank, gerektiğinde Garanti Fonundaki nakit varlıkları da kullanmak suretiyle, hesap güncellemeleri sonucunda oluşan tüm yükümlülüklerini yerine getiren üyelerin alacaklarını T+1 günü, fiziki teslimat sonucu oluşan tüm yükümlülüklerini yerine getiren üyelerin alacaklarını T+4 günü öder. Alacaklı olan taraflara yapılması gereken ödemeler hususunda, Borsa, Takasbank ve/veya TCMB'den kaynaklanan teknik sebepler ve nakit dışı teminatların nakde çevrilmesinin gerekli olduğu haller hariç, ödemenin T+1 Günü EFT kapanış saatine kadar yapılamaması durumunda alacaklı olan üyeye, gecikme süresince her gün itibarıyla BİAŞ Repo-Ters Repo Pazarı'nda veya TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda oluşan gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının % 50 fazlası kadar tutar, temerrüde düşen üyeden alınan temerrüt faizinden karşılanmak suretiyle mağduriyet ödemesi olarak ödenir. Söz konusu ödemeden vergi ve diğer yasal kesintiler düşülür.

9.12 Hesap Aktarımı

Bir yatırımcıya (sicile) ait üye nezdindeki hesabın tüm açık pozisyonlarının ve teminatlarının, bir başka üye nezdindeki hesabına aktarılmasına "hesap aktarımı" denir. Hesap aktarım işlemi,

Takasbank tarafından tutulan kayıtlar üzerinden, ilgili teminat hesaplarıyla birlikte yapılır. Hesap aktarımı aşağıdaki hallerde yapılır:

- a) İki veya daha fazla takas üyesinin birleşmesi,
- b) Takas üyesinin takas üyeliğinden çekilmesi veya çıkarılması,
- c) Takas üyesi olmayan bir üyenin takas üyesi olması,
- d) Takas üyesinin işlemlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması,
- e) Takas üyesinin verdiği takas garantisini kaldırması,
- f) Takas garantisi veren üyenin değişmesi,
- g) Takas üyesinin yükümlülüklerini yerine getirememesi veya finansal durumunun zayıfladığına ilişkin belirtilerin ortaya çıkması,
- h) Haklı gerekçelerin varlığı ve Takasbank'ın kabulü şartıyla müşterinin talebi ve diğer olağanüstü haller.

Hesap aktarımı gerçekleştirmeden önce her iki takas üyesi de bu durumla ilgili Takasbank'a bilgi vermek zorundadır.

9.13 Pozisyon Transferi

Bir saklama hesabı ile eşleştirilen işlem hesabı adına yapılan işlemler sonucunda saklama hesabı nezdinde oluşan pozisyonlar haricinde hesaplar arasında pozisyon transferi yapılamaz. Farklı üyeler nezdindeki işlem ve saklama hesapları için ilgili üyeler ve müşterileri arasında bir sözleşme imzalanması zorunludur. Söz konusu sözleşmenin asgari unsurları ile uygulama esasları Borsanın uygun görüşü alınarak Takasbank tarafından belirlenir.

Bir saklama hesabı ile eşleştirilen işlem hesabı adına yapılan işlemler sonucunda saklama hesabı nezdinde oluşan pozisyonlar ve teminat hesaplarından doğan hak ve yükümlülükler, Piyasa işlemi neticesinde oluşan açık pozisyonlardan doğan hak ve yükümlülüklerle aynı kapsamda değerlendirilir.

10. GARANTİ FONU

Temerrüt durumunda takas yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde işlem teminatlarının yanı sıra kullanılmak amacıyla, bu Genelgede belirlenen esaslara göre işleyecek bir Garanti Fonu oluşturulmuştur.

Garanti Fonuna ilişkin hükümler, katkıda bulunan üyelerin temerrüdün olduğu piyasa veya sözleşmede açık pozisyonunun mevcut olup olmadığına veya işlem yapma yetkisine sahip olup olmadığına, katkı payını ödemeye başlama tarihlerine bakılmaksızın tüm üyelere uygulanır ve Garanti Fonunda oluşan fonlar işlem gören tüm sözleşmelerde oluşan temerrütler için burada ve ilgili Mevzuatta yer alan esaslara uygun olarak kullanılır. TCMB'ye ilişkin istisnalar saklıdır.

10.1 Garanti Fonu Katkı Payları

Tüm takas üyelerinin Garanti Fonuna katkıda bulunmaları zorunludur.

Üyelerin Garanti Fonuna yapacakları katkı miktarı aldıkları pozisyonlardan kaynaklanan riskler ile orantılı olacaktır. Her bir üye için Garanti Fonuna konu risk değeri aşağıdaki şekilde hesaplanır:

Garanti Fonuna Konu Risk Değeri

Üyenin Bulundurması Gereken Toplam İşlem Teminatı Tutarı x Garanti Fonu Risk Çarpanı

Garanti Fonu Risk Çarpanı Takasbank tarafından 0,15 olarak belirlenmiştir ve Takasbank bu çarpanı gerekli gördüğü durumlarda değiştirebilir.

Garanti Fonu katkı payları asgari ve değişken olmak üzere ikiye ayrılır:

- a) **Asgari Katkı Payı:** Bir üyenin Garanti Fonundaki katkı payı, asgari katkı payı tutarından az olamaz. Takas üyelerinin Garanti Fonunda bulundurması zorunlu asgari katkı payları 200 Bin TL olarak belirlenmiştir. Asgari katkı payı tutarı Takasbank tarafından değiştirilebilir.
- b) **Değişken Katkı Payı:** Garanti Fonuna konu risk değerleri hesaplama aralıklarına denk düşen üyelerden, asgari katkı payına ek olarak değişken katkı payı alınır.

Aşağıdaki tabloda (Tablo 11) Garanti Fonu katkı payı yükümlülüğünün hesaplanma yöntemi ve değişken katkı payının hesabında esas alınacak hesaplama aralıkları gösterilmektedir. 200 Bin TL'den sonraki her bir aralık 100 Bin TL olarak artmaktadır. Üst sınırlar içinde bulundukları aralığa dahildir.

Tablo 11:Garanti Fonu Katkı Payı Yükümlülüğü

Hesaplama Aralığı	Garanti Fonuna Konu Risk Değeri (TL)	Toplam Katkı Payı (TL)
1. Aralık	0-200 Bin	200 Bin
2. Aralık	200-300 Bin	200 Bin + (2-1) * 100 Bin
3. Aralık	300-400 Bin	200 Bin + (3-1) * 100 Bin
4. Aralık	400-500 Bin	200 Bin + (4-1) * 100 Bin
N. Aralık	Önceki Aralık + 100 Bin	200 Bin + (N-1) * 100 Bin

N: Garanti Fonuna konu risk değerinin tekabül ettiği aralık

Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri her gün sonu itibariyle güncellenir. Bir üst aralığa geçen takas üyeleri belirlenir ve bu üyelerin Garanti Fonundaki katkı payları kontrol edilerek, gerekli durumlarda Takasbank tarafından elektronik ortamda Garanti Fonu tamamlama çağrısı yapılır.

Genel Takas Üyelerinin Garanti Fonu katkı payları hesaplanırken, takasını garanti ettikleri piyasa üyelerinin durumu da dikkate alınır. Asgari katkı payı tutarı hesaplanırken, takası garanti edilen diğer üyelerin sayısına, takas üyesinin kendi takas garantisi de dikkate alınarak 1 (bir) eklenir ve bulunan rakam asgari katkı payı tutarı ile çarpılır. Değişken katkı payı hesaplanırken, takası garanti edilen üyelerin bulundurması gereken toplam işlem teminat tutarları ile takas üyesinin bulundurması gereken toplam işlem teminat tutarları dikkate alınır.

10.2 Garanti Fonuna Katkı Payı Olarak Kabul Edilebilecek Kıymetler

Garanti Fonuna katkı payı olarak kabul edilecek kıymetler aşağıdaki tabloda (Tablo 12) yer almaktadır:

Tablo 12:Garanti Fonu Katkı Payı Olarak Kabul Edilecek Kıymetler

Nakit/Nakit-dışı	Katkı Payı Çeşidi	Katkı Payı Grubu	Değerleme Katsayısı
Nakit	TL	TL	1,00
Nakit Dışı	Döviz (USD veya EUR)	DVZ	0,95
Nakit Dışı	Hazine Bonosu	HB	0,90
Nakit Dışı	Devlet Tahvili	DT	0,80
Nakit Dışı	Döviz Endeksli Devlet Tahvili	DTE	0,80
Nakit Dışı	Döviz Ödemeli Devlet Tahvili	DTY	0,80
Nakit Dışı	Yatırım Fonu Katılma Belgesi	YF-Likit	0,90
Nakit Dışı	Yatırım Fonu Katılma Belgesi	YF-B Tipi	0,80
Nakit Dışı	Teminat Mektubu (TL)	TM-TL	1,00
Nakit Dışı	Teminat Mektubu (DVZ)	TM-Döviz	0,95

Bulundurulması zorunlu olan katkı payı toplamının % 30'luk kısmı nakit olmak zorundadır.

Döviz cinsinden Garanti Fonu katkı paylarına sadece ABD Doları (USD) ve Avrupa Para Birimi (EUR) kabul edilir.

Bulundurulması zorunlu olan diğer (TL dışı) katkı payının en fazla %57'si teminat mektubu olarak verilebilir. Garanti Fonu katkı payı olarak kabul edilecek teminat mektubunun TL veya döviz cinsinden (ABD Doları veya Euro) düzenlenmesi, kesin, süresiz ve Takasbank tarafından belirlenen içerikte olması gerekir. Katkı payı olarak kabul edilecek banka teminat mektuplarına ilişkin Takasbank'ın diğer borsalar ve piyasalarına ilişkin düzenlemeleri ve limitleri geçerlidir.

Garanti Fonu içindeki nakit dışı varlıklar üyenin talebi doğrultusunda günlük olarak değiştirilebilir. Nakit katkı payı fazlası günlük olarak çekilebilir.

10.3 Garanti Fonu Kullanım Esasları

Garanti Fonu katkı payları sadece üyelerin takas yükümlülüklerinin tasfiyesi amacıyla kullanılabilir. Bu fonda tutulan katkı payları üyelerin takas dışındaki diğer yükümlülüklerinin karşılanması için her ne surette olursa olsun kullanılamaz. Bu fonun kuruluş amacı çerçevesinde kullanımına kısıtlama getirilemez. Ancak mütemerrit üyenin portföy ve müşteri hesaplarına kar alacaklarının aktarılmasında üyenin müşteri ve portföy hesaplarındaki yerine getirilmeyen teminat tamamlama tutarının, kar alacaklarına eşit veya bundan daha fazla olması durumunda, bu üyenin müşteri ve portföy hesaplarındaki kar alacaklarının aktarılmasında Garanti Fonu kullanılamaz. Mütemerrit üyenin müşteri ve portföy hesaplarındaki yerine getirilmeyen teminat tutarının, kar alacaklarından daha az olması durumunda, tamamlanmayan teminat tutarına denk düşen kadar kar alacağı için Garanti Fonu kullanılamaz, ancak bu tutarı aşan kar alacağının hesaplara aktarımı için Garanti Fonu kullanılabilir.

Garanti Fonundan yapılacak ödemelerde, zaman önceliği esas alınır. Daha önce gerçekleşmiş temerrütler tamamen tasfiye edilmedikçe, bir sonraki günün temerrütleri için ödeme yapılmaz. Bir gün içindeki temerrüt tutarının Garanti Fonunun tutarını aşması durumunda ödemeler oransal olarak yapılır.

Temerrüt nedeniyle Garanti Fonunun kullanılmasında aşağıdaki sıraya uyulur:

- a. Açılan üye “bloke hesabı”ndaki bakiye, portföy veya müşteri hesaplarının temerrüt yükümlülüğünün kapatılmasında re’sen kullanılır.
- b. Öncelikle mütemerrit üyenin Garanti Fonundaki nakit katkı payı kullanılır.
- c. Mütemerrit üyenin Garanti Fonu nakit katkı payının yeterli olmaması halinde, diğer üyelerin Garanti Fonundaki nakit katkı payları oransal olarak kullanılır.
- d. Varsa mütemerrit üyenin değerlendirme dışı nakit-dışı işlem teminatları likide edilerek teminat eksikliğini kapatmak için kullanılır.
- e. Teminat eksikliği halen kapatılamamışsa mütemerrit üyenin ilgili hesabının varsa pozisyonlarının ve nakit-dışı teminatlarının likidasyon işlemlerine başlanır.
- f. Teminat eksikliği olan hesabın tüm pozisyonları kapatıldığı halde halen teminat eksikliği varsa, bu kez ilgili mütemerrit üyenin Garanti Fonundaki nakit-dışı varlıkları likide edilir.
- g. Teminat eksikliğinin devamı durumunda mütemerrit üyenin portföy hesabına başvurularak pozisyon ve teminatların likidasyonuna başlanır.
- h. Eksik kalan teminat için mütemerrit üyenin Takasbank nezdindeki tüm hak ve alacakları kullanılır.
- i. Eksik kalan kısım için, Borsa ve Takasbank kararıyla diğer takas üyelerinin Garanti Fonunda bulunan nakit-dışı varlıklarına oransal olarak başvurulur.

Gerekli görülmesi durumunda, Takasbank, önceki sırada işleme başlamadan ya da tamamlamadan bir sonraki sırada belirtilen işleme başlamaya yetkilidir. Takasbank bu nedenle her hangi bir şekilde sorumlu tutulamaz.

10.4 Garanti Fonu Katkı Payı Tamamlama Yükümlülüğü Esasları

Takas üyesinin Garanti Fonu katkı paylarının;

- a) Nakit-dışı katkı paylarının piyasa fiyatlarındaki değişim nedeniyle değer kaybetmesi,
- b) Garanti Fonu katkı payının kullanılması,
- c) Bulundurulması gereken katkı payı seviyesinin yükselmesi (Garanti Fonuna konu risk değerine göre üst aralığa geçiş) veya diğer nedenlerle sürdürme seviyesine (%90) veya daha altına düşmesi

durumlarında, Takasbank tarafından derhal ilgili takas üyesinin katkı payını bulunması gereken düzeye kadar tamamlaması için elektronik ortamda katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Takas üyesi katkı payı eksikliğini Takasbank’ın bildirimini takip eden üç iş günü içinde tamamlar. Temerrüde düşen takas üyesi için bu süre bir iş günüdür.

Yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde, TCMB Bankalararası Para Piyasası veya BİAŞ Repo-Ters Repo Pazarında oluşan gecelik ortalama faiz oranlarından yüksek olanının iki katı oranında temerrüt cezası uygulanır. Garanti Fonunun kullanılmasına sebep olan üye için ise, bu oran üç kat şeklinde uygulanır.

Belirlenen sürenin sonunda Garanti Fonu temerrüdünün devamı ve/veya temerrüt cezasının ödenmemesi halinde, üye Borsaya bildirilir. Gerekli görülürse, Borsa işlemleri durdurulabilir veya takas üyeliği dondurulabilir. Temerrüt cezasının süresinde ödenmemesi halinde üyenin Garanti Fonundaki nakit dışı katkı payları likide edilebilir veya söz konusu tutar ilgili üyenin Takasbank nezdindeki serbest nakit hesabından re’sen tahsil edilebilir.

Garanti Fonundan temerrüde düşen üyenin yükümlülüğünün ifası için ödeme yapılması halinde, Garanti Fonu alacaklandırılır. Takasbank, Takas Üyelik Taahhütnamesi, ilgili Yönetmelik ve diğer

mevzuat çerçevesinde, alacağın tahsil edilmesi konusunda kanuni takibi ve gerekli diğer işlemleri başlatır. Bu çerçevede uygulanacak hukuki prosedür Takasbank tarafından belirlenir.

10.5 Garanti Fonundaki Nakit Katkı Paylarının Nemalandırılma Esasları

Garanti Fonunda katkı paylarını oluşturmak üzere bulundurulanan nakit, para piyasalarında nemalandırılır. Nemalandırılma esasları aşağıdaki gibidir:

- a) Garanti Fonundaki nakit teminatın zorunlu karşılık tutarı düşüldükten sonra kalan tutarı, Takasbank tarafından gün içinde en iyi gayretle değerlendirilir.
- b) Nakit katkı paylarının en iyi şartlarda nemalandırılabilmesi için, nakit katkı payları Takasbank tarafından erken saatlerde değerlendirilebilir. Nakit katkı paylarının erken saatlerde değerlendirilmesi halinde Garanti Fonuna başvurulmasının gerekli olduğu durumlarda, Takasbank alacaklı üyelere ödeme yapabilmek için gerekli tutarı borçlanarak karşılayabilir. Bu durumda; iki faiz oranı arasında herhangi bir olumsuz fark oluşmuş ise, bu fark Garanti Fonu nemasına kesinti olarak yansıtılır. Takasbank'ın piyasa koşulları dolayısıyla borçlanamaması halinde alacaklı üyelere bir sonraki iş günü ödeme yapılır.
- c) Net nema tutarı (yasal ve varsa değerlendirme ile borçlanma faizi arasındaki farka ilişkin kesintilerden sonra hesaplanan tutar), gecelik işlemlerde değerlendirilen nakit bakiyelere göre takas üyelerinin oransal payı dikkate alınarak ertesi gün hesaplara yansıtılır.
- d) Biriken nema tutarı günlük olarak, tam iş günlerinde saat 15:40'a kadar, yarım iş günlerinde ise 11:40'a kadar çekilebilir.
- e) Aracı kuruluşların nakit katkı paylarının Takasbank nezdinde tutulmasından ve nemalandırılmasından doğacak vergi gibi yasal maliyetler ile Takasbank Fon Yönetimi komisyonu nema oranına yansıtılır.
- f) Olağandışı piyasa koşullarında nemalandırma yapılmayabilir. Piyasa koşulları nedeniyle Takasbank tarafında Garanti Fonu nakit katkı paylarının değerlendirilmesi mümkün olmaz ise, nema ödemesi yapılmaz.

EK-1: HATALI İŞLEM DÜZELTMESİ BAŞVURU FORMU

BORSA İSTANBUL A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Borsanız Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında/..... tarihinde bilgileri aşağıda verilen işlemde hesap numarası tarafımızdan hatalı olarak girilmiştir. Hatalı işlemin düzeltilmesi için, hatalı işlem gerçekleştiren hesap ile işlem gerçekleşmesi gereken hesap arasında, hatalı işlemin fiyatı esas alınarak Borsa tarafından aynı miktarda ters işlem gerçekleştirilerek hatanın giderilmesini talep ediyoruz.

Borsa tarafından gerçekleştirilecek işlem neticesinde oluşacak Borsanıza ait defter, kayıt ve belgelerin kesin ve geçerli delil olacağını, hatalı işlem düzeltilmesi dolayısıyla oluşacak her türlü işlemi ve sonuçlarını kabul, beyan ve taahhüt ederiz.

Yetkili İmzalar:

Hatalı olarak gerçekleşen işleme ilişkin bilgiler:

Sıra No	İşlem Tarihi	Sözleşme	İşlem No	Alış/Satış A/S	Fiyat	Miktar	Hatalı İşlem Gerçekleştiren İşlem Hesabı No. (1)	Hatalı İşlem Gerçekleştiren Saklama Hesabı No. (1)	Pozisyon Kapatıcı E/H

Hatalı işlem düzeltme talebi:

Sıra No	Sözleşme	Fiyat	Miktar	Satıcı Saklama Hesap No	Pozisyon Kapatıcı E/H	Alıcı Saklama Hesap No	Pozisyon Kapatıcı E/H

EK-2: VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI (VİOP) ÜYELİK TAAHHÜTNAMESİ

BORSA İSTANBUL A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Borsa İstanbul A.Ş. (Borsa) bünyesinde oluşturulan "Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP)"na (Piyasa) üye olarak kabul edilmemiz halinde;

1. Piyasada gerçekleştirilecek tüm işlemler için Sermaye Piyasası Kurulu (Kurul), Borsa ve Borsa tarafından seçilecek Takas Merkezi tarafından çıkarılan tebliğ, yönetmelik, genelge ve ilgili diğer mevzuat hükümleri ile işbu taahhütname şartlarının uygulanacağını; Kurul, Borsa ve Takas Merkezinin söz konusu mevzuatı yorumlamaya, açıklık bulunmayan hususlarda genel hükümleri de göz önünde bulundurarak karar vermeye, uygulamayı düzenlemeye ve yönlendirmeye yetkili olduğunu,
2. Bu Piyasada gerçekleştirilecek işlemlerle ilgili olarak Borsanın her türlü düzenleyici nitelikte idari yetkiye sahip olduğunu ve söz konusu yetkinin kullanılmasına karşı herhangi bir itiraz hakkımızın bulunmadığını,
3. Borsada işlem yapmak üzere Şirketimiz tarafından görevlendirilen ve Borsaya bildirilen temsilcilerimizin gerçekleştirdiği işlemler ile diğer emir iletim vasıtalarıyla gerçekleştirilen her türlü Borsa işleminden doğan yükümlülükler açısından sınırsız sorumlu olduğumuzu, Borsa tarafından talep edilen tüm şartları ve yükümlülükleri yerine getireceğimizi,
4. Piyasa işlemleri ile ilgili Kurul Personeli, Borsa personeli veya Borsa tarafından yetkili kılınacak kuruluşlar tarafından yapılacak her türlü gözetim ve denetim ile banka hesaplarımız, bilanço, kar ve zarar hesaplarımız ile kanuni defterlerimiz üzerinde yapılacak her türlü incelemeyi kabul ettiğimizi ve istenilen her türlü bilgi ve belgeyi talep üzerine ibraz edeceğimizi,
5. Şirketimizce, Ana Pazar veya Özel Emir İlan ve Özel Emir Pazarlarına iletilen, tarihli veya iptale kadar geçerli özelliği olmayan herhangi bir alım satım emrinin, Piyasa kapanışına kadar karşılanamaması halinde, ertesi işlem günü için de geçerli sayılmayarak Piyasa kapanışında otomatik olarak iptal edilmiş sayılacağını, tarafımızdan iletilen emirlerin Piyasa düzenlemeleri çerçevesinde her an karşılanmış olabileceğini, gerçekleşmiş emirlerde herhangi bir değişiklik yapamayacağımızı,
6. Borsanın belirlediği risk seviyelerini aşmamak koşuluyla, şirketimiz ve müşterilerimiz adına yatırılan işlem teminatları kadar risk alabileceğimizi, şirketimiz ile takas ve saklama hizmeti verdiğimiz müşterilerimiz adına yatırdığımız teminat tutarlarının ve hesap risk durumlarının takip edilmesiyle mükellef olduğumuzu, Borsanın alınacak bir pozisyonun gerektirdiği teminatın, işlem gerçekleşmeden önce, belirlenen kompozisyonda şirketimizce yatırılmasını isteyebileceğini, Borsanın teminatın yatırılmaması durumunda işlemin gerçekleşmesine müsaade etmeyebileceğini, işlem teminatlarının Takas Merkezine yatırıldıkları andan itibaren mülkiyetlerinin de Takas Merkezine nakledilmiş olacağını peşinen kabul ettiğimizi, teminat olarak kullanılma amacıyla sınırlı olmak kaydıyla, temerrüt halinde, Takas Merkezinin mülkiyetleri nakledilen teminatları paraya çevirme ve alacağından mahsup etme hakkına sahip olduğunu, işlem teminatlarının Takas Merkezi tarafından iade edilmesi gerektiğinde aynen değil misli olarak iade edileceğini,
7. Şirketimizce ve takas-saklama hizmeti verdiğimiz müşterilerce, Piyasada yapılan herhangi bir işlem sonucu, üzerinde anlaşılan miktarda nakit ya da menkul kıymetin işlem sonrası takas süresi içinde, ilgili hesap sahibince ödenememesi veya tevdi edilememesi durumunda ve/veya ödemelerin tatili, ödemeden acz, haciz ve iflas hallerinde, ilgili mevzuat çerçevesinde; Takas Merkezinin, ilgili saklama hesabına ait her türlü nakit ve nakit dışı işlem teminatlarını, fiziki teslimata konu kıymet alacak bloklarını, açık pozisyonları Garanti Fonundaki şirketimiz payı üzerinden mahsuba yetkili

olduğunu, buna ilaveten Borsa tarafından yapılan düzenlemelerde belirlenecek şekil ve oranlarda temerrüt faizi ödeyeceğimizi,

8. Herhangi bir ödememezlik halinin başkaca bir ihtara gerek kalmadan temerrüt teşkil edeceğini ve Borsanın bu durumda temerrüt faizi tahakkuk ettirebileceğini, yükümlülüklerimizi yerine getirmememiz durumunda uygulanacak diğer hükümler saklı kalmak üzere Takas Merkezi veya Borsanın tarafımıza veya müşterilerimize ait açık pozisyonları tarafımızın veya ilgili müşterilerimizin izni ve/veya onayı aranmaksızın re'sen kapatmaya, tarafımıza veya müşterilerimize ait açık emirleri iptal etmeye yetkili olacağını,

9. Şirketimizce takas ve saklama hizmeti verilen hesaplara ait risk hesaplamasında Borsa ve Takas Merkezi tarafından tespit edilerek her işlem günü ilan edilecek uzlaşma fiyatları ve diğer parametrelerin esas alınacağını, riskli duruma düşen hesaplar için Borsa tarafından açık emirlerin iptal edilmesi dahil, getirilecek işlem kısıtlarına uyacağımızı, Takas Merkezi tarafından ilave işlem teminatı talep edildiği takdirde, öngörülen süre içerisinde talep edilen miktar ve nitelikte ilave işlem teminatını yatıracığımızı ve Borsa ve Takas Merkezi tarafından getirilen diğer şartlar ve yükümlülüklerle uyacağımızı,

10. Borsanın ilgili mevzuat çerçevesinde işlem gören sözleşmelerin vade bitim tarihlerini belirlemeye, belirlenmiş olan vade bitim tarihlerini değiştirmeye, açık pozisyonların tasfiye edilmesini sağlamaya, sözleşmelerde işlemleri durdurmaya, açık emirleri iptal etmeye, uzlaşma yöntemini ve teslim edilecek sermaye piyasası aracının nicelik ve niteliğini değiştirmeye yetkili olduğunu,

11. Özsermaye halleri neticesinde bir sözleşmedeki pozisyonların diğer bir sözleşmeye aktarılabilirliğini, özsermaye uyarlamaları sonrasında sözleşmelerin büyüklük, fiyat, prim fiyatı ve kullanım fiyatlarında değişiklik yapılabilirliğini, teslim edilecek kıymetin nitelik ve niceliğinde değişiklik olabileceğini, yapılacak değişiklikleri müşterilerimize bildireceğimizi, uyarlamalar sonrasında lehte veya aleyhte farklar oluşabileceğini, fark oluşması durumunda herhangi bir talepte bulunmayacağımızı,

12. Şirketimizce takas ve saklama hizmeti verilen hesaplar tarafından Piyasada alınmış olan açık opsiyon pozisyonları için Takas Merkezinden gelecek kullanım talep eşleştirmesi talimatları doğrultusunda, ilgili hesaplar açısından doğan yükümlülüklerin, Takas Merkezince belirlenen esaslar çerçevesinde ve zamanında gerçekleştirilmesini sağlayacağımızı, bu süreçte gecikme yaşanması halinde işbu Taahhütnamenin 7nci maddesinde yer alan taahhütlerimizin geçerli olacağını,

13. Şirketimizce işlem, takas ve saklama hizmeti verilen hesaplar için yapılacak işlemlerde Borsa ve Takas Merkezi tarafından piyasa veya sicil bazında uygulanacak pozisyon limitlerine ve pozisyon limitlerinin aşılması halinde Borsa ve Takas Merkezi tarafından belirlenen işlem kısıtlarına uyacağımızı,

14. Piyasada gerçekleştirilecek her işlem için Borsanın tespit ederek yayımlayacağı oranda borsa payı ve işlemlerden kaynaklanacak sair ücretleri ilgili düzenlemelerde belirtilen sürelerde ödeyeceğimizi,

15. Piyasada, işlemlerin herhangi bir aşamasında doğabilecek Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi ile işlemlerden kaynaklanan sair vergi ve yükümlülüklerin tarafımızca ödeneceğini,

16. Piyasada işlemlerin, Borsa tarafından hazırlanarak tarafımıza gönderilen işlem bilgilerini içeren raporlar ile kesinlik kazanacağını,

17. Borsanın gönderdiği veya işlem sistemi tarafından üretilen işlem teyitlerinin veya işlem bilgilerini içeren raporların tarafımıza ulaşmasından sonra hata, hile ve iktisadi müzayaka iddialarımızın Borsa tarafından kabul edilmedikçe geçerlilik taşımayacağını,

18. Piyasada, Borsa tarafından tespit edilen çalışma saatleri dışındaki taleplerimizin dikkate alınmayacağını, bu saatlerin Borsaca tarafımıza bildirilerek her zaman değiştirilebileceğini,

19. Piyasada gerçekleştirilecek işlemlerden kaynaklı anlaşmazlıkların çözümünde Borsa ve Takas Merkezi kaynaklı raporların ve kayıtların münhasıran geçerli ve kesin delil olarak kabul edileceğini,

20. İlgili mevzuat hükümlerine ve bu taahhütname şartlarına aykırı davranmamız halinde hiçbir itiraz hakkımız olmaksızın Borsanın tek taraflı işlemiyle Piyasa üyeliğinden çıkarılabileceğimizi,

21. Bu taahhütnamede yer almayan hususlarda Borsa mevzuatı ve ilgili diğer mevzuatta yer alan hükümlerin uygulanacağını, söz konusu mevzuatta değişiklik olması durumunda değişen hükümlere tabi olacağımızı

kabul ettiğimizi beyan ve taahhüt ederiz.

Yetkili İmzalar

EK-3: VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI (VİOP) ELEKTRONİK RAPOR DAĞITIMI TAAHHÜTNAMESİ

BORSA İSTANBUL A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

...../...../.....

..... olarak Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında (VİOP) yaptığımız işlemlere ait İşlem Defterlerini İnternet üzerinden, e-mail ve Borsa İstanbul WEB sitesi aracılığı ile almak istiyoruz.

Bu işlem nedeniyle, yukarıda bahsedilen bilgilerin İnternet ortamında herhangi bir nedenle şirketimize ulaşmaması ve/veya Borsa İstanbul tarafından şirketimize ulaştırılamaması, ulaştırılan bilgilerin eksik ve/veya yanlış olması, bu işlemler sırasında bilgilerin üçüncü kişilerin eline geçmiş olması hallerinde Borsa İstanbul'a hukuki ya da cezai herhangi bir sorumluluk izafe etmeyeceğimiz gibi, işbu işlem nedeniyle Borsa İstanbul nezdinde doğrudan veya üçüncü kişilerin eylemleri ve işlemleri sonucu doğacak her türlü zararı tazmin edeceğimizi, kusuru, ihmali bulunsa dahi, Borsa İstanbul'dan herhangi bir talepte bulunmayacağımızı kabul ve beyan ederiz.

Gerekli işlemlerin yapılmasını arz ederiz.

Saygılarımızla,

Şirket Yetkilisi :

Ünvanı :

İmza :

Ek-4 : BORSA İSTANBUL VADELİ İŞLEM VE OPSİYON PİYASASI PİYASA YAPICILIK TAAHHÜTNAMESİ

..../..../....

BORSA İSTANBUL A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

Borsanız Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'na piyasa yapıcısı olarak kabul edilmemiz halinde;

1. Gerçekleştirilecek tüm işlemler için Sermaye Piyasası Kurulu (Kurul), Borsa ve Borsa tarafından seçilecek Takas Merkezi tarafından çıkartılan ilgili her türlü mevzuat ve benzeri tüm düzenleme hükümleri ile bu taahhütname şartlarının uygulanacağını, Kurul ve Borsa Yönetim Kurulu'nun söz konusu hükümler ve şartları yorumlamaya, açıklık bulunmayan hususlarda genel hükümleri de göz önünde bulundurarak karar vermeye, uygulamayı düzenlemeye ve yönlendirmeye yetkili olduğunu;
2. Borsanın ilgili Mevzuat çerçevesinde Borsada gerçekleştirilecek işlemlerle ilgili olarak her türlü düzenleyici ve değiştirici yetkiye sahip olduğunu;
3. Borsada işlem yapmak üzere Şirketimiz tarafından görevlendirilen temsilcilerimizin gerçekleştirdikleri Borsa işlemlerinden doğan yükümlülükler açısından sınırsız sorumlu olduğumuzu, Borsa tarafından talep edilen tüm şartları yerine getireceğimizi; temsilcinin sisteme bağlanmak için kullandığı kullanıcı kodu ve şifrenin muhafazasının sorumluluğunun Şirketimize ait olduğunu, kullanıcı kodu ve şifrenin temsilcinin rızası ile veya rızası dışında 3. şahısların eline geçmesi ve/veya devredilmesi suretiyle piyasa yapıcı hesaplarının yetkisiz kişiler tarafından kullanılmasından doğacak hukuki ve/veya maddi zararlardan Şirketimizin sorumlu olduğunu;
4. Piyasa yapıcılık yetkisinin enstrüman, sözleşme tipi ve/veya sözleşme türü ve/veya sözleşme vadesi bazında Borsa tarafından ihdas edilebileceğini;
5. Sadece başvuru ve Borsa Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen sözleşme tipi ve/veya sözleşme türü ve/veya sözleşme vadelerinde piyasa yapıcılık görevinin yerine getireceğini, yetki alınmamış sözleşme tipi, türü ve vadelerinde piyasa yapıcılık faaliyetlerinin yürütülmeyeceğini;
6. Borsanın piyasa yapıcıların performanslarını Borsanın belirleyeceği kriterlerle ve Borsanın belirleyeceği dönemlerde ölçebileceğini ve performansları yeterli bulunmayan piyasa

yapıcıların piyasa yapıcılık yetkilerinin tek taraflı olarak Borsa tarafından iptal edilebileceğini, ayrıca Kurul, Borsa ve Takas Merkezi tarafından çıkartılan mevzuat ve benzeri düzenlemelere uyulmadığının tespiti halinde de piyasa yapıcılık yetkisinin Borsa tarafından tek taraflı olarak iptal edilebileceğini;

7. Piyasa yapıcılık taahhüdünden vazgeçmek istememiz halinde Borsa'ya yazılı olarak müracaat edeceğimizi, ancak Borsa Yönetim Kurulunun onayından sonra piyasa yapıcılık görevimizin sona ereceğini, Yönetim Kurulu kararına kadar piyasa yapıcılık görevimizin devam edeceğini;
8. Piyasa yapıcılık görevimizi yürütürken müşteri ve diğer şirket portföy hesaplarından bağımsız piyasa yapıcılık faaliyetlerini yürütülmesi için bir piyasa yapıcı hesabı (hesapları) kullanacağımızı,
9. Piyasa yapıcı hesaplardaki pozisyonların başka hesaplara aktarılmayacağını;
10. Piyasa yapıcılık yetkisi aldığımız sözleşmeler için Borsa tarafından belirlenen yükümlülükleri yerine getireceğimizi,
11. Borsa Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek pozisyon limitleri ile sınırlı olunacağını ve bu limitlerin Borsa Yönetim Kurulu tarafından her an değiştirilebileceğini;
12. Borsa Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek performans kriterlerine uyma konusunda azami özeni göstereceğimizi, Borsa Yönetim Kurulunca belirlenecek başkaca kriter ve kuralların tümüne uyacağımızı;
13. Piyasa yapıcılık faaliyetlerini yürüttüğümüz piyasa yapıcı hesabında (hesaplarında) piyasa yapıcılık görevlerimizin yerine getirilebilmesini teminen yeterli miktarda teminat bulunduracağımızı;
14. Borsanın piyasa yapıcı üyelere tanıyacağı avantajların her an Borsa Yönetim Kurulu tarafından kaldırılabilceğini;
15. Piyasa yapıcı hesabımızla (hesaplarımızla) ilgili temerrüt oluşması halinde imzaladığımız Üyelik Taahhütnamesi'nde yer alan hükümlerin geçerli olduğunu;
16. Nakit uzlaşma yerine fiziki teslim uygulaması söz konusu olduğunda diğer müşteri ve portföy hesaplarına uygulanan hükümlerin piyasa yapıcılık faaliyetlerini yürüttüğümüz piyasa yapıcı hesabı (hesapları) için de geçerli olduğunu;

- 17.** Bu taahhütnamede yer almayan hususlarda Borsa Yönetmeliğinde ve ilgili diğer mevzuatta yer alan hükümlerin uygulanacağını, söz konusu mevzuatta değişiklik olması durumunda değişen hükümlerin tarafımıza uygulanacağını;
- 18.** Herhangi bir ihtilaf halinde Borsa ve Takas Merkezinin kayıtlarının geçerli ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 287. maddesi uyarınca kesin delil niteliğinde olacağını kabul, beyan ve taahhüt ederiz.

Yetkili imzalar, Şirket Unvanı ve Kâsesi